

JUBILEJNI ZBORNIK

Skupaj za krepitev zdravja in enakih možnosti otrok in mladih

60 LET LETOVANJ

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško

JUBILEJNI ZBORNIK

Skupaj za krepitev zdravja
in enakih možnosti
otrok in mladih

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško

Nova Gorica, 2019

Naslov:
SKUPAJ ZA KREPITEV ZDRAVJA IN ENAKIH MOŽNOSTI OTROK IN MLADIH

Podnaslov:
Jubilejni zbornik ob 60-letnici letovanj Zveze prijateljev mladine na Goriškem

Izdajatelj in založnik:
Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško

Urednica:
Iva Devetak

Uredniški odbor:
Umbert Bizjak, Iva Devetak, Liana Kalčina, Vlasta Purkart, Alenka Velušček

Lektor: Grega Rihtar
Oblikovanje: arnoldvuga+; Nataša Vuga

Fotografije so last MDPM za Goriško ali osebna last avtoric in avtorjev prispevkov.

Gradivo je bilo povzeto tudi iz arhiva MDPM za Goriško, Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici in arhiva Goriške Knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica.

Tisk:
Color Print d.o.o.

Naklada:
500 izvodov

Nova Gorica, september 2019

Publikacija je bila delno financirana iz javnih sredstev Mestne občine Nova Gorica, Občine Brda, Občine Kanal ob Soči, Občine Miren-Kostanjevica, Občine Renče-Vogrsko in Občine Šempeter-Vrtojba.

Reproduciranje delov publikacije je dovoljeno z navedbo vira.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:364.4-053.6(497.4-15)(091)(082)

MEDOBČINSKO društvo prijateljev mladine za Goriško

Skupaj za krepitev zdravja in enakih možnosti otrok in mladih : jubilejni zbornik / [urednica Devetak Iva]. - Nova Gorica : Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, 2019

ISBN 978-961-290-431-9
1. Gl. stv. nasl. 2. Devetak, Iva
COBISS.SI-ID 301544704

4 *Uvod*

- 5 Iva Devetak, predsednica MDPM za Goriško
- 9 Borut Pahor, Predsednik Republike Slovenije
- 10 dr. Klemen Miklavič, predsednik Razvojnega sveta severnoprimske regije
- 11 Darja Groznik, predsednica ZPMS
- 13 Ivica Vulič, direktor Zavarovalnice Triglav OE Nova Gorica
- 15 Anica Mikuš Kos, Psihosocialni vidiki letovanja socialno prikrajšanih otrok
- 17 Eva Brecelj, Zdravstveni vidiki letovanja otrok in mladostnikov

18 *Zgodovinski pregled*

- 19 Počitniške kolonije na Goriškem pred letom 1959
- 22 1959 – 1963 Začetki letovanj v organizaciji Okrajne ZPM Nova Gorica
- 27 1964 – 1979 Letovanja v Počitniškem domu Ankaran
- 28 Umbert Bizjak, Priprava obale in kopališča
- 31 Teodora Krpan, predsednica ZPM Nova Gorica (1962 – 1968)
- 33 Marijan Kavčič, predsednik ZPM Nova Gorica (1973 – 1975)
- 34 Vid Vuga, predsednik ZPM Nova Gorica (1975 – 1978 – 1980)
- 35 Otroci na mednarodnih izmenjavah
- 37 Nadaljevanje zgodbe o Ankaranu
- 39 1980 – 1991 Nadaljevanje izvajanja počitniških kolonij
- 42 1992 – 2019 Letovanja v samostojni državi Sloveniji

50 *Klub vzgojiteljev animatorjev*

- 51 Umbert Bizjak, O plavanju kot osrednji športni dejavnosti v kolonijah ob morju
- 54 Vlasta Purkart, Strokovna rast, pridobivanje novih znanj, izmenjava izkušenj članov Kluba vzgojiteljev, športnih, likovnih in kulturnih animatorjev
- 58 dr. Boro Štrumbelj, Druženje, neposredni stik, spodbujanje soodvisnosti in občutek skupnosti
- 60 Alenka Velušček, Predšolski otrok na letovanju
- 62 Mnenja in dobre prakse
- 66 Otroci o letovanjih
- 68 Naši gostitelji

72 *Dom Triglavsko roža*

82 *Praznovanje v letu 2019*

84 *Statistični pregled letovanj 1959 – 2019*

Jubilejnemu zborniku na pot

Iva Devetak
predsednica Medobčinskega
društva prijateljev mladine
za Goriško

Iva Devetak, sekretarka Zveze prijateljev mladine Nova Gorica (1982 – 2009), danes Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, predsednica društva od leta 2010, pravi, da ima srečo, ker ji je bilo delo »pisano na kožo«. Dodana vrednost njeni strokovni profesionalnosti je njena srčnost in empatija do oseb, ki so potrebne pomoči. Najlepši nasmeh pa zna podeliti otrokom. Med številnimi priznanji izpostavi listino častne članice ZPM Slovenije, Certifikat odličnosti, ki ji ga je podelila generalna sekretarka urada Unicef v Ženevi in zadnje priznanje, ko je bila, po izboru poslušalcev Radia Koper in bralcev Primorskih novic, izbrana za Osebnost Primorske meseca decembra 2018.

Spoštovani vsi, ki ste z vašim strokovnim znanjem, z vašo prostovoljnostjo, z vašo neustavljivo vnemo 60 let gradili mozaik dejanj in spominov te organizacije. Pred vami je zbir popisanih listov osebnih pričevanj in povzetkov iz arhivskih dokumentov, ki jih želimo obelodaniti, da bi se zahvalili vsem, ki ste (so) bili zraven, da bi se približali tistim, ki se nam bodo pridružili jutri, da bi na široko odprli vrata vsem, ki nas potrebujejo. Vsakemu otroku polepšali dan ali le za trenutek obogatili življenje. In vsi, ki smo k temu prispevali, smo malodane življenjsko povezani s to široko, prostovoljno, humano in v razvoj ter kakovost življenja mladih in njihovih družin usmerjeno organizacijo, od njenih prvih korakov v začetku petdesetih let pa vse do danes. (Iz uvoda Zbornik ob 60-letnici Zveze prijateljev mladine na Goriškem, Iva Devetak, 2013)

In danes ponovno. Ob praznovanju 60-letnice neprekinjenega izvajanja letovanj za otroke in mladostnike v naši organizaciji s ponosom izrekam iskrene čestitke in zahvalo vsem, ki ste/so dodali pomemben kamenček v mozaik 'počitniških kolonij'.

30. julija 1959 smo z Visokega pri Poljanah nad Škofjo Loko srečno in varno v objem staršev pripeljali domov prvo skupino otrok, ki je letovala (natančneje: gostovala v taboru Soških mejašev) v organizaciji Okrajne Zveze prijateljev mladine za Goriško. 19. avgusta 2019 je odšla letošnja zadnja skupina otrok na jezikovne počitnice v Triglavsko rožo v Trento. In vmes. Vmes smo nasmehe na obrazih zarisali mnogim, mnogim otrokom. Več kot 20.000 mladih udeležencev počitniških kolonij imamo prešteti po arhivskih podatkih. Od tega jih je nekaj manj kot polovica letovala v 15-letnem obdobju Počitniškega doma Ankaran, preostali v 45 letih. To je podatek, s katerim se v zborniku še srečujemo in potrjuje potrebo po počitniških kapacitetah ob morju tudi za otroke goriških ali če hočete za otroke iz vse naše regije. Veliko vas je bilo in veliko nas je še vedno prepričanih, da bi lastne kapacitete omogočile brezskrbne počitnice bistveno večjemu številu otrok iz naše bližnje in manj bližnje okolice. Tudi šole v naravi, morda oddih ob morju za starejše? Družbena odgovornost Zavarovalnice Triglav nam je odprla vrata doma Triglavsko rožo v Trenti, ki je velika dodana vrednost v naših letovalnih vsebinah, ne le počitniških. Nesporno je, da naša prizadevanja podpira še veliko drugih gospodarskih subjektov. A največjo težo pri zagotavljanju osnovnih pogojev in za nadgradnjo le-teh, nosi politika. Naše prostovoljstvo ne more graditi in opremljati počitniških domov, jih pa lahko napolni z vsebinami in z otroško radostjo.

Po kopici prebranih dokumentov, zapisov v kronikah, slišanih in ponovljenih zgodb in anekdot, danes z veseljem zapišem, da je bila in je, pripravljenost vseh, ki so bili tako ali drugače povezani z letovanji otrok, izjemna. **Veselje do dela z otroki si z njihovega obraza prebral že ob prvem stiku.** Bile so tudi izjeme oz. posamezniki, ki so odgovornost za delo z otroki na letovanjih prevzeli le enkrat. Tudi njim hvala.

Velika večina jih je svoj prosti čas, svoje znanje in svojo pripadnost, namenila otrokom vrsto zaporednih let. In tudi spraševali se nismo nikjer in nikdar, kdo so starši otrok, katere veroizpovedi so, so bogati ali revni, so odlični ali manj uspešni učenci, bolehnii ali otroci s posebnimi potrebami.

Načelo enakih možnosti je bilo zapisano v naših srcih (ne le v programih), še preden so bile te pravice zapisane v političnih dokumentih. Razvili smo različne oblike zbiranja sredstev zato, da smo v kolonije sprejeli prav vse otroke, ki so jih starši ali drugi subjekti kadarkoli prijavili na naša letovanja.

Leto 2019 beleži še dve pomembni obletnici, povezani z otroki. Z njihovimi pravicami in z načelom enakih možnosti. In obe sta globoko umeščeni v izvajanje naših vsebin, so del biti vseh, o katerih govorimo v tem jubilejnem zborniku.

Iskrene čestitke torej tudi ob 20-letnici pobude Pomežik soncu in ob 30-letnici Konvencije o otrokovih pravicah.

... povsod eno samo veselje ...

Puntižela 2012, adrenalinski park ob morju

Anekdota iz sredine osemdesetih let v Puntiželi

Razmeroma mlad pedagoški vodja skupaj
z vzgojiteljicami v tišini večera zre proti
Brionom in nenadoma pravi: *Veste kaj ženske,
enkrat bom tudi jaz predsednik države*

In Borut je mislil resno...

Spoštovani,

Borut Pahor
Predsednik Republike Slovenije

ob častiljivi 60-letnici neprekinjenega izvajanja letovanj za otroke in mladostnike iskreno čestitam Medobčinskemu društvu prijateljev mladine za Goriško in se obenem zahvaljujem vsem, ki prostovoljno omogočate, da tudi socialno ali drugače prikrajšani otroci doživljajo nepozabne počitnice ob morju in drugje.

Ne moremo reči, da danes letuje manj otrok, kot jih je letovalo pred desetletji. Opazimo pa lahko zaskrbljujoč trend, da otroci otrok, ki niso letovali, zdaj tudi sami niso deležni tega doživetja, ki je z vzgojnega vidika neprecenljivega pomena. Zato mora biti v družbenem in državnem interesu, da se poskuša ta zapirajoč se spiralni krog čim prej odpreti vsem otrokom in jim, ne glede na socialni ali drugačni status, zagotoviti letovanje.

To poudarjam tudi zato, ker sem bil sredi osemdesetih let sam del pedagoških timov v počitniških kolonijah ob morju. Sprva kot vaditelj plavanja, zatem pedagoški vodja. Bilo mi je lepo in počutil sem se srečnega. Nikoli mi nič ni bilo odveč, vse sem počel z veseljem. Mislim, da so to pozitivno energijo čutili tudi otroci. Drug drugega smo zabavali in se učili, pravzaprav smo se medsebojno vzgajali. Bilo je čudovito. Zame je bila to na neki način tudi življenjska šola. Združila je odgovornost, radoživost in potrpežljivost. Marsičesa me je naučila. Jaz pa sem skušal po svojih močeh, nevsiljivo, kaj od tega vrniti otrokom.

Ko so me na Zvezi prijateljev mladine Nova Gorica sprejeli na prvi pogovor, so se me verjetno prestrašili. Bil sem mlad fant, tako rekoč še najstnik, z dolgimi lasmi in poreden že na prvi pogled. Vendar so mi zaupali. Za to sem jim neskončno hvaležen. Za zaupanje sem hvaležen tudi staršem. To sem potem z delom in z zabavo z njihovimi otroki poskušal vrniti v polni meri. In ne nazadnje sem za zaupanje hvaležen otrokom. Ko to doživiš, zlasti če si tako mlad, je to neprecenljivo. Tega ne bom nikoli pozabil ali podcenil.

Odgovornost, ki jo na letovanjih za otroke in mladostnike prevzemajo mlajši in manj mlajši vaditelji plavanja, vzgojitelji ali pedagoški vodje, je brezmejna. In ker ta odgovornost nima cene, jo moramo jemati kot visoko vrednoto posameznika, ki se za to delo odloča. Organizacijam, ki te programe izvajajo, pa je nujno priznati status, ki si ga zaslužijo. Kot družba in država smo jim dolžni zagotoviti ustrezno podstat za zagotavljanje in dvig kakovosti bivanja in življenja otrok v počitniških kolonijah.

Iskrena hvala v imenu občank in občanov

dr. Klemen Miklavč
župan Mestne občine Nova Gorica
in predsednik Razvojnega sveta Severno
Primorske (Goriške razvojne) regije

Spopostovani,

enakost in enakopravnost v družbi sta ključni vrednoti sodobne zahodne civilizacije, ki sta se med nami utrdili šele, ko so nas izšolale velike civilizacijske tragedije 20. stoletja. Žal naša družba ob velikih svetovnih vojnah ni razumela, da sta za preprečevanje konflikta potrebna zgodnje sočutje in skrb za emancipacijo družbenih skupin in posameznikov.

Izjemnega pomena je zavedanje, da za enakost in enakopravnost poskrbimo prav pri tistih, ki so najmanj krivi za njihov socialni položaj, torej pri otrocih. Za to je primarno zadolžena država, a brez požrtvovalne civilne družbe, društev, organizacij in posameznikov, bi skrb za enake možnosti ne bila tako uspešna. Zveza prijateljev mladine sodi med najaktivnejše promotorje poprave krivic in omogočanja prijaznejšega in igrivega otroštva tistim, ki so tega najbolj potrebni.

S svojim dolgoletnim aktivnim pristopom je društvo dokazalo svoj izjemen čut za potrebe najmlajših, za lajšanje krivic ter za osrečevanje življenjskega obdobja, ki bi moralo biti najbolj brezskrbno in radostno, pa zaradi objektivnih okoliščin in nepopolnega ekonomskega sistema ni.

**Vse najboljše ob 60. obletnici letovanj v vaši organizaciji
in iskrena hvala v imenu občank in občanov Mestne občine Nova Gorica.**

Pomežik soncu - 20 let

Darja Groznik
predsednica Zveze prijateljev
mladine Slovenije

Kako zagotoviti otrokom zdrave, spodbudne počitnice, polne lepih in koristnih aktivnosti, je v ospredju pozornosti Zveze prijateljev mladine Slovenije in njenih članic od samega začetka. Organizacija tako imenovanih kolonij – malce zastarel izraz je pogosto še v rabi – je pravzaprav starejša od samih društev in krovne organizacije. Tudi na območju Goriške je tako. Prizadevni aktivisti so prepoznali potrebo po organizaciji letovanja za otroke, takratna oblast je te potrebe podpirala, organizacija letovanj je prešla pod okrilje Društva prijateljev mladine in tako se območje Gorice z zaledjem lahko pohvali z dragoceno skrbjo za otroke, ki sicer družjenja in bivanja na morju ne bi bili deležni.

Po vseslovenskih podatkih Zveze prijateljev mladine Slovenije je največ otrok letovalo leta 1959, ko je na organizirane počitnice odšlo 35 tisoč otrok. Različna zgodovinska obdobja so tudi na tem področju prinašala spremembe. Gospodarska reforma leta 1965 je sklestila sredstva za letovanje skoraj za polovico. Tako je tudi danes. Nekoč socialno zagotovo bolj usmerjena država in podjetja, ki so podpirala sindikalno preživljanje dopustov in počitnic, so počasi izgubljala svoj pomen. V devetdesetih, ko smo prešli v drug družbeni sistem, smo začeli akcijo **Pomežik soncu**, s katero vsako leto zbiramo sredstva za letovanja. Akcija omogoča otrokom iz socialno šibkejših okolij letovanje v enem od petnajstih počitniških domov. V dvajsetih letih smo prek te akcije, na katero smo zelo ponosni, zbrali več kot 2 milijona evrov in na letovanje je lahko odšlo več kot 10.000 otrok. Letos smo zbrali rekordnih 246 tisoč evrov. Ob tem je treba poudariti, da otroci brezplačno letujejo tudi prek drugih akcij in donacij. Marsikatera lokalna skupnost prispeva kar nekaj sredstev za letovanje otrok. Na tem področju so razlike med lokalnimi okolji precejšnje – številne občine letovanja znatno podpirajo, nekatere pa sploh ne. Otroci pa letujejo tudi s pomočjo potrdil pediatrov, torej s pomočjo zdravstvenih letovanj.

Na letovanja peljemo tudi otroke s posebnimi potrebami. A letovanje otrok s posebnimi potrebami pomeni velik strošek, saj marsikateri otroci za tak način letovanja potrebujejo osebnega asistenta. Sredstva za letovanje otrok s posebnimi potrebami sicer pridobimo na razpisu FIHO, vendar jih je bistveno premalo.

Pri ZPMS se bomo še naprej trudili, da bomo zbrali čim več sredstev, prav tako pa ne bomo odnehali pri nagovarjanju odločevalcev, da zdravstvenemu letovanju naklonijo še več denarja, saj bivanje na morju za zdravje otrok pomeni učinkovito preventivno.

Čestitam Medobčinski zvezi prijateljev mladine za Goriško, vodstvu, prostovoljcem in podpornikom za dosednji trud. Želim vam veliko delovnega zagona in razumevanja v prihodnosti, saj vas otroci potrebujejo!

Vsak lahko prispeva kamenček v mozaik

Ivica Vulić
direktor Območne enote Nova Gorica
Zavarovalnice Triglav

Korenine in krila. Pravijo, da je to največ, kar lahko damo otrokom. V tem duhu delujejo tudi Društva prijateljev mladine, ki skrbijo za dobrobit otrok in družin po vsej Sloveniji. Z letovanji in drugimi aktivnostmi višajo raven kakovosti življenja. Skrbijo za trdne temelje, na katerih lahko najmlajši zarišejo svoje sanje in naredijo prve korake na poti do njihovega uresničevanja.

Dobre želje Medobčinskega društva prijateljev mladine za Goriško, ki stremi k človekoljubnosti, solidarnosti, pravičnosti in enakim možnostim za razvoj vseh otrok, delimo tudi v Zavarovalnici Triglav. V duhu sodelovanja smo društvu podali roko pri prizadevanjih za ustvarjanje varnega okolja, v katerem lahko mladi brezskrbno raziskujejo svet, neobremenjeno spletajo vezi s sovrstniki in nabirajo nova znanja, ki jih (o)bogatijo za vse življenje. Našo pripravljenost, da v mozaiku življenj najmlajših prispevamo svoj kamenček, smo pred nekaj leti potrdili tudi s predajo počitniškega doma Triglavsko roža v Trenti v upravljanje Medobčinskemu društvu prijateljev mladine za Goriško.

S prenovo nekdanje trentarske šole v edinstveni Zgornjesoški dolini smo pred dvema desetletjema na pobudo največje slovenske zavarovalnice in lokalne skupnosti ustvarili prostor, ki mladim nudi zavetje za odkrivanje čudovite narave in doživljanje notranjega miru, sreče ter iskanje lastne poti. Ni naključje, da se počitniški dom Triglavsko roža imenuje po cvetici, ki po tradicionalnih izročilih ranjenemu zlatorogu daje čarobno moč.

Del imena si dom deli tudi z Zavarovalnico Triglav, v kateri v skladu z našim poslanstvom že skoraj 120 let ustvarjamo varnejšo prihodnost. Na temeljih uspešnega poslovanja odgovorno stojimo ob strani skupnostim, društvom in drugim organizacijam, ki skrbijo za razvoj lokalnega okolja. S čutom za družbo, v kateri delujemo, spodbujamo in podpiramo tudi projekte, ki širijo kulturo odprtosti ter gradijo mostove sodelovanja. Tovrstno delovanje krepimo tako znotraj naše organizacije kot tudi v odnosih z vsemi našimi deležniki.

V največji slovenski zavarovalnici si želimo, da bi projekti, ki jih podpiramo, še dolgo nudili oporo in pomoč tistim, ki jo potrebujejo. Tako upamo, da bo tudi počitniški dom Triglavsko roža še dolgo cvetel v znamenju radosti, raziskovanja in veselja mladih obiskovalcev.

Psihosocialni vidiki letovanja socialno prikrajšanih otrok

Anica Mikuš Kos

Anica Mikuš Kos, doktorica medicine, pediatrija in specialistka otroške psihiatrije, je življenje posvetila duševnemu zdravju otrok, med drugim je bila vodja oddelka za otroško psihiatrijo na [ljubljski Pediatrski kliniki](#) in vodja Svetovalnega centra za otroke mladostnike in starše v Ljubljani. Od upokojitve naprej pa velja za eno izmed vodilnih strokovnjakinj za pomoč otrokom z vojnih območij. Je predsednica Slovenske filantropije. V okviru projekta 1.000 žensk za Nobelovo nagrado za mir 2005 je bila v letu 2006 nominirana za Nobelovo nagrado za mir. Z nami je sodelovala kot predavateljica na izobraževanjih za prostovoljce in člane Kluba vzgojiteljev animatorjev.

Na nekem seminarju o revščini je učiteljica povedala: »Najbolj očitne postanejo socialne razlike, ko se učenci na prvi dan novega šolskega leta pogovarjajo o tem, kako so preživeli počitnice.« Eni so bili v Franciji, kak celo na Bermudih, drugi na morju in tretji v svoji vasi ali v svojem bloku.

V današnjem času revščina v bogatem svetu, v katerega sodi tudi Slovenija, ne pomeni, da so otroci sestradani, da hodijo bos, ker ni denarja za čevlje, da umirajo, ker ni zdravil ali cepiv. Revščina pomeni, da slabše živijo kot njihovi ne-revni vrstniki, da je življenje zanje bolj naporno z več obremenitev in stresov. Zavedajo se, da so prikrajšani za marsikaj, kar je na voljo njihovim ne-revnim vrstnikom, doživljajo izključenost, včasih ponižujoče oblike pomoči. Predvsem pa čustveno prizadeva otroke spoznanje o neenakosti in nepravilnosti družbe, v kateri živijo. V času mojega otroštva, pred drugo svetovno vojno, so bile velike razlike v imetju, bogastvu samoumevne. V današnjem času v svetu demokracije in človekovih ter otrokovih pravic, govorimo o enakih možnostih za vse, reklamiramo dobrine po televiziji, kot da so vsem dostopne in v skladu z neoliberalnim mišljenjem zatrjujemo, da vsakdo zmora obogateti, če le hoče, če se dovolj potruditi. Otroci, zlasti doraščajoči, kmalu prepoznajo, da ni čisto tako – da njihov oče ne more dobiti boljše plačane službe in peljati družino na morje, da družina z denarjem komaj preživi. Na slabšo kakovost življenja, slabše možnosti za razvedrila, za preživljanje prostega časa se nadgradi podoba nepravilnega sveta in prizadetost zaradi krivičnosti. In to se zgodi zelo zgodaj, pri številnih že v prvem razredu osnovne šole. Tako pravijo družboslovci, ki raziskujejo učinke revščine na otroke v Evropi in v ZDA.

Letovanje, ki ga omogočajo ZPM ali druge nevladne organizacije, predstavlja za otroke izkušnjo, ki popravlja podobo sveta neenakih možnosti. Tudi oni imajo možnost, priložnost. Lahko bodo pripovedovali sošolcem, kako super je bilo na morju, kakšen je bil njihov vzgojitelj ali je bila vzgojiteljica. Letovanje postane popravek doživetja krivičnosti in zapostavljenosti. Doživetje, spoznanje, da je tudi revnemu učencu tako kot ne-revnemu sošolcu dostopno letovanje na morju, poraja optimizem in upanje na to, da je možno izstopiti iz življenjskega kroga ograjenega z mejniki revščine.

Bivanje v novem okolju je priložnost za spoznavanje novega, širjenje kroga izkušenj. Novo je naravno okolje – zrak, vonji, voda. In novo je socialno okolje – drugi otroci, vzgojitelji, prebivalci kraja. Spoznavanje drugih otrok, vzpostavljanje novih odnosov, širi pahljačo otrokovih stikov z ljudmi, bogati otroka. Srečanja z drugimi, z drugačnimi prispevajo tudi k otrokovi strpnosti do drugih, sprejemanju in spoštovanju drugačnih. Nove izkušnje bogatijo spominsko skrinjo otroka, širijo njegova čustvena in spoznavna obzorja.

Na letovanju tudi ni socialnega razlikovanja ali pa so znaki socialne pripadnosti veliko manj očitni. Načelo enakosti, enakih možnosti je prevladujoče. Mikro svet letovanja je veliko bolj pravičen od šolskega, ki ti vedno znova pokaže, kdo si in kam sodiš, kar se dogaja tudi ob najboljših učiteljih in ravnateljih. Otrok gradi podobo sveta, svojega mesta v njem in samopodobo na svojih izkušnjah z drugimi, z institucijami, z vsemi družbenimi tvorbami. Ta podoba se spreminja z novimi, drugačnimi izkušnjami. Doživetje letovanja, da obstaja pravičen svet, v katerem ni pomembno, koliko zaslužijo tvoji starši. Letovanje je tudi sporočilo, da mnogim odraslim ni vseeno, kako živiš, da želijo zmanjšati težo socialne neenakosti, zaradi katere si prikrajšan za marsikaj, kar je dostopno tvojim sošolcem.

Pa še nekaj. Čas in prostor letovanja sta neobremenjena z zahtevami šole, z ocenami. Če si slab ali dober učenec, si drugim enak. Očitne in cenjene postanejo otrokove lastnosti, ki jih šola ne ocenjuje – tovarštvo, praktične spretnosti, nadarjenosti ...

Vendar, kot v vseh oblikah sožitja, v vseh skupinah se lahko na letovanju zgodijo tudi nelepe reči, ki prizadenejo otroka. Zlasti se to dogaja v medvrstniških odnosih. Tudi na letovanju lahko postane kak otrok žrtev zasmehovanja, izključevanja, preganjanja. Morda zato, ker je bolj neroden ali ker je debel. Takšne izkušnje so boleče za vsakega otroka. Pri tistih otrocih, ki že nosijo v svojem nahrbtniku slabe izkušnje zaradi socialno pogojene prikrajšanosti, boleča doživetja v novih okoliščinah le okrepijo podobo neprijateljskega, ogrožajočega sveta. Vzgojitelj mora pozorno spremljati odnose in dogajanja v skupni, da ne bi spregledal prvih kali slabega.

Otrokova izkušnja letovanja je predvsem odvisna od vzgojiteljev. Ti ustvarjajo vzdušje, vplivajo na odnose, od njih je v znatni meri tudi odvisno, kakšne interese bodo vzbudili pri otrocih, katera in kakšna spoznanja bodo omogočili. Vzgojitelji so posebej pomembni za otrokovo izkušnjo letovanja, ker so predstavniki višje sile, institucije. Če oni zagotavljajo varnost, tovarštvo, bratstvo, pravičnost in enakopravnost, pomeni, da so taki odnosi možni tudi v okviru drugih struktur in odnosov, v katere smo ujeti. Mislim, da kot družba premalo cenimo delo vzgojiteljev v kolonijah. Ne zavedamo se povsem, kako pomembni so za otroke vzgojitelji, kaj jim nudijo. Včasih pa se mi zdi, da se tudi vzgojitelji ne zavedajo v ustrezni meri, koliko dobrega dajejo otrokom, kako pomembni so za počitniško izkušnjo otrok. Oni in mali svet, ki so ga ustvarili na letovanju, bodo ostali v trajnem spominu otrok, zlasti tistih otrok, za katere je letovanje izjemen življenjski dogodek in imajo le malo priložnosti za spoznavanje novih okolij in novih ljudi.

Za socialno prikrajšanega otroka je lepo in prijetno letovanje doživetje, ki izboljša dobrobit njegovega življenja, ga osreči, ga obogati doživljajsko in spoznavno ter vpliva pozitivno na njegovo samopodobo, videnje sveta in svojih možnosti v njem.

Skupaj za krepitev zdravja otrok in mladih

Eva Breclj

Eva Breclj, doktorica medicine, specialistka pediatrije, je vodja službe za varstvo otrok in mladine v Zdravstvenem domu Nova Gorica, ki pokriva območje šestih goriških občin. Z doktorico Evo Breclj v društvu zelo dobro sodelujemo v programu zdravstveno letovanje otrok in mladostnikov. Zdravnica pa se prav tako vedno prijazno odzove našim povabilom na dogodke, povezane z izobraževanjem ali z ozaveščanjem ciljnih javnosti o zdravju otrok in mladih.

Zdravstveno stanje osebe v obdobju otroštva in mladostništva odločilno vpliva na njeno zdravstveno stanje v obdobju odraslosti. Številne raziskave kažejo, da je debelost, ki je za astmo druga najpogostejša kronična bolezen otrok in mladostnikov pri nas, resen dejavnik tveganja za debelost v odrasli dobi (vključno z njenimi zapleti na obtočilih, gibalih, v presnovi in negativnim vplivom na duševno zdravje).

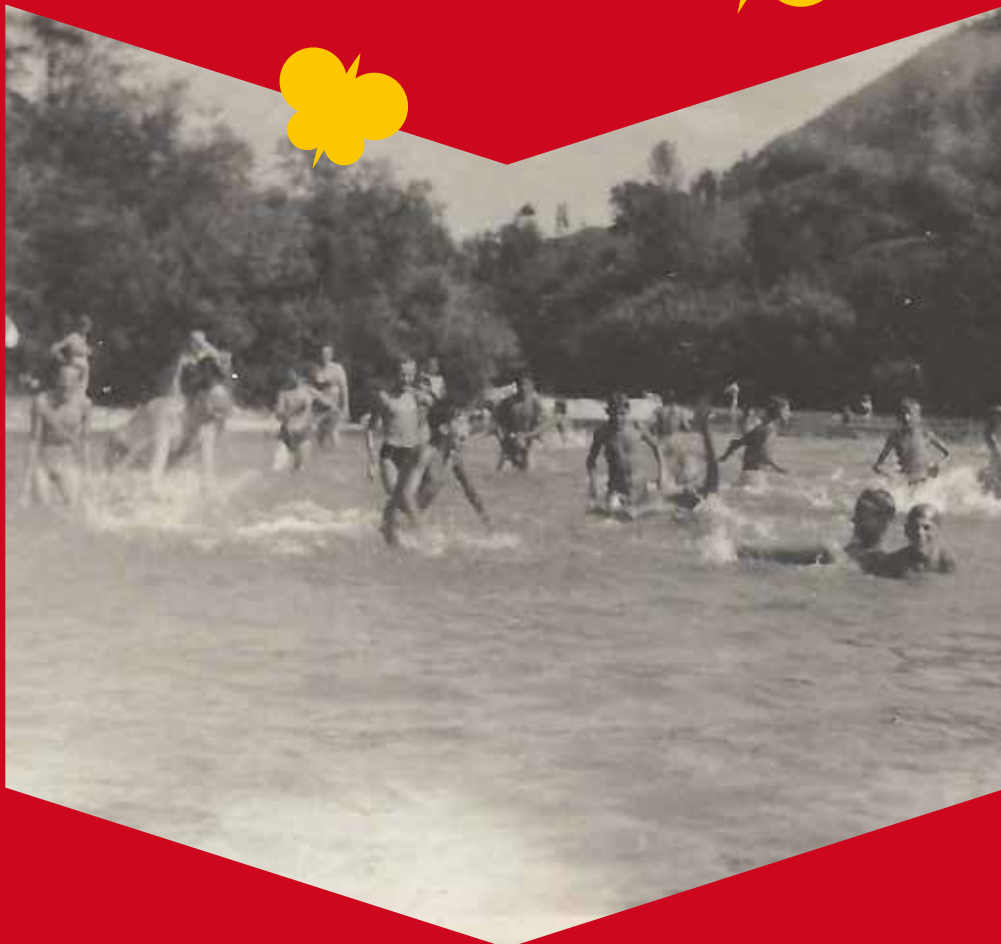
Zaradi velikega bremena, ki ga danes za samega bolnika, njegove bližnje in celotno družbo predstavljajo predvsem kronične nenalezljive bolezni (žal pa še vedno tudi nekatere nalezljive, ki jih je sicer mogoče enostavno in varno preprečiti s cepljenjem), iščemo nove pristope za ozaveščanje ljudi s posebnim poudarkom na zdravstveni vzgoji otrok in mladostnikov, preprečevanje ter zgodnje odkrivanje in zdravljenje, če do njih pride. Ker naporu zdravstvenih delavcev samih ne morejo roditi tolikšnih sadov, da bi bili z njimi lahko zadovoljni, se povezujemo z vsemi dejavniki v okolju, ki s svojim delovanjem podpirajo zdrav življenjski slog otroka in njegove družine.

Zlasti pri naporih za preprečevanje in zdravljenje debelosti se je izkazalo, da so počitnice kritični čas, v katerem se pri določenem deležu otrok in mladostnikov pozitiven trend sprememb v življenjskem slogu, ki so že pripeljale do spodbudnih rezultatov med zdravstveno obravnavo v preteklem šolskem letu, žal ponovno obrne v negativno smer. Na tem področju imajo neprecenljivo vlogo organizatorji letovanj in drugih počitniških dejavnosti, v katerih otroci utrjujejo zdrave življenjske navade. Preko izkušenj nadgrajujejo znanje, ki ga prinašajo iz svojih družin, šole, zdravstvenih ustanov in od drugod ter se nanašajo na zdravo prehrano, gibanje, spoštljivo sobivanje in sporazumevanje. Zlasti letovanja so ob ustrezni podpori vzgojiteljev varen prostor, v katerem otroci lahko pridobijo dragocene izkušnje, ki jim pomagajo pri zdravem čustvenem in socialnem razvoju.

Zdravstveni delavci in sodelavci, ki se ukvarjamo z otroki in mladostniki, z namenom učinkovitejše skrbi za zdravje naših varovancev danes in v (njihovi) prihodnosti sodelujemo – najprej z njihovimi starši, potem pa z različnimi ustanovami in organizacijami – med katerimi je tudi Zveza prijateljev mladine z njenimi programi. Zavedamo se, da s skupnimi prizadevanji ne dosežemo le preproste aritmetične vsote učinka naših naporov, ampak skupaj ustvarjamo okolje, v katerem se potencirajo naša prizadevanja.

1950–2019

Zgodovinski pregled

Počitniška kolonija ob Idrijci leta 1952

Počitniške kolonije na Goriškem pred letom 1959

Časopis nova Gorica, junij 1950

Časopis **nova GORICA** je 13. junija leta 1950 takole napovedal:

Lani (1949) je bilo v 143 počitniških kolonijah 23.000 otrok, letos (1950) pa bo preživel svoje počitnice v kolonijah nad 40.000 otrok in mladine iz vse Slovenije. Na letovanje v Slovenijo bodo prišli tudi otroci s Svobodnega tržaškega ozemlja, s Koroške in drugih ljudskih republik. S Koroške in Svobodnega Tržaškega ozemlja bo prišlo v Slovenijo nad 2.600 otrok.

Ta zapis in vsi drugi, ki jih zasledimo v gradivih v Pokrajinskem arhivu ali v takratnih časopisih (SOČA, nova GORICA in Primorske novice), pričajo o tem, da na Goriškem lahko praznujemo najmanj 70-letnico letovanj za otroke in mladostnike in s ponosom rečemo, da v goriški Zvezi prijateljev mladine, ta nadvse human program, izvajamo neprekinjeno že celih 60 let.

Dokumenti iz leta 1950 pričajo o skrbnih in natančnih popisih otrok, ki so vključeni v kolonije, o njihovem socialnem in zdravstvenem stanju. Seznam prehranskih in drugih izdelkov,

ki jih je za potrebe izvedbe kolonije v Čepovanu leta 1950 poslal upravnik takratni okrajni oblasti, pa je glasil:

Inventar: 100 malih rdečih emajliranih lončkov, 30 belih rjuh, 8 malih sinje plavih skodelic, 58 omaric iz jute, 3 rdeče pionirske zastave, 2 plavi pionirski zastavi, 4 rdeče pionirske rute, 2 nogometni žogi, knjige (po priloženem seznamu), sanitetni material, 1,5 kg pralnega praška

Hrana: 15 kg fižola, 28 kg mleka v prahu, 142 kg krompirja, 45 kg suhe ribe, 0,60 kg ruskega čaja

Seznam priča o skromnosti (materialne) izvedbe, a otroci kljub temu niso prav ničesar pogrešali.

Navdušenje nad novim okoljem, radost, toplino in včasih tudi kakšno solzico so si skupaj z vzgojitelji medsebojno delili in se po treh tednih veseli vračali domov.

Pisni viri v arhivih Pokrajinskega arhiva Nova Gorica in v takratnih tiskanih medijih potrjujejo tudi, da je v petdesetih letih letno letovalo med 900 in 1000 otroki iz goriškega okraja (današnje območje severnoprimorske regije). Okrajni Odbori Zveze združenj borcev so zagotavljali vsakoletne počitnice na morju ali v hribovitih predelih za vse otroke padlih borcev ali žrtev fašističnega nasilja. Letovanja so izvajali taborniški odredi, posamezni vrtci in šole.

otroci iz Solkana na počitnicah v Cerknem, 1950

Okrajna ljudska oblast je v veliko primerih določila kraje, ki so bili v času počitnic primerni za letovanje otrok (šole, dijaški domovi, vrtci, delavski domovi) in zadolžila oz. pooblastila posameznike, najpogosteje prosvetne delavce, ki so bili to nalogo dolžni izpeljati. Imeli so tudi dokaj natančno razdeljene odgovornosti.

Tako je imel Odbor za počitniške kolonije pri Izvršnem odboru Narodnoosvobodilnega odbora za Goriško že pred letom 1950 izdelana Navodila za počitniške kolonije, ki so jih delili v štiri sklope.

Zdravstvene kolonije so bile namenjene zdravstveno ogroženim otrokom in mladini od 7. leta dalje. Letovanja so bila namenjena sprejemu čim večjega števila šolske, pošolske in vajeiške mladine predvsem iz mest, industrijskih centrov in iz revnih kmečkih predelov.

Delovna taborjenja so se ustanovljala z namenom, da se mladina krepi in vzgaja, obenem pa s prostovoljnimi delom pomaga in sodeluje pri obnovi in izgradnji države.

Študijske ekskurzije so bile namenjene strokovnemu in kulturnemu izpolnjevanju mladine.

Za to desetletje počitniških letovanj je tudi značilen podatek, da so bile za otroke, ki se niso udeležili letovanj na morju ali v alpskih predelih, organizirane t. i. izmenjave. Mestni otroci so letovali z vrstniki v vaseh in obratno. Tako so že leta 1950 otroci iz Solkana odšli na počitnice v Cerkno.

O tem med drugim preberemo: ... ,vožnja je bila lepa, otroci so se zanimali za nove kraje in pristrčno pozdravljali mimoidoče. Kmalu smo vsi srečno dospeli na cilj. »Cerkno!« so veselo zakričali otroci in avtobus se je ustavil pred osnovno šolo. Pozdravila nas je tovarišica upravnica, ekonom in kuharica Lojzka ... Lepo in pestro nam bodo potekali dnevi v Cerknem i n hvaležni smo ljudski oblasti, ki nam nudi toliko lepih ur, tako lepe počitnice.

Naslednje leto preberemo navdihujoč zapis o letovanju goriških otrok v naravi: *V globoki cerkljanski kotlini preživlja počitnice 80 pionirjev iz goriškega okraja. Stanujejo v Dijaškem domu, bolje rečeno, v Dijaški dom hodijo le spat*

in jest, kajti njih dom so cerkljanski griči in hribi, sence temnih hoj, travnate senožeti, njih dom je povsod, kamor jih zvabijo radovedne oči in neutrudne noge. ...

Tovarišica Nada v časopisu nova GORICA (1951) piše: *V Bukovici pri Gorici so na oddihu pionirji postojnskega okraja. 61 jih je. Med njimi jih je 30 iz mladinskega doma St. Peter na Krasu ter tudi 13 vaških (otrok). Kadarkoli prideš na obisk, opaziš vedro razpoloženje mladine, ki je prišla na Goriško, da tu pridobi novih moči za učenje. V bližini teče Vipava, tam se otroci kopljejo. Vsi imajo temne hrbte, zagorele in nasmejane obraze. Tu na Goriškem imajo dovolj sadja, zelenjave, saj so ljudje zelo dobri in nam pomagajo v vsaki zadregi. Malodane v vseh poročilih je poudarjena pomoč domačinov pri preskrbi kolonij s hrano. Vedno in povsod pohvalijo ženske, članice AFŽ (antifašistična zveza žena), ki so skrbele, da zelenjave v kolonijah nikoli ni zmanjkalo. Če pa je bilo le mogoče, so poskrbele tudi za kak priboljšek.*

V letu 1956 že preberemo dopolnjena navodila. Občinski ljudski odbor dne 14. marca 1956, z dopisom vsem osnovnim šolam in novogoriški gimnaziji, pošilja navodila za predpripravo počitniških kolonij, kjer med drugim pravi:

1. za kolonije morate prijaviti brez izjeme vse otroke padlih borcev v NOV in otroke žrtev fašističnega nasilja v vaši šoli,
2. tiste šolske otroke, ki so po vašem mišljenju šibkega zdravja in fizično slabe rasti. Pri določanju teh otrok naj vam bo merilo zdravje in socialno stanje takih otrok,
3. otroci smejo biti stari največ 14 let.

Obvestilo šolam zaključujejo: ***K delu pristopite zelo resno in pazite, da bodo vsi potrebni otroci in vsi, ki morajo biti zajeti, tudi res pripravljeni na kolonijo. Pri vsakem primeru nam sporočite tudi, koliko so za posameznega otroka starši pripravljeni prispevati. Pri zbiranju teh podatkov od staršev bodite previdni, a vztrajni, če opazite, da bi starši lahko kaj prispevali, a ne marajo.***

Pisni viri tudi poročajo, da so lokalne oblasti vedno bolj glasno vabile k sodelovanju pri pripravi in izvedbi letovanj množične organizacije. In v letu 1959 je to nalogo sprejela tudi Okrajna Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, ki je v svoji mreži vključevala več kot 12 samostojnih Društev prijateljev mladine v Goriškem okraju (danes severnoprimorska regija).

Počitniška kolonija v Bukovici, časopis nova Gorica, junij 1951

1959–1963

Začetki letovanja v organizaciji Okrajne ZPM Nova Gorica

Primorske novice, 12. avgust 1959

Z letovanja na Visokem pri Poljanah blizu Škofje Loke se je 30. julija 1959 vrnila prva skupina otrok, ki je letovala v organizaciji Okrajne Zveze prijateljev mladine Nova Gorica (v nadaljevanju ZPM NG). Udeleženci so prihajali iz krajev in njihovih okolici: Nove Gorice, Tolmina, Kanala in Vipave

Zapis iz Primorskih novic
z dne 12. avgusta 1959:

TABORJENJE OB SORI

Okrajni odbor Društva prijateljev mladine Gorica (pravilno Okrajne Zveze) je letos prvič priredil letno taborjenje otrok, na katero naj bi vsako društvo poslalo 4 otroke. Mnoga društva na vabilo niso odgovorila, na taborjenje pa so poslala društva iz Nove Gorice, Tolmina, Kanala in Vipave. Taborjenje je bilo organizirano na Visokem pri Poljanah blizu Škofje Loke od 10. do 30. julija. Čeprav vreme ni bilo najbolj ugodno in so bili otroci večkrat prikrajšani za kopanje v topli Sori, so se izvrstno počutili, ker jim je uprava tabora nudila dovolj razvedrila, izletov v bližnjo okolico, obiske pri drugih počitniških kolonijah, športne nastope, večere pri tabornih ognjih in zelo dobro hrano. Mladim

ljudem bodo dnevi, prebiti pod zelenimi šotori tik ob robu gozda, kjer se je v svojem življenju sprehajal slovenski pisatelj Ivan Tavčar, ostali nepozabni. Morda bo tudi eden od prelepih spominov izlet celotnega tabora na Krvavec po žičnici. Večina taborečih se je prvič povzpela tako visoko in ni izključeno, da se je v mnogih mladih srcih vnela ljubezen do planin. Vodstvo tabora je v sporazumu z upravami kolonij in bližnji okolici priredilo skupno proslavo za dan vstaje 22. julija. Proslava je bila pri tabornem ognju in se je je udeležilo preko 120 mladincev in otrok. Celotni program, razen govora, so izvedli mladi ljudje. Tehnično je bil tabor dobro urejen, zdravstveno stanje otrok pa odlično, saj obolenj skoraj ni bilo, apetit pa je bil naravnost strašen. Vse to govori v prid dobrega in zdravega taborjenja.

Cilj Okrajne ZPM sprva po številu otrok ni bil prav široko zastavljen, so pa na vsebinskem in organizacijskem delu potekale temeljite priprave v celotni regiji, kar je botrovalo že številki 240 otrok na letovanju v letu 1961.

Povečana skrb med člani vseh društev v regiji, da bi v poletne kolonije ob morju sprejeli čim več otrok, je pomenila tudi iskanje primerne

Info prvo letovanje 2
ntcem s OS LIVABE v Terli,
V Dajli mnogih otrok zofka
ni bilica

kraja oz. prostora za bivanje. V začetku leta 1961 je Okrajna ZPM Nova Gorica izdala aktivni članici in prosvetni delavki, tovarišici Majdi Kenda iz Nove Gorice, pooblastilo za predpripravo kolonije, naslovljeno na Okrajni ljudski odbor: 'Okrajna ZPM Nova Gorica pooblašča tovarišico Kenda Majdo, da uredi vse potrebno za letovanje naših otrok v občini Dajla (Novigrad). Vljudno prosimo, da jo seznanite z vsemi zahtevami, ki jih postavljate za letovanja, prepričani smo namreč, da nam boste letovanje dovolili in tako omogočili 240 otrokom prijetno bivanje ob našem Jadranu.' Naloga je uspela. V Dajli je dejansko letovalo 149 otrok.

Drugega avgusta 1961 Primorske novice v prispevku **BILI SMO NA OBISKU** med drugim poročajo: *Obiskali smo tabor Okrajnega odbora Zveze društev prijateljev mladine Gorica v Dajli pri Novigradu. Šotori so postavljeni pod drevesi in nekaj korakov proč je krasna peščena plaža. Ob šotorih stoji nizka pritlična hišica, na kateri piše GORICA. V njej kraljuje kuharica Marija, ki ves dan hiti, da imajo pionirji po kopanju kaj dobrega za lačne želodce. V prvi izmeni je tu letovalo 68 pionirjev iz celega okraja, v drugi izmeni pa kar 81. Denarni prispevek 7000 din so nekateri plačali sami, drugim pa so pomagala podjetja in organizacije. Trije tedni so kar prehitro prešli, saj je bilo v taboru vedno živahno; malica, pospravljanje, kopanje, igranje, prireditve ... kako čas beži.*

PN 1959, junij, goriški predšolski otroci v Malinski na Krku

Istega leta je zveza soorganizirala mednarodno kolonijo otrok v Savudriji, ki jo je vodila ZPM Slovenije. Letovanja se je udeležilo 24 otrok iz regije. Sredstva za letovanje so vzajemno prispevali starši, občinski ljudski odbori in društva prijateljev mladine.

V arhivih Okrajne zveze prijateljev mladine Nova Gorica zasledimo tudi izčrpno poročilo (11. februar 1962) o zimsko športnih dejavnostih:

Smučarskega tečaja na Laznah pri Čepovanu se je udeležilo 100 otrok, prav tako 100 otrok je bilo na tečaju na Vojskem nad Idrijo, 95 otrok na Livku pri Kobaridu, 27 v Logu pod Mangartom, 22 jih je bilo na Lokvah in 18 otrok v Črnem vrhu nad Idrijo. Vsi udeleženci tečajev so se ob zaključku udeležili tudi tekmovanj v slalomu, v veleslalomu, v tekih in skokih. Conska tekmovanja so potekala na Livku, na Lokvah in na Vojskem. Skupno se je tekmovanj udeležilo 300 pionirjev. V poročilu prav tako piše, da bo 300 pionirjev sodelovalo na Okrajnem prvenstvu osnovnih in srednjih šol 11. marca 1962 v Črnem vrhu ali na Vojskem. Na republiško prvenstvo v Kranjsko Goro bo šlo 20 najboljših smučarjev in smučark iz okraja, je v poročilu zaključila predsednica Okrajne ZPM Nova Gorica, profesorica Marija Vedernjak.

V poletnih počitnicah v letu 1962 je v organizaciji Okrajne ZPM Nova Gorica letovalo že 228 otrok in mladostnikov. 196 otrok je

letovalo v letovišču v Karigadorju pri Novigradu, Tabor Sutjeska, Petrovac na moru v Črni gori je gostil 14 otrok iz goriškega okraja, 18 pionirjev iz goriškega okraja se je udeležilo letovanja skupaj z otroki iz vse Slovenije in iz zamejstva v Savudriji. Prvič je Okrajni ZPM Nova Gorica uspelo skupaj z Okrajno zvezo Partizan v poletnih počitnicah organizirati plavalni tečaj v Novi Gorici.

Marjan Zdravljčič, zdravnik in predstojnik otroškega oddelka Splošne bolnice Gorica, je v Primorskih novicah iz leta 1959, v številki 28, v članku z naslovom Otroci in počitnice, starše želel seznaniti o ,važnosti in potrebi primernih počitnic za njihove otroke', med drugim poudaril: ,Predvsem imam tukaj v mislih kmečke otroke. Otroški zdravniki opažamo namreč, da so ravno kmečki otroci v tem oziru najbolj prikrajšani in seveda tudi zdravstveno najbolj oškodovani. Starše teh otrok, čeprav skrbni in pridni, ki imajo zelo radi svoje otroke, še danes mislijo, da so take počitnice potrebne le »mestnemu« otroku, ne pa kmečkemu, ki že tako živi na dobrem, svežem zraku, med travniki in gozdovi!

Za otroke, ki so letovali v Karigadorju, predsednica v izčrpnem poročilu navaja tudi strukturo otrok po upravnih okrožjih in po poklicu staršev: 101 otrok je bil iz Gorice, 30 otrok iz Idrije, 13 otrok iz Ajdovščine in 52 otrok iz Tolmina. Po poklicu staršev pa: starši 122 otrok so bili po poklicu delavci, starši 41 otrok so bili uslužbenci, starši 13 otrok so bili

kmetje, starši 6 otrok so imeli svobodni poklic, drugih je bilo 14. Na uspešno izvedbo otroških počitniških kolonij so bili v Okrajni zvezi ponosni, čeprav so po zaključku letovanj ugotovili, da so bili finančni odhodki višji od prihodkov.

Dne 25. septembra 1962 so na Okrajni ljudski odbor, oddelek za družbene službe Gorica in na Okrajni odbor SZDL (Socialistična zveza delovnega ljudstva) Nova Gorica naslovili prošnjo za kritje ,primanjkljaja'. V podrobni vsebinski in finančni obrazložitvi so med drugim poudarili:

PN maj 1959, Otroci in počitnice

,ta razlika je nastala zaradi stroškov v predpripravi letovanja, zaradi nujnih investicij in visokih prevoznih stroškov. OZPM je morala obnoviti opremo letovanja, opraviti vodoinštalaterska dela za priključek na vodovodno omrežje. 14 naših otrok je letovalo tudi na taboru ,Sutjeska' v Črni Gori. Stroški tega letovanja so bremenili zvezo Prepričani smo, da boste pravilno ocenili našo dejavnost na sektorju letovanja in nam za kritje primanjkljaja odobrili odgovarjajoči znesek Din 297.785.-'

Dne 6. decembra 1962 je Okrajna ZPM od Občinskega ljudskega odbora Nova Gorica, Oddelek za družbene službe, prejela odgovor: Svet za socialno varstvo in varstvo družine občinskega ljudskega odbora Nova Gorica je na svoji seji dne 27. 11. 1962 razpravljal o vaši vlogi glede kritja stroškov primanjkljaja pri letovanju otrok in sklenil, da se vaši prošnji ne more ugoditi. Razlogi za to so:

1. V proračunu občine Nova Gorica nima Okrajna Zveza prijateljev mladine nobene proračunske postavke.
2. Iz drugih postavk proračuna, s katerimi razpolaga svet za socialno varstvo in varstvo družine, ni bilo mogoče prenesti ali izločiti nikakršnih sredstev za kritje navedenih stroškov.
3. Sredstva za letovanje otrok, ki so bila v proračunu odobrena, so bila uporabljena za letovanja, preostanek pa je bil prenesen v drugi sklad, ki se bo uporabil za gradnjo baze za letovanje otrok v Novem gradu.

(opp. V Novem Gradu je bilo delavsko počitniško naselje Soče, kjer otroških kolonij nikoli niso izvajali)

Zelo veliko o trudu posameznih društev prijateljev mladine povesta tudi dve izčrpnim poročili o delu v letu 1962. **Društvo prijateljev mladine Tolmin**

pedagoški tim Ankaran, 1978

je sprejelo poročilo na občnem zboru dne 27. 11. 1962 in ga dostavilo Okrajni Zvezi prijateljev mladine Nova Gorica. V poglavju letovanja so zapisali:

Odbor si je tudi prizadeval, da bi čim več otrok odšlo na letovanja med poletnimi počitnicami, zato je dal pobudo za sestanek organizacij in predstavniki občinskih svetov, ki skrbijo za otroke. Na sestanku smo ugotovili, da je za letovanje pri Občinskem ljudskem odboru (Tolmin) na voljo zelo malo denarnih sredstev, tako da Svet za socialno varstvo ne bi zmožal samostojno poslati otrok na morje. Društvo je prevzelo nalogo, da pri Okrajni Zvezi prijateljev mladine v Gorici zagotovi mesta za taborjenje v Novigradu otrokom, ki so bili letovanja najbolj potrebni, sredstva zanje pa je prispeval Občinski ljudski odbor Tolmin. Po tej poti je odšlo na letovanje 32 otrok. Za to taborjenje ob morju smo obvestili tudi starše, naj pošljejo tja svoje otroke. . štirje pionirji so šli letovat v posebno mednarodno kolonijo v Savudriji. Pionirji so se tam srečali s koroškimi otroki, ki naj bi o naših krajih in ljudeh odnesli domov čez mejo čim lepši vtis. Zato smo izbrali pionirje, ki jim je bilo letovanje hkrati priznanje za leto vedenje v šoli in izven nje in lepe uspehe v šoli, razen tega so se morali

izkazati tudi pri izvenšolskih dejavnostih. Društvo je krilo polovično oskrbo, razliko so prispevali starši teh otrok.

Povsem drugačnih misli so bili istega leta v Društvu prijateljev mladine v Bovcu, kjer so poudarili pomen taborniške organizacije za izvedbo počitniških kolonij, medtem ko naj, citiram *„društvo prijateljev mladine naj ostane idejni nosilec in naj se zaveda vsak član, da vse za vzgojo najmlajšega kadra in s tem bo izpolnjena želja naše socialistične zamisli.“*

V počitniških kolonijah je bilo stalno prisotno medicinsko osebje, ki je skupaj z vzgojitelji spremljalo zdravstveno stanje otrok in o posebnostih, najbolj pogosti so bili pri otrocih zoboboli, poročalo goriškemu Zdravstvenemu domu.

Medicinska sestra v otroški ambulanti, **Mira Jelenc** (tudi sama večkrat navzoča v kolonijah), je bila do teh poročil še posebej dovezetna. V imenu Zdravstvenega doma Nova Gorica je dne 27. marca 1964 v odgovoru naši Zvezi med drugim zapisala:

Intenzivno delo s šolskimi otroki, to se pravi poglobljeno sistematično šolsko pregledovanje in nato stalna kontrola nad zdravljenjem odkritih bolezni in anomalij traja šele četrto leto. V tem času so bili 1 x pregledani vsi šoloobvezni otroci, nato pa samo vsako četrto leto - 1., 4. in 8. razred. ... Najbolj izstopa pri solarjih vseh šol in razredov gniloba zobovja. Odkar so pri šolskih pregledih o stanju in ukrepih seznanjena šolska vodstva in predvsem starši, pa se slika iz leta v leto izboljšuje. V prednosti pri zdravljenju zobovja so bili otroci v večjih centrih, kjer so že bile organizirane šolske zobne ambulante.

1964–1979

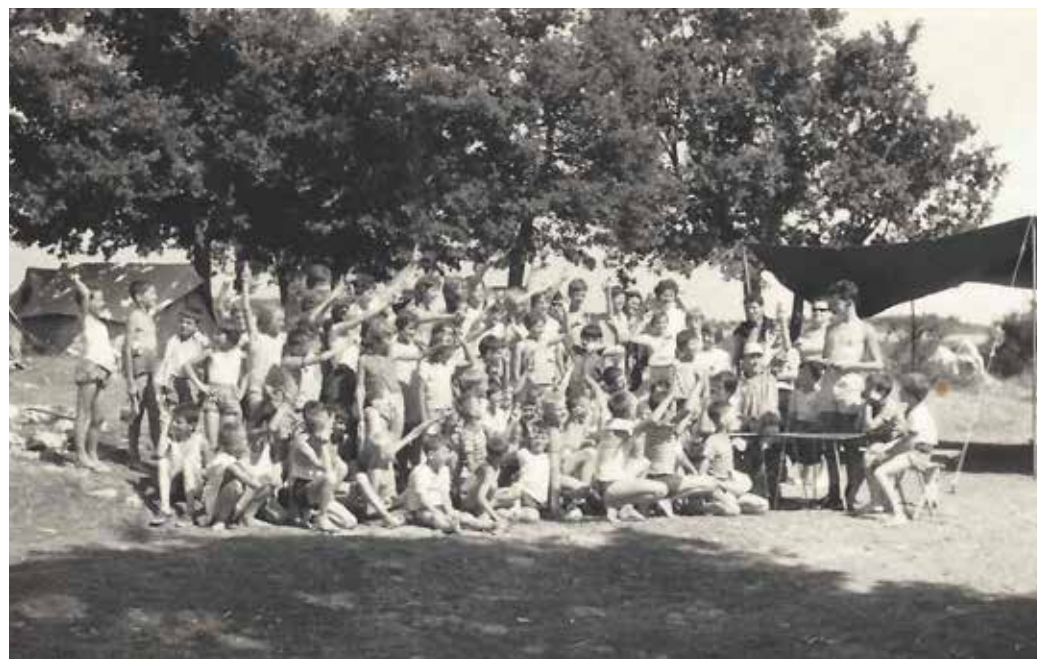
Letovanje v Počitniškem domu Ankaran

pedagoški tim in tehnično osebje, PD Ankaran, 1964

Zavest, da širše goriško območje, z novo nastajajočim središčem Novo Gorico, potrebuje tudi počitniško bazo za otroke, je leta 1964 po vsej verjetnosti botrovala (tudi politični odločitvi, čeprav tega nikjer ne zasledimo) odločitvi kranjske ISKRE, da je v začetku meseca maja, leta 1964, delavski dom nad Ankaranom predala v namen izvajanja počitniških kolonij za goriške

prve skupine goriških otrok na ankaranski plaži, 1964

otroke. Sprva je bil upravitelj Počitniškega doma v Ankaranu Center za socialno delo Nova Gorica, potem Dijaški dom Nova Gorica, v letu 1977 je bilo lastništvo doma preneseno na Občinsko Zvezo prijateljev mladine Nova Gorica, ki je bila vseskozi edini izvajalec kolonij za otroke v tem domu. Veliko o domu v Ankaranu (kot je bil pogovorno imenovan) nam povedo zapisi treh takratnih predsednikov zveze: ge. Teodore Krpan, g. Marjana Kavčiča in g. Vida Vuge v nadaljevanju.

Za Občinsko Zvezo prijateljev mladine Nova Gorica (naslednica Okrajne ZPM po ukinitvi okrajev leta 1962), ki je še vedno delovala povsem na prostovoljni bazi, brez redno ali honorarno zaposlenih, je bil to velik izziv in izjemno odgovorna naloga. V slabem mesecu dni so objekt usposobili (po pripovedovanjih je bil objekt zanemarjen in iztrošen) za sprejem prve izmene, ki je ob prihodu, 3. junija 1964, štela 118 predšolskih otrok.

Priprava obale in kopališča

Umbert Bizjak

PD Ankaran, 1978

Ta del ankaranske obale, od Adrije na zahodu pa do ankaranskega pomola na vzhodu, smo uporabljali le otroci goriške kolonije. Je bilo zapuščeno, poraščeno, sicer ob vodi kamnito z ostrim kamenjem. Tla pa so bila primerna za igro – mivka.

Naloga prve izmene je bila, da pripravi in usposobi obalo za igre, zato smo z odraslimi fanti sami očistili ta prostor. Ta del obale smo usposobili za vhode v vodo in za izhode iz vode v dolžini pribl. 60 m ter v kopališču očistili dno. Držali smo se globine od 50 do 180 cm. Ta prostor smo tudi označili z vrvmi, na katere smo obesili težko pridobljene plastenke in barvne balončke. Na določene razdalje smo zavezali sidra (večje kamenje). Na mivki smo označili prostore za posamezne skupine. Bilo je to 6 do 9 prostorov ter skupna igrišča, vadišča. Ker v bližini ni bilo nobenih sanitarij, smo sami zgradili latrino v primernem prostoru in primerni oddaljenosti, jo zakoličili in obdali s platnom.

Naslednji dan smo od kmetov iz Hrvatinov dobili v dar štiri dvestolitrske sode, kovinske, s katerimi smo naredili splav ter ga primerno zasidrali.

Prihod in odhod s tega kopališča ni bil povsem varen, saj je prečkal glavno cesto Ankaran–Koper. Obvezno navodilo: učenci so smeli prečkati cesto samo pod vodstvom vzgojitelja.

Osebnost sem vedno prišel prvi na kopališče in odšel zadnji. Prvi zato, da sem pregledal, kakšno je stanje na igriščih na mivki in kakšno je stanje na plavalnišču, saj je bil teren prehodan in primeren za razna nočna srečanja.

Druge dejavnosti:

- tekmovanje skupin pokaži, kaj znaš, skeči, reševanje ugank,
- družabni večeri s seznanitvijo rezultatov dosežkov v plavanju in športnih tekmovanjih,
- objava dogodkov na oglasni deski,
- športne dejavnosti – tekmovanje v nogometu: moška ekipa A in B, ženska ekipa Ain B, ekipa vzgojiteljev,
- tekmovanje v plavanju, skoki v vodo, štafetne igre v vodi,
- taborni ogenj,
- glas morja in sonca,
- spoznavanje morskega sveta,
- sprehodi in ogledi Hrvatinov, Luke Koper, Bolnišnice Valdoltre, Koper,
- tekmovanje v čistoči,
- dežurstvo iz vrst vzgojiteljev in učencev,
- pevski zbor kolonije,
- likovna delavnica,
- zaključni večer s podelitvijo priznanj

učenje plavanja v Ankaranu

Posebnosti

- samostojna zdravstvena oskrba vključno z bolniško sobo,
- obiski staršev so bili samo ob nedeljah.

V naslednjih letih, vse do leta 1979, je letno, v štirih izmenah, letovalo blizu 500 predšolskih in šolskih otrok. Sredstva za kritje stroškov letovanja je delno zagotavljalo Otroško varstvo iz posebej za letovanja namenjene proračunske postavke, za letovanja otrok svojih delavcev so sredstva prispevala tudi večja podjetja, starši so prispevali denar po svojih zmožnostih. Večina otrok je letovala brezplačno.

Je pa tudi za obdobje doma v Ankaranu značilno, da so bili odhodki pogosto višji od namenskih prihodkov. Stroški vzdrževanja doma niso bili vključeni v ceno letovanja. Zveza pa tudi drugih namenskih virov za to ni imela. In ‚bitka‘ za pridobivanje javnih sredstev ni bila vedno uspešna, čeprav je priznati lokalnim oblastem, da so leta 1972, z zagotavljanjem finančnih sredstev za enega zaposlenega strokovnega delavca, priznali javno potrebo po izvajanju vsebin za otroke v organizaciji Občinske zveze prijateljev mladine Nova Gorica

(opp. leta 2009 se je Mestna občina Nova Gorica odločila, da stroški dela iz sredstev, pridobljenih na javnih razpisih za nevladni sektor, niso upravičeni strošek sofinanciranja!).

počitniški dom Ankaran, 1977

Vid Vuga, takratni predsednik Zveze zaključuje Poročilo o letovanju v PD Ankaran/v katerem je v štirih izmenah letovalo skupaj 422 otrok iz 12 osnovnih šol in iz vrtca Deskle/ za leto 1979: *kljub temu, da smo zaključili letovanje s polno zasedenostjo izmen, se zavedamo, da je število otrok, ki so se udeležili organiziranega letovanja, za našo občino skrajno premajhno, zato smo že pričeli akcijo za izgradnjo novega počitniškega doma, kjer bi lahko nudili letovanje večjemu številu otrok in pod boljšimi pogoji.* (opp.: Zveza je bila že leta 1977 aktivno vključena v projekt gradnje novega počitniškega centra ZPM Slovenije v **Pacugu**, kjer pa so vsi naporji padli v vodo zaradi več vidikov (denacionalizacija, kmetijsko zemljišče ...).

POBODILO FINANČNEGA POSLOVANJA ZA LETO 1976/1977

Naziv	Dohodki	Izdatki	Stanje
Saldo 31/12-1975 po bančni knjigi	374.935,05		-
Dohodki v letu 1976	<u>1.045.907,15</u>		-
Skupni dohodki	1.421.442,20		
Skupni izdatki v letu 1976		1.300.857,05	+ 120.585,15
Od tega za Dedka mraza	637.048,00	720.648,75	32.000,75
Saldo 31/12-1976 po bančni knjigi	120.585,15		
Dohodki v letu 1977	<u>1.618.123,40</u>		
Skupni dohodki	1.738.698,55		
Skupni izdatki		1.496.361,95	+ 242.336,60
Saldo 31/12-1977 po bančni knjigi	242.336,60		
Dohodki v letu 1976 do 27/1	<u>303.250,00</u>		
Dohodki 1978 do 27/1	546.286,60		
Skupni dohodki	849.536,60		
Skupni izdatki		460.301,10	+ 377.905,50
			75.466,90
<u>OD TEGA GLAVNE AKCIJE MED LETOM 1977</u>			
<u>Letovanje v Ankaranu</u>			
Prisp. otroškega varstva	220.000,00		
Plačila staršev in drugi	<u>256.239,15</u>		
Skupaj dohodki	476.239,15		
<u>Izdatki</u>			
Živila, kurivo, voda in elektrika	184.070,95		
Prevozi in potni stroški	41.471,00		
Pisarniški material in telefon	14.487,40		
Preventivna sredstva	2.730,90		
Osebnih dohodkov in dnevnice	163.454,35		
Letovanje otrok na CSSR	14.000,00		
Plavalni tečaj učiteljev	6.700,00		
Drobni inventar	48.654,55		
Drugi stroški zavarovanja itd.	3.143,45		
Osnovna sredstva	<u>11.727,95</u>		
Skupaj:	476.239,15		-
<u>Varstvo med počitnicami</u>			
Prisp. otroškega varstva	22.000,00		
Plačila delav. za varstvo		10.719,75	+ 11.280,25
<u>Teden otroka</u>			
Prisp. otroškega varstva	35.000,00		

PD Ankaran, finance, 1977

POBODILO FINANČNEGA POSLOVANJA ZA LETO 1976/1977

<u>AMONICIA</u>	1.991,50		
1. od države			18.553,95
2. od staršev			
<u>IZDANKA</u>			
<u>IZDANKA</u>			
1. od države	1.035,50		
2. od staršev	540,50		
3. od skupaj	5.350,00		
4. od države	1.200,00		
5. od države	326,50		
6. od države	1.560,00		
7. od države	10.000,00		
8. od države (skupaj)	43.900,00		
9. od države	4.943,90		
<u>IZDANKA</u>			
1. od države (skupaj)	4.435,00		

V Občini Nova Gorica so pionirji zbrali 65.207,40 Din za Dom Pionirjev v Dolenjskih Toplicah, danes Tabor mladih, 1978

počitniški dom Ankaran, 1977

Zdravje, morje, morski zrak, kopanje, druženje ...

Teodora Krpan

Teodora Krpan je bila v mandatu 1962–1968 predsednica Občinske Zveze prijateljev mladine Nova Gorica. Kot vzgojiteljica se je prvič udeležila letovanja z otroki iz Otroškega Vrtca Solkan v letu 1957. V letu 1964 kot predsednica zveze in kot pedagoška vodja prevzema odgovorno nalogo za organizacijo in izvedbo letovanj v Počitniškem domu Ankaran – Hrvatini. Teodora Krpan dobitnica številnih priznanj za delo na področju predšolskih otrok, prejemnica Zlatega Znaka ZPM Slovenije, dobitnica Priznanja Skupščine občine Nova Gorica in v letu 2019 prejemnica Listine častnega člana ZPM Slovenije.

Zdravje, morje, morski zrak, kopanje, druženje in še kaj, nas je vodilo, da smo peljali v kolonijo šolarje in predšolske otroke že v davnem letu 1964.

Odgovorni in tudi ljubitelji otrok v Novi Gorici so takrat sprejeli odločitev, kako pomembno je tudi za majhne otroke, da vsaj enkrat letno užijejo vse dobrote, ki jih nudi morje in zanje uredijo letovanje.

Ponudila se je priložnost. Tovarna Iskra Kranj je za potrebe letovanj novogoriških otrok, ponudila svoj sindikalni počitniški objekt v Hrvatinih nad Ankaranom. Prve dni maja 1964 smo Vid Vuga, vodja Centra za socialno delo Nova Gorica, Vidojka Vuga, pediatrinja in vodja otroške ambulante v Novi Gorici in jaz (opp. predsednica Občinske ZPM Nova Gorica) prevzeli počitniški objekt z vsem inventarjem.

goriški cicibančki z vzgojiteljico Doro v Izoli, 1957

Spominjam se 3. junija, ko so na dvorišče doma pripeljali avtobusi s 118 predšolskimi otroki iz goriških občin v kolonijo za 3 tedne. Bili so to otroci iz novogoriškega vrtca in otroci z zdravstvenimi in socialnimi težavami iz okoliških vasi. Izbor otrok so skoraj povsem opravili zdravstveni delavci iz otroške ambulante.

Razporeditev otrok in prva srečanja med otroki in vzgojitelji so bili precej naporni. Večine otrok nismo poznali. Požrtvovalne vzgojiteljice so prevzele svoje skupine in se namestile z otroki v glavni stavbi. Nekaj skupin smo morali namestiti v montažne lesene hišice ob stavbi, ki smo jih v dneh pred prihodom otrok ‚namontirali‘ in usposobili za bivanje. Niso bili idealni pogoji! Tako majhne otroke je vedno treba imeti ‚na očeh‘. Zato je vsaka vzgojiteljica uredila svojo skupino otrok po najboljših močeh. Predvsem pa je bila vedno z njimi. Še posebej naporen je bil vsakodnevni odhod s hriba (dom je ležal na hribčku, 15 min. peš hoje do morja) na plažo in vrnitev na kosilo v opoldanski vročini. A tudi to je nekako šlo.

Na razpolago nismo imeli nobenih materialnih pripomočkov za še boljšo organizacijo dela razen požrtvovalnosti in predanosti vzgojiteljic ter njihove iznajdljivosti.

Nismo imeli nobenega prevoznega sredstva, o avtomobilu smo lahko le sanjali. Ko nam je hudo zbolel en otrok, sva ob 11. uri zvečer z vzgojiteljico Zdenko tekli do bolnišnice Valdoltra, kjer sva izprosili prevoz bolnega otroka do bolnišnice v Kopru. Spominjam se še danes, kako so potekali dnevi v koloniji. Koliko dejavnosti, iger, petja in druženja je bilo na dvorišču. Televizije ni bilo ...

Tritedensko letovanje smo srečno izpeljale in pripeljale domov 118 zadovoljnih predšolskih otrok, ki jim je tritedenska kolonija ob morju zagotovo koristila tudi njihovemu zdravju in rasti.

Kolonije so se v domu v Ankaranu nadaljevale še naslednja leta. Škoda, da smo dom izgubili (opp.: leta 1978 dom zaradi sanitarnih pogojev ni več ustrezal bivanju otrok) zaradi nespretnih postopkov občinske uprave v tistih letih.

posvet pedagoškega tima na plaži v Ankaranu v začetku sedemdesetih

Spoštovana 60-letnica otroških letovanj na Goriškem!

Marjan Kavčič

Marjan Kavčič je bil v mandatu 1970–1972 predsednik Zveze prijateljev mladine Nova Gorica. Prvič je vlogo vzgojitelja na letovanjih sprejel že leta 1954, po letu 1964 dolga leta upravnik v Počitniškem domu v Ankaranu in kasneje pedagoški vodja na letovanjih do vključno leta 1988. Marjan Kavčič je bil aktiven tudi v drugih področjih dela z mladimi (nogometni sodnik, streljanje). Med drugimi je tudi prejemnik Zlatega znaka Zveze prijateljev mladine Slovenije.

Sem Marjan Kavčič, prosvetni delavec od leta 1953 do leta 1993. Že v prvem letu službe sem bil naprošen, če bi šel z otroki kot vzgojitelj v kolonijo. Pristal sem in smo bili tri tedne v Bovcu. Prva izkušnja je bila pozitivna, prijetna. Naslednje leto so si prošnje in vabila kar sledili in pri meni niso nikoli naleteli na gluha ušesa. Motiva sta bila vsaj dva. Kot prosvetnega delavca me je delo z otroki in mladimi veselilo, ob prijetnem občutku, da sem bil otrokom koristen.

In sledila so letovanja. Ko sem si nabral dovolj izkušenj, sem sprejemal odgovornost upravnika kolonije. To odgovornost sem opravljal gotovo več kot 20 let. Preko celotnega obdobja so moji vtisi zelo dobri. Kakih večjih nesreč nismo imeli, kakšno urezino na morju (školjke), a smo otroke takoj zdravstveno oskrbeli.

Vzgojitelji, plavalni učitelj, medicinska sestra, vsi smo se zelo dobro zavedali, kaj je naša osnovna dolžnost, da ob vrnitvi izročimo staršem otroka, ki je zdrav in dobre volje. Zaradi prej omenjenega vsem akterjem, kamor vključujem tudi izredno kvalitetne kuharice in pridne snažilke, čestitam za nesebično delo in skrb, ki so jo nudili naši mladini.

Naša ZPM je poskrbela, da se naši otroci niso dolgočasili tudi med zimskimi počitnicami. Organizirala je različne delavnice v osnovnih šolah in smučarske tečaje – največ na Lokvah, a tudi na Kaninu. Takrat so zimske počitnice trajale 14 dni in vsako leto sem prvi teden učil smučanje. Moja skupina so bili otroci začetniki, ki so na smučarskem tečaju pridobivali osnovna smučarska znanja.

Iz vsega tega naj izstopi prepričanje, da sem bil med mladino zelo rad, čeprav rezultati niso bili bleščeči, sem se vedno trudil in skrbel po svojih najboljših močeh.

Kaj ste rekli? Če bi bil pripravljen vse to še enkrat ‚dati skoz‘? Da, seveda, rade volje! Saj me je delo veselilo in radostilo.

Dovolite mi, da prav na koncu svojega prispevka pohvalim tudi vsa vodstva naše ZPM (danes MDPM za Goriško) za skrb in odlično organizacijo vseh letovanj! Čestitke!

Upoštevan tudi socialni element

Vid Vuga

Vid Vuga, predsednik Zveze prijateljev mladine Nova Gorica v mandatu 1975–1978–1980, je že kot vodja Centra za socialno delo Nova Gorica oral ledino pri vzpostavljanju in vodenju Počitniškega doma v Ankaranu, kot predsednik zveze je bil odgovoren za vsebinsko, organizacijsko in materialno vodenje kolonij. Veliko naporov in prepričevanj je bilo potrebnih pri takratni lokalni oblasti, da bi izboljšal pogoje bivanja otrok v Ankaranu. In ni bilo vedno lahko. Je dobitnik Zlatega znaka ZPM Slovenije in Posebnega priznanja MDPM za Goriško. Za svoje obsežno delo na področju športa je prejel tudi Bloudkovo priznanje.

Razmahnitvi letovanj za otroke v novogoriški občini je v sredini šestdesetih let botrovala pridobitev počitniškega objekta za otroška letovanja v Hrvatinih nad Ankaranom.

pred domom, vendar boljšeje sporni taborniki svir nismo uspeli namestiti. V prihajajočem letu smo se s obnovo oprave počitniškega doma navedenosti, saj je to za otroke in odrasle (posteljnine, kuhinjska posoda, stoli, mize).

Aljub tem, da smo vključili letovanje s polno zaposlenostjo izkušenih svedov, da je število otrok, ki se se udeležijo organiziranega letovanja se malo obliko strajno presajmo, zato smo se prišli obliko na izgradnjo novega počitniškega doma, kjer bi lahko nudili letovanje večim otrokom in pod boljimi pogoji. Težnja je sodelovanje pa bi imalo povezati tudi s taborniški organizaciji, ki ne le, da vključujejo veliko otrok, ampak imajo v svojem programu tudi taborjenje v gornjem svetu.

PREDSEDNIK ZPM
Vida Vuga

del poročila o zadnjem letu letovanja v PD Ankaran, 1979

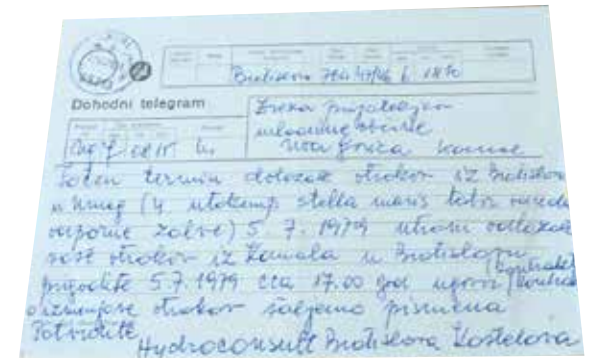
Oomogočila večje namestitvene kapacitete in udeležbo otrok, ki do takrat niso dobili priložnosti. Spomin na prvi odhod v Ankaran nikoli ni zbledel. Prevzel me je prizor, ko so iz avtobusa mnoge objokane glavice mahale v slovo solzavim mamicam. Povratek srečnih in otrok in hvaležnih mamic priča o tem, kako veliko odgovornost smo si naložili učitelji in vzgojiteljice, ki smo 24 ur na dan bdeli nad otroki.

V prvih letih letovanj nam v objektu ni uspelo odpraviti vse pomanjkljivosti. Je pa zato od osebja terjalo več napora in iznajdljivosti. Zahtevne so bile tudi igre v vodi, ko je plavalni učitelj tudi več ur zapored (najmanj do pasu) v vodi delal z otroki. V šali in tudi malo zares smo ugotavljali, da je učitelj v vodi ves čas štel glavice, ki so štrlele iz vode. Ja, to so bili časi. Otroke smo ob prihodu in ob odhodu iz kolonije tehtali, da smo izračunali 'prirastek' in ga navedli v poročilih. Da. Le velika zavzetost pedagoških timov in ostalega osebja v domu je lahko kvalitetno izvajala program in premoščala težave, ki so se pri tako velikem številu otrok tudi pojavile.

Pomembno je tudi, da je bil, ob zdravstvenem in vzgojnem, v programih Zveze prijateljev mladine Nova Gorica, vselej upoštevan tudi socialni element.

Novi časi prinašajo druge in vedno nove oblike preživljanja počitnic, ki žal botrujejo novim delitvam otrok. Še vedno bodo eni v gliserjih in v vikendih vzdolž obale in eni doma. Zvezi prijateljev mladine še ne bo zmanjkalo dela. Srečno.

Otroci na mednarodnih izmenjavah

telegram iz Bratislave o prihodu otrok na letovanje v kamp Stellamaris, tabor Odporne želve Deske, 1979

V šestdesetih letih je bila zveza vključena tudi v sodelovanje pri izvedbi letovanj, kjer so se družili otroci iz različnih krajev in republik nekdanje Jugoslavije, povečini v taborih Sutjeska in na mednarodnih taborih zunaj nje. V Savudriji je vodenje tabora za otroke iz Slovenije ter slovenske otroke iz zamejstva (Furlanija Julijska Krajina v Italiji in Koroška v Avstriji) prevzela Zveza prijateljev mladine Slovenije. Praviloma so se teh letovanj udeleževali pridni učenci – po uspehu in vedenju. To je bila zanje tudi neke vrste nagrada. Letovanj se je udeleževalo od 15 do 30 otrok iz regije. Sredstva za letovanje so vzajemno prispevali starši, občinski ljudski odbori in društva prijateljev mladine.

V Primorskih novicah 2. avgusta 1961 preberemo pismo pionirja **Gorazda Humarja**, ki je bil med udeleženci te kolonije:

Pred tremi tedni se je odpravila v kolonijo v Savudrijo skupina otrok iz goriškega okraja. Med njimi sem bil tudi jaz. Čim bolj smo se bližali morju, bolj smo postajali nestrpni. Nenadoma se je avtobus ustavil. 'Savudrija', reče nekdo. Bila je že noč in Savudrija je spala v rahli mesečini. Pred mano je stal dom, v katerem naj bi prebivali tri tedne. Tam so nas že čakali prijazni vzgojitelji. Ker je bilo že pozno, smo se odpravili spat. Toda zjutraj nas je čakalo presenečenje, srečanje s slovenskimi otroki iz Avstrije. Prav kmalu smo se spoprijateljili. Kopali smo se prav vsak dan. Hrana je bila odlična in raznovrstna. Pojedel sem vse,

kajti na morju sem dobil velik apetit. Imeli smo tudi ciganski večer, ob katerem smo pekli koruzo, partizanski večer in še mnogo drugih veselih večerov.

Pa izleti in tekmovanja? Šli smo na izlet v Piran in pred koncem letovanja so bile plavalne in skakalne tekme ter lutkovna predstava. V plavanju sta bila najboljša Boris Leban iz Solkana in Janez Vipotnik iz Ljubljane. V skakanju sva pa imela Boris Leban in jaz enako število točk. Imeli smo šahovsko prvenstvo doma, na katerem je zmagal Edvard Stanič iz Kanala. Tudi dva orientacijska pohoda sta zelo dobro uspela.

Zdenka Tomulič Nibrand se danes spominja počitnic v letu 1965:

Zelo daleč je tisto poletje, ko sem dva, morebiti so bili celo tri tedne v juliju, preživela v koloniji na avstrijskem Koroškem. Pisalo se je leto 1965 in kolonija smo rekli počitnicam, ki smo jih nekateri goriški otroci preživeli na kmetiji v Grabelsdorfu - Grabalji vasi, bi rekli po naše. Ne spomnim se natančnega števila otrok, vem pa, da smo bili izbrani med učenci iz različnih razredov goriških šol in letovanje nam je bilo menda nagrada za dobro delo v šoli. Na velikem posestvu, ki je bilo obkroženo s pašniki in gozdovi, smo se družili z vrstniki iz Avstrije. Ne vem več, kako smo se sporazumevali - sama sem bila kot petošolka opremljena le z začetnim znanjem angleščine, ampak očitno je šlo! Brez dvoma tudi po

mednarodna izmenjava v Grabelsdorfu - Grabalji vasi, 1965

zaslugi naših mentorjev - spremljevalcev, ki sicer z nami niso imeli hudega dela. Med spomini na avstrijske počitnice je tudi Ula, dolgolaso dekle, ki je pela in igrala na kitaro, in v katero so bili zaljubljeni vsi fantje. Spomnim se, kako zanimivo je bilo dogajanje ob tabornem ognju, nabiranje borovnic po gozdnih posekah, obisk vojvodskega kamna na Gosposvetskem polju, Celovec je bil za nas velemesto! Mislim, da smo bili tudi na ogledu Ostrovrharjevega gradu in zagotovo še kje. Še danes pa me strese, ko se spomnim na kumis? - kisli kruh, s katerim so nas presenetili gostitelji in je bil vzrok za naš nekajdnevni krušni post - dokler se sladki Primorci pač nismo navadili na koroško, danes zelo čislano, pekovsko posebnost.

Leta 1976, po hudem potresu v naših krajih, je češkoslovaško podjetje Hydroconsults Bratislava, ki je bilo partner podjetja Salonit Anhovo, ponudilo za naše otroke počitnice v Bratislavi. V letih 1977 in 1978 je to sodelovanje preraslo v izmenjavo otrok na počitnicah. Gostitelj otrok iz Češkoslovaške je bil tabor Odpornih želv iz Deskel v kampu Stella Maris pri Umagu. Žal smo po letu 1979, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, to izmenjavo prekinili.

Letovanje v Savudriji

Pred tremi tedni se je odpravila v kolonijo v Savudrijo skupina otrok iz goriškega okraja. Med njimi sem bil tudi jaz. Čim bolj smo se bližali morju, bolj smo postajali nestrpni. Nenadoma se je avtobus ustavil. »Savudrija«, reče nekdo. Bila je že noč in Savudrija je spala v rahli mesečini. Pred mano je stal dom, v katerem naj bi prebivali tri tedne. Tam so nas že čakali prijazni vzgojitelji. Ker je bilo že pozno, smo se odpravili spat. Toda zjutraj nas je čakalo presenečenje, srečanje s slovenskimi otroki iz Avstrije. Prav kmalu smo se spoprijateljili. Kopali smo se prav vsak dan. Hrana je bila odlična in raznovrstna. Pojedel sem vse, kajti na morju sem dobil velik apetit. Imeli smo tudi ciganski večer, ob katerem smo pekli koruzo, partizanski večer in še mnogo drugih veselih večerov.

Pa izlet in tekmovanje? Sli smo na izlet v Piran in pred koncem letovanja so bile plavalne in skakalne tekme ter lutkovna predstava. V plavanju sta bila najboljša Boris Leban iz Solkana in Janez Vipotnik iz Ljubljane. V skakanju sva pa imela Boris Leban in jaz enako točk. Imeli smo tudi šahovsko prvenstvo doma, na katerem je zmagal Edvard Stanič iz Kanala. Tudi dva orientacijska pohoda sta zelo dobro uspela.

Gorazd Humar

goriški otroci na mednarodnem taboru v Neaplju, Italija, 2001

Nadaljevanje zgodbe o Ankaranu

Danes se lahko priklonimo vsem, ki so v Ankaranu 15 let vlagali svoje pedagoško znanje, svoja tehnična znanja, svoj prosti čas in tudi svojo fizično moč, da so skupaj z otroki dvakrat dnevno odpešali na 15 minut hoje, po hribu navzdol, oddaljeno plažo in se po dveh ali treh urah vračali strmo navkreber nazaj v dom. Brez srčnosti in empatije do otrok in njihovih potreb, tega zagotovo ne bi zmogli. Da bi 16. leto onemogli. Ne. O razlogih za opustitev letovanj za otroke v Ankaranu predsednik Zveze **Vid Vuga** v svojem Poročilu o letovanju otrok 1980 jasno razloži:

Zaradi prizadevanj, ki v zadnjem času tečejo za izgradnjo novega otroškega in mladinskega rekreacijskega centra, nismo v PD v Ankaranu vlagali večjih sredstev, ampak smo opravljali le redno investicijsko vzdrževanje. Samo stanje doma letos sicer ne bi bila nepremagljiva ovira za organizacijo letovanja, vendar pa je bila naša komisija za letovanja in zdravstveno služba spričo množičnih obolenj otrok maja letos zadostnega higienskega režima za izvedbo zdravega letovanja. Zato smo se odločili, da stopimo v stik z JDRC Pula (Jugoslovanski dječji rekreacioni center) in da zagotovimo v njihovem počitniškem centru na Puntizeli letovanje vsaj za otroke, ki so letovanja res najbolj potrebni (socialna in zdravstvena indikacija). Izbor otrok so opravile šolske socialne službe in komisije za letovanja. Iz 12 osnovnih šol se je letovanja udeležilo 198 otrok. 176 njih je bilo na letovanju brezplačno.

... ko kdo iz pedagoškega tima ni imel varstva za svoje malčke, jih je pripeljal kar s sabo v Ankaran ... in ni jim bilo dolgčas ...

V zaključku predsednik še poudari: Seveda pa je letovanje otrok v tako majhnem številu za našo občino odločno premalo. Popolnoma bomo ta problem rešili z izgradnjo počitniškega centra, do takrat pa bomo poskušali organizirati letovanje za otroke, katerim starši zaradi slabih družinskih razmer bivanja na morju ne morejo zagotoviti ter za otroke s šibkim zdravstvenim stanjem. Pereče še naprej ostaja letovanje predšolskih otrok ter otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Leta 1988 se je Zveza dokončno poslovila od počitniške baze v Ankaranu, ki je bila tudi sicer za otroke zaprta že od leta 1979 dalje in oddana v najem podjetju Tomos. V obrazložitvi zainteresirani javnosti, dne 27. 9. 1988, je predsednik Zveze **Jože Elersič** med drugim zapisal: denarnih sredstev za nujno sanacijo doma v letih 1979–1982 v novogoriški občini nismo mogli zagotoviti, ker je adaptacija doma, po krčenju programa, izpadla iz občinskega samoprispevka. Drugi in prevladujoči argument, da se je vodstvo Zveze začelo ozirati po vlaganjih na drugih mestih, je bilo širjenje Luke Koper in leta 1982 je bila ‚prej uporabljena ankaranska plaža‘ že popolnoma neprimerna za kopanje. Otroke bi praviloma morali voziti do precej oddaljenih plaž v Ankaranu. Predsedstvo Zveze je imenovalo Licitacijski odbor za prodajo doma, ki ga je vodil **Bogdan Krivec**, tedanji sekretar Komiteja za družbene dejavnosti pri Skupščini občine Nova Gorica in Gradbeni odbor za investicijsko sovlaganje pri izgradnji kapacitet za letovanje otrok ob morju,

Primorske novice, 1972

ki ga je vodil **Franc Vodopivec**, tedanji ravnatelj Osnovne šole Kozara. Na pobudo Zveze in vseh Pionirskih odredov na Goriškem, sta se **v Tednu otroka leta 1988** tedanji **Izvršni svet in Komite za družbene dejavnosti s SKLEPOM zavezala, da bodo goriški otroci dobili nov počitniški dom ob morju**. Gradbeni odbor je storil ogromno korakov, da bi udeležili skupno zastavljen cilj.

Dom v Ankaranu, s funkcionalnim zemljiščem in ogromnim travnikom, je bil prodan podjetju Tomos. Prigovarjanja posameznikov v Zvezi, da travnika, ki ni bil direktno vezan na parcelo ob domu, ne prodamo, niso zalegla. Celotna kupnina je bila vezana pri Interni banki Vipra namensko za gradnjo novega počitniškega doma. Franc Vodopivec, predsednik gradbenega odbora, je bil ob veliki podpori ravnatelj **Aleksandra Kerševana** in **Mirka Brulca** izjemno aktiven v iskanju možnosti za novogradnjo. Za gradnjo samostojnega objekta v sklopu Počitniškega centra ZPM Maribor **v Poreču** so bili prvi izračuni previsoki. Odlašanje naše politike je prehitela mariborska, ki je v Poreču postavila še zadnjo stavbo (MOJCA) **iz ostanka sredstev iz samoprispevka**. Kakšna čudna nasprotja. Na Goriškem je gradnja počitniškega doma za goriške otroke **izpadla iz samoprispevka!** ... In potem se je vendarle

nekaj premaknilo. Zveza prijateljev mladine Ljubljana – Vič je nujno potrebovala denar za sanacijo kuhinje v že obstoječem domu v Pacugu. Njihov Izvršni svet ni bil pripravljen vlagati. Novogoriški **Izvršni svet je dal zeleno luč za sklenitev pogodbe o sovlaganju**.

V zameno za sovlaganje v obnovo kuhinje in komunalne infrastrukture, bi nam v sklopu doma pripadal paviljon z do 50 ležišči. Potem pa so se v Izvršnem svetu občine Ljubljana-Vič očitno premislili in sami zagotovili sredstva za obnovo kuhinje ...

Gradbeni odbor se je sestel tudi z vodstvom Rdečega križa Slovenije, z namenom obnove enega od objektov ‚mladinski domovi‘ na Debelem rtiču. Po pregledu dokumentacije lahko zaključimo, da smo možnosti imeli, da so člani gradbenega odbora storili še korak dlje od njihovih zadolžitvev. A ko je bil čas za prevzemanje finančne odgovornosti, je goriška politika utihnila. Pravega razumevanja ali dojemanja, da je Nova Gorica (območje ožje Goriške) eno izmed redkih območij v Sloveniji brez počitniških kapacitet za otroke, pač ni bilo. Ne v času samoprispevkov, pa tudi kasneje ne.

na pomolu v Ankaranu, 1978

1980 – 1991

Nadaljevanje izvajanja počitniških kolonij

Borut Pahor na obisku pri goriških otrocih v koloniji leta 1990

Program letovanj za otroke pri Občinski zvezi prijateljev mladine kljub vsemu ni usahnil. Od leta 1980 do vključno leta 1984 smo letovali na rtu Puntičela pri Puli, kjer nam je vodstvo JDRC Pula (Jugoslovanski dječji rekreacioni centar) za postavitve šotorišča zagotovilo urejeno ploščad pod borovci, nekoliko dvignjeno, od koder je bil prekrasen pogled na morje in proti Brionskim otokom. Bili so to večji šotori z eno prednostjo. Otroci niso spali na blazinah, na tleh. Njihova ležišča so bili t. i. vojaški pogradi. Vzgojitelji so bivali v prikolicah, ki so bile namenjene tudi obolelim ali šibkejšim otrokom. Delo celotne skupine se je vključevalo v delo pedagoškega kolegija in pionirske organizacije v počitniškem centru. Veliko je bilo prijateljskih srečanj z vrstniki iz različnih krajev takratne države, pa športnih tekmovanj in kulturnih večerov. Eden izmed poglobitvenih ciljev naše kolonije je bil še vedno učenje plavanja. V prvem letu je bilo med 198 otroki 123 neplavalcev. V koloniji je splavalo 87 otrok, preostali so bili navajeni na vodo.

V letu 1984 smo destinaciji Puntičela dodali Umag, v letu 1985 in v letu 1986 smo letovali še na Debelem rtiču, v Savudriji in v Pacugu, v letu 1987 pa smo v šestih izmenah letovali izključno v Mladinskem zdravilišču in letovišču Rdečega križa Slovenije, na Debelem rtiču. V letu 1988 smo poleg Debelega rtiča ponudili otrokom v izbiro tudi letovanje v Poreču.

Kolonija v novem počitniškem naselju Zveze prijateljev mladine Maribor, poimenovanem VIRC Poreč (Vzgojni, izobraževalni in rekreacijski center, kjer smo se trudili pridobiti trajnejši prostor pod soncem za novogoriške otroke), je bila, v primerjavi z bivanjem v prej naštetih centrih, pravi luksuz. A ne le po zaslugi namestitvenih pogojev. V domu, le 5 minut hoje oddaljenem od morja, s prostranimi zelenimi površinami za igro in druženje, so imeli otroci na voljo številne interesne aktivnosti, ustvarjalne delavnice, ki so jih mentorirali vzgojitelji različnih skupin. Prav je danes poudariti, da so naši vzgojitelji z vzgojitelji iz pretežno štajerskih občin, ki so bili seveda v večini, izjemno dobro sodelovali. Ta izjemno pozitivna klima je toliko bolj vplivala tudi na dobro počutje vseh otrok. In še ena posebnost tega sodelovanja. Zaradi ugodnih bivalnih pogojev (od 6 do 8 otrok v sobi) smo na letovanju v Poreč vključevali iz leta v leto več otrok s posebnimi potrebami. V tem času smo vzpostavili tudi izjemno dobro sodelovanje z Osnovno šolo Kozara, s šolo s prilagojenim programom v Novi Gorici. Njihovim strokovnim sodelavkam in sodelavcem ni bilo težko pokloniti 10 dni svojega prostega časa za to, da smo se približali socialnemu vključevanju ranljivih skupin in so tudi ‚normalni‘ otroci ugotavljali, da so to čisto običajni, morda malce drugačni njihovi vrstniki, ki se ravno tako kot oni sami veselijo

počitnic na morju.

Ne moremo tudi mimo dejstva, da so v vseh letih do samostojne države, v pripravah na počitniške kolonije, zelo tesno sodelovala tudi vodstva osnovnih šol in vrtcev. Izdelan je bil t. i. ključ, na podlagi katerega so šole prijavljale število otrok za posamezno kolonijo. Na skupnih delovnih srečanjih v pripravah na letovanja so bili imenovani pedagoški vodje za posamezno izmeno. Ti so bili izključno aktivni pedagoški delavci. Hkrati smo določili tudi kraj, kje bodo otroci iz posameznega okolja letovali ter število vzgojiteljev (prevladovali so učitelji razrednega pouka in vzgojiteljice), ki jih za posamezno letovanje še potrebujemo. Večje sodelovanje s študenti smo vzpostavili šele sredi osemdesetih.

Po Ankaranu smo do leta 1991 letno, v povprečno 5 izmenah, zagotavljali počitnice ob morju od 300 do 400 otrokom, predšolskim, šolarjem in tudi že dijakom prvih letnikov srednjih šol.

V letu 1991 smo imeli razpisana letovanja v Istri, na Debelem rtiču in na Rakitni. Začetek počitnic je žal zaznamovala vojna. A v zvezi nismo ostali brez dela.

ČAS BREZ MIRU

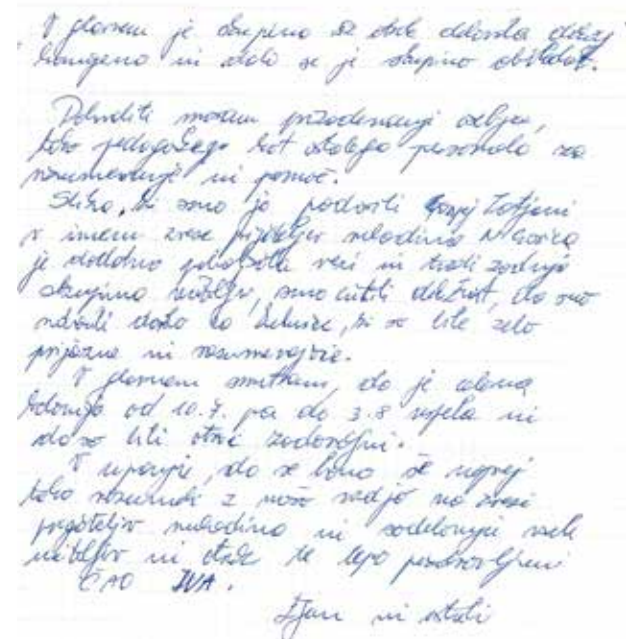
Za začetek. (Ne)odhod na Rakitno: bil je 27. junij 1991 zjutraj ob 6.00. Vstanem, da pospremim skupinico otrok na letovanje na Rakitno. Mož me previdno vpraša, 'kam pa greš?'. Na Rakitno grejo otroci, odgovarjam. Nadaljuje: 'ne hodite nikamor, ne pridete nikamor, po mojem smo že v vojni'. (opp.: Mož je bil član kurirske službe, ki je v dneh pred tem očitno opravljala naloge, ki jih tudi ženi ni smel zaupati).

Doma nismo imeli radia. Ob 6.45 sem bila na mestu odhoda. Tam sta bila vzgojitelj in voznik s šolskim kombijem, ki sta bila namenjena

skupinico 7 otrok odpeljati na sedemdnevno letovanje na Rakitno. In tam je bil tudi oče (tedaj priznani goriški obrtnik) z dvema otrokoma. Drugih otrok ni bilo. Z voznikom in vzgojiteljem smo stopili do kombija in poslušali radio. 'Tanki iz vojašnic na Vrhniki so krenili'. Težko je bilo sprejeti to dejstvo. In še težje dopovedati očetu dveh otrok, da smo v vojni in da njegovih otrok ne moremo odpeljati na Rakitno. Poročila na Radiu Slovenija ob sedmih so streznila vse. Tudi sprva nestrpnega očeta. Razšli smo se sklonjenih glav in le z besedo nasvidenje.

Še istega dne smo v zvezi predsedniku Izvršnega sveta v občini Nova Gorica ponudili kakršnokoli pomoč. Sprejeli so jo. Z našimi vzgojitelji smo v enem od novogoriških vrtcev organizirali popoldansko in nočno varstvo otrok staršev, ki so bili tako ali drugače zaposleni v času izrednega stanja. Za opravljeno delo smo prejeli posebno zahvalo občine.

Obenem smo bili v povezavi z Debelim rtičem o možnostih prihoda naših otrok na letovanje v I. izmeno, ki naj bi se začela 3. julija 1991. Upravnica Debelega rtiča nam je zagotavljala, da bomo tam varni, saj sta na strehah paviljonov na veliko narisana rdeči križ in črka H, kar naj bi zmanjšalo nevarnost morebitnih novih napadov iz zraka. Z odgovornimi na Avtoprometu Gorica, ki je bil edini avtobusni prevoznik pri nas, smo se pogovarjali o možnosti, da bi otroke do Debelega rtiča odpeljali po 'italijanski strani'. Na naše skupno presenečenje so nam odgovorni iz carinske službe in obmejne policije Republike Italije v Gorici prijazno dovolili, da otroke peljemo preko vstopnega mejnega prehoda v Rožni dolini in izstopnega mejnega prehoda na Lazaretu brez vsakršnih dokumentov. Zadoščal je le seznam otrok in spremljevalcev, potrjen z našim žigom in podpisom. Še več. Predstavniki italijanske oblasti v Gorici so nam ponudili, da v primeru ponovnega ogrožanja miru, naše otroke iz Debelega rtiča preko

Egon Wanek, pedagoški vodja vseh treh izmen na Debelem rtiču v letu 1991

italijanskega ozemlja pripeljejo nazaj domov z njihovimi avtobusi. Starši so nam zaupali in 10. julija (ob koncu naše desetdnevne vojne, ko pa še ni pa bilo nobenih zagotovil, da do nevarnosti ne bo več prihajalo) smo prvo skupino 53 otrok preko Tržaškega krasa (Italije) brez posebnih dokumentov varno odpeljali na letovanje na Debeli rtič. In tako v istem letu še tri naslednje izmene. Skupaj 219 otrok.

Egon Wanek, profesor športne vzgoje in pedagoški vodja treh zaporednih izmen počitniških kolonij na Debelem rtiču leta 1991 se danes spominja:

V tem posebnem letu, 10. julija 1991, so nas ob prihodu na Debeli rtič pričakali zelo lepi plakati v zeleni barvi. Vse na plakatu – sadje, zelenjava, otroci - je bilo obarvano zeleno. Zanimalo nas je, zakaj so ti plakati tako posebni. Kmalu smo spoznali skupino otrok, ki so prihajali iz Ukrajine v bližini Černobila, kjer se je zgodila tragedija v jedrskem reaktorju.

Pa ne, da tem otrokom, ki so doživeli sevanje, grozi še vojno stanje.

Ob prvih vprašanjih, kaj se še vedno dogaja na Lazaretu, smo poskusili ustvariti čim manj panike in otrokom rekli, da je vaja. Mirno smo se podali v varne prostore in razlagali, kako se je treba vesti v primeru resne situacije.

Ob znakih siren za prekinitev nevarnosti smo se podali na normalno delovno obveznost, otroci pa, nič hudega sluteči, so se sproščeno zabavali ob igrah in čofotanju v vodi.

To mi je ostalo v spominu, še posebno, ko smo izvedeli, da je bilo stanje precej resno. Sredi avgusta sem zaključil pedagoško vodenje treh zaporednih izmen letovanj v tem posebnem letu. Še vedno sem vesel in ponosen na vzgojiteljice in vzgojitelje za odlično in vedro izpeljane kolonije. Hvaležen sem staršem in otrokom za zaupanje. Za zaupanje pedagoškemu kadru in organizatorju, Zvezi prijateljev mladine Nova Gorica, ki je ponovno dokazala, da je vedno tam, kjer in kadar jo otroci in starši potrebujejo.

1992–2019

Letovanja v samostojni državi Sloveniji

Leta 1992 smo v petih izmenah na Debeli rtič odpeljali skupaj s predšolskimi 433 otrok, na Pohorju in v Dolenjskih Toplicah je letovalo še 61 otrok. v letu 1993 je letovalo z nami 439 otrok na štirih destinacijah: na Debelem rtiču, v Savudriji, v Dolenjskih Toplicah in v Kranjski Gori. Do leta 2000 je bila naša glavna 'letoviška baza' Debeli rtič, ki smo ji dodajali Tabor mladih v Dolenjskih Toplicah, Kranjsko Goro, Savudrijo, Piran, Puntizelo, zimsko letovanje na Kobli, na Voglu in na Krvavcu. Leta 1997 smo prvič z mlajšimi mladostniki letovali v Otroškem naselju Zveze prijateljev mladine Krško v Nerezinah na otoku Lošinju. Tam smo, povečini z mlajšimi mladostniki, letovali do leta 2013.

prve brezplačne družinske počitnice v Strunjanu

Tudi v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja je z nami letovalo med 300 in 400 otroki letno. Število otrok v kolonijah pa se je v prvem desetletju novega tisočletja znižalo in ustalilo pri povprečni številki 230. Po strukturi so bili to otroci z zdravstveno indikacijo, ki jim je letovanje sofinancirala Zdravstvena zavarovalnica in/ali otroci iz socialno

in materialno šibkih družin, ki so z nami, s pomočjo donacij iz sklada Pomežik soncu in drugih donatorjev, letovali brezplačno. Samoplačnikov oz. otrok, za katere bi starši plačali polno ceno letovanj, je bilo vedno manj. Spričo velike ponudbe t. i. turističnih oz. tematskih letovanj za otroke v naši novi državi, za katere plačilo so premožnejši starši lahko segli v žep, je bilo to čisto razumljivo.

Petra Marcina, profesorica športne vzgoje, je po zaključeni koloniji na Debelem rtiču v letu 1998 med drugim zapisala: *Komaj smo prišli, že odhajamo. Lepo smo bili sprejeti in dobro smo se počutili. Otroci so bili vodljivi in se vključevali v vse aktivnosti. Nekaj otrok je prvič splavalo, drugi so se naučili novih veščin in tehnik. Zelo zanimivo je bilo skakanje v vodo in plavanje v morju. Tunkanja in vodnih igrice ni manjkalo. Žoga in balon sta bila vedno z nammi. Ko smo bili utrujeni, smo bili težki kvartopirci. Svojo energijo in fantazijo so sproščali na športnih aktivnostih in v likovnih delavnicah. Idej, materiala in dobre volje je bilo še pa še, a čas nas je prehitel.*

Navkljub manjšemu številu otrok smo se v tem času na letovanja skrbno in morda še bolj temeljito pripravljali. Program dela v Klubu vzgojiteljev animatorjev je bil vedno bolj usmerjen v strokovna dopolnilna izobraževanja (podrobneje v nadaljevanju), kajti tudi pričakovanja in zahteve otrok in staršev so od pedagoških timov na letovanjih zahtevala vedno več novih znanj. Priprave in izbira pedagoških timov za posamezno izmeno so bila prilagojena strukturi otrok. Da smo zagotovili zadostno število kapacitet in uskladili povpraševanje s ponudbo, smo letovali tudi na sedmih različnih destinacijah

Komaj smo prišli, že odhajamo. Lepo smo bili sprejeti in dobro smo se počutili. Otroci so bili vodljivi in se vključevali v vse aktivnosti na Debelem rtiču. V bazenu so se zabavali masami. Nekaj otrok je prvič splavalo, drugi so se naučili novih veščin in tehnik. Zelo zanimivo je bilo skakanje v vodo in plavanje v morju. Tunkanja in vodnih igrice ni manjkalo. Žoga in balon sta bila vedno z nammi. Ko smo bili utrujeni, smo bili "težki" kvartopirci. Čas po koloniji ni večerji je hitro minil, ker so se nekateri pripovedovali na športne aktivnosti, drugi pa so sproščali svojo fantazijo v likovnih delavnicah. Idej, materiala in dobre volje je bilo še pa še, a čas nas je prehitel.

Petra Marcina

Silvana Brejck

Klara Savič

Magica Strancar

Tina Baginc

David Koranji

Zaključno poročilo Petre Marcina iz kronike letovanj v 5. izmeni, 1998

akrobacije v vodi

v enem letu. V letu 2003 smo letovali v devetih izmenah na petih različnih krajih. Na Debelem rtiču so otroci letovali v treh izmenah, v dveh v Strunjanu ter v eni izmeni na Malem Lošinju, v Savudriji in v Taboru mladih v Dolenjskih Toplicah. Zagotoviti v eni sami sezoni devet strokovno usposobljenih pedagoških vodij, najmanj devet vaditeljev ali učiteljev plavanja ter več kot 35 vzgojiteljev animatorjev, ki so povečini izhajali iz študentskih vrst, ni bilo lahko.

IZJEMNO LETO 2005

Na področju organiziranja letovanj in počitniškega varstva smo v društvu imeli nekaj izjemnih let, tako po številu udeležениh otrok in mladostnikov, vzgojiteljev, krajev letovanj in počitniškega varstva. Eno izmed takih let je bilo leto 2005. Kako bogato je bilo, pričajo številke.

Za izvajanje programov v letu 2005 je na letovanjih in v počitniškem varstvu v domačem

kraju skrbelo **87 članov Kluba vzgojiteljev animatorjev pri MDPM za Goriško**. To so bili pedagoški delavci, vaditelji plavanja, vzgojitelji oz. vzgojiteljice, študentje in tudi nekaj dijakov srednjih šol je sodelovalo. Z nami je preživljalo počitnice **652 otrok in mladostnikov**. Tako zelo obsežen program društva smo izvedli z nepreštetim številom prostovoljskih ur in z redno zaposleno sekretarko društva. Z letom 2009 so se pogoji sofinanciranja društva spremenili in sredstva za stroške dela niso bila več upravičen strošek iz javnih razpisov občin.

poletne ustvarjalne delavnice

Statistični podatki – program društva v poletnih počitnicah leta 2005:

SKUPAJ je na 5 destinacijah

Debeli rtič
Strunjan
Savudrija
Nerezine / Lošinj
Kranjska gora

v 11 izmenah letovalo 368 otrok, od tega **125** predšolskih otrok – v soorganizaciji vrtcev iz Mirna, Kanala, Deskel, Šempetra, Vrtojbe in iz Šempasa,
108 učencev razredne stopnje OŠ
118 učencev predmetne stopnje OŠ
10 srednješolcev
Med njimi je bilo **12** otrok s posebnimi potrebami.

Število otrok iz posameznih občin:

181 otrok iz MO Nova Gorica
44 otrok iz občine Šempeter Vrtojba
35 otrok iz občine Miren-Kostanjevica
42 otrok iz občine Brda
59 otrok iz občine Kanal
7 otrok – druge občine, zamejstvo

popoldanski počitek ob kartah se prileže ...

Program poletnih ustvarjalnic in počitniškega varstva je potekal:

V Novi Gorici 9 tednov
Na Dobrovem 2 tedna
V Desklah 3 tedne
V Biljah 1 teden

Skupaj se je v 15 tednih oz. na 600 urah programa, udeležilo 284 otrok v starosti od 5 do 12 let.

Število otrok iz posameznih občin:

143 otrok iz MO Nova Gorica
29 otrok iz občine Šempeter Vrtojba
30 otrok iz občine Miren-Kostanjevica
30 otrok iz občine Brda
31 otrok iz občine Kanal

ŠOK V LETU 2013

V letu 2013, v letu, ko smo se pripravljali na praznovanje 60-letnice delovanja Zveze prijateljev mladine Nova Gorica, nas je doletel šok. Na podlagi ustaljenih priprav in sprejemanju prijav smo do sredine meseca junija imeli že skoraj zapolnjene kapacitete za otroške kolonije. Po večini so to bili otroci, ki so bili v preteklih letih deležni brezplačnih letovanj. Za vse te otroke so nam svetovalne službe osnovnih šol že posredovale predloge za brezplačno letovanje iz sklada Pomežik soncu s pripisom, da bodo starši (za veliko večino) dostavili tudi zdravniško potrdilo za koriščenje zdravstvenega regresa.

Prijave smo potrdili. A kmalu zatem nam mamica, ki ji za otroka niso izdali zdravniškega potrdila, pokaže fotografijo Obvestila na telefončku, iz katere je bilo razvidno besedilo, da se je vodstvo goriške Zdravstvene zavarovalnice skupaj z vodstvom Zdravstvenega doma Nova Gorica, odločilo postaviti posebne pogoje za pridobitev zdravstvenega regresa. Pravico do zdravstvenega regresa (po tem obvestilu) naj bi imel le otrok, ki je v preteklem letu oboleval ali zbolel za vsaj pet bolezni. Vsa naša prigovarjanja, vsi naši klici in pisna opozorila ter pritožbe, da odločitev ni v skladu z Javnim razpisom za sofinanciranje zdravstvenih letovanj (v katerem je pisalo in še danes piše, da je otrok upravičen do zdravstvenega regresa za najmanj 7- ali 10-dnevno letovanje v primerih, če je v obdobju med obema razpisoma imel v medicinski dokumentaciji najmanj dva zapisa!) niso zalegle. Iz goriške Zdravstvene zavarovalnice smo zatem prejeli še obširno obrazložitev, češ da smo v preteklih letih kršili določena pravila za koriščenje zdravstvenega regresa.

V odgovoru smo z argumenti ovrgli vse njihove trditve in zaman čakali njihov odziv. S predsednico Nadzornega odbora društva sva zaprosili za osebno srečanje z direktorjem goriške Zdravstvene zavarovalnice. Odziv oz. odgovor na drugi strani naju je presenetil: „naš dopis lahko vržete v koš“. Da, res je bil za v koš. Njihov dopis namreč. In upali smo na t. i. vrnitev v prejšnje stanje. A se to ni zgodilo.

V Zvezi smo se zatem soglasno odločili, da otrokom s socialnega roba ne bomo odrekli letovanj, čeprav smo se zavedali, da smo v istem hipu ustvarili vsaj 15.000 evrov minusa na podlago, ki je zaradi neplačanih letovanj iz prejšnjih letih, že strmo naraščala. O nam nerazumni odločitvi (o kateri uradno nismo bili obveščeni) smo pisali odgovornim na Zdravstveno zavarovalnico Slovenije, o tem obvestili Varuha človekovih pravic. Vse zaman. Še več. V poročilu Varuha kasneje zasledimo celo navedbo, da smo na Goriškem, zaradi nekaterih nepravilnosti v preteklosti, imeli slabše izkoriščena sredstva, ki so bila na voljo otrokom za zdravstvena letovanja. Še danes nimam besed. Odgovora tudi ne. Posamezniki so nam predlagali civilno tožbo zoper zavarovalnico. Danes ja, bi to storili. Takrat pa.

Pred nami je bil mesec september, ko smo načrtovali praznovanje 60-letnice delovanja naše Zveze. V društvu smo se zavestno odločili stopiti korak čez. **Korak čez v dobri veri, da nam bodo ustvarjeni primanjkljaj pokrile občine, iz katerih so bili socialno ogroženi otroci in jim v letu 2013 ni pripadal zdravstveni regres.** Tudi to se ni izšlo. Določila Zakona o izvrševanju proračuna občinam pač niso dovoljevala nakazovati sredstva nevladnim organizacijam mimo javnih razpisov.

Vredno se je bilo navsezgodaj povzpeti na Televrin in pozvoniti za dobre želje, Nerezine/Lošinj 2012

Primerjava	LETO 2012	LETO 2013
Število vseh vključenih otrok in mladostnikov	238	188
Število izmen	8	7
Število destinacij	5 / Debeli rtič, Puntizela, Poreč, Mali Lošinj, Piran	5 / Debeli rtič, Puntizela, Poreč, Savudrija, Piran
Predšolski	1 izmena / 24 otrok	1 izmena / 31
Šolski	6 izmen / 197 otrok	5 izmen / 140
Srednješolci	1 izmena / 17 otrok	1 izmena / 15
Med njimi otroci s posebnimi potrebami	13 otrok	10 otrok
Drugi	1 otrok iz tujine	2 starša
Zdravstveni regres je uveljavljalo	214 otrok	84 otrok
Doplačilo staršev za	110 otrok	30 otrok
Doplačilo iz sklada Pomežik soncu /brezplačno	103 otroci	50 otrok
Doplačilo Socialni regres matične občine	1 otrok	4 otroci
Samoplačniki	1 otrok	20 otrok
Predšolski otroci – delno plačilo starši, delno plačilo iz zbranih namenskih donacij	24 otrok	30 otrok
V celoti plačilo iz sklada Pomežik soncu	0	52 otrok
V celoti plačilo iz sklada Pomežik soncu	0	2 starša
Zdravstveni regres	38.653,12 EUR / 2.224 dni	13.694,28 EUR / 834 dni
Sklad Pomežik soncu, socialni regres	15.900,00 EUR	25.375,00 EUR

Otroci na počitnicah z Leo klubom Nova Gorica - Vogrsko v Triglavski roži, 2019

V iskanju poti za pridobitev namenskih javnih sredstev ni pomagala niti nazorna primerjava statističnih podatkov o letovanjih v letih 2012 in 2013. Čeprav za vsemi, v tabelah navedenimi številkami, stojijo otroci z imenom in priimkom, otroci, ki smo jim omogočili letovanje in jim za 10 počitniških dni polepšali njihovo neprijazno življenjsko zgodbo. Če me vprašate, bi danes te borbe ponovila v drznejši obliki.

Še bolj grenko pri vsem tem je bilo takrat spoznanje, da je del (posameznikov) lokalne politike v tistem času nakazoval možnost ukinitve društva. In dolgovi dobaviteljem? *Ti se počasi odpišejo ...*, je bilo mogoče slišati. **Vedno bom ponosna na podporo članov Upravnega in Nadzornega odbora društva ter celotne skupščine društva, da smo se, navkljub vsem težavam, odločili nadaljevati delo.** S pomočjo zunanjih strokovnih sodelavcev smo kasneje sprejeli sanacijski program. V podporo so nam

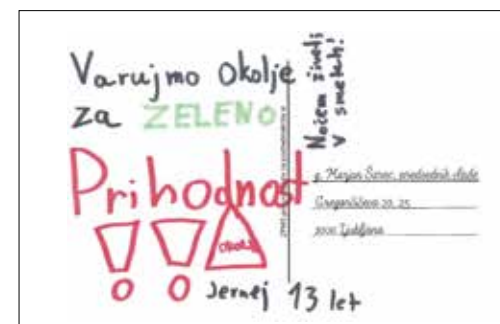
bila vodstva in naši kolegi iz Zveze prijateljev mladine Maribor, iz Zveze prijateljev mladine Krško, iz Zavoda za letovanje in rekreacijo otrok iz Ljubljane ter iz Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje in rod Odporne želve Deskle, ki so nam odobrili večletno obročno odplačevanje zaostalih terjatev. Avtobusno podjetje AVRIGO iz Nove Gorice nam je dolg odpisalo. Vodstvu podjetji GEN-I in Hit sta nam zagotovili namenske donacije v sklad Pomežik soncu. Za naš nezavidljiv položaj pa ni imel poslušna Rdeči križ Slovenije. Zaradi zapadlih obveznosti do Debelega rtiča nam je (edini v tej zgodbi) blokiral račun. Njihovo terjatev smo nato v celoti poravnali in se odločili, da v naslednjih letih gostujemo v letoviščih, ki so nam v stiski priskočili na pomoč. Ne vem, kje smo jemali moč za nadaljevanje. Od kod volja, da se sami izkopljemo iz dna zato, ker smo pomagali otrokom in staršem s socialnega roba.

2014-2019

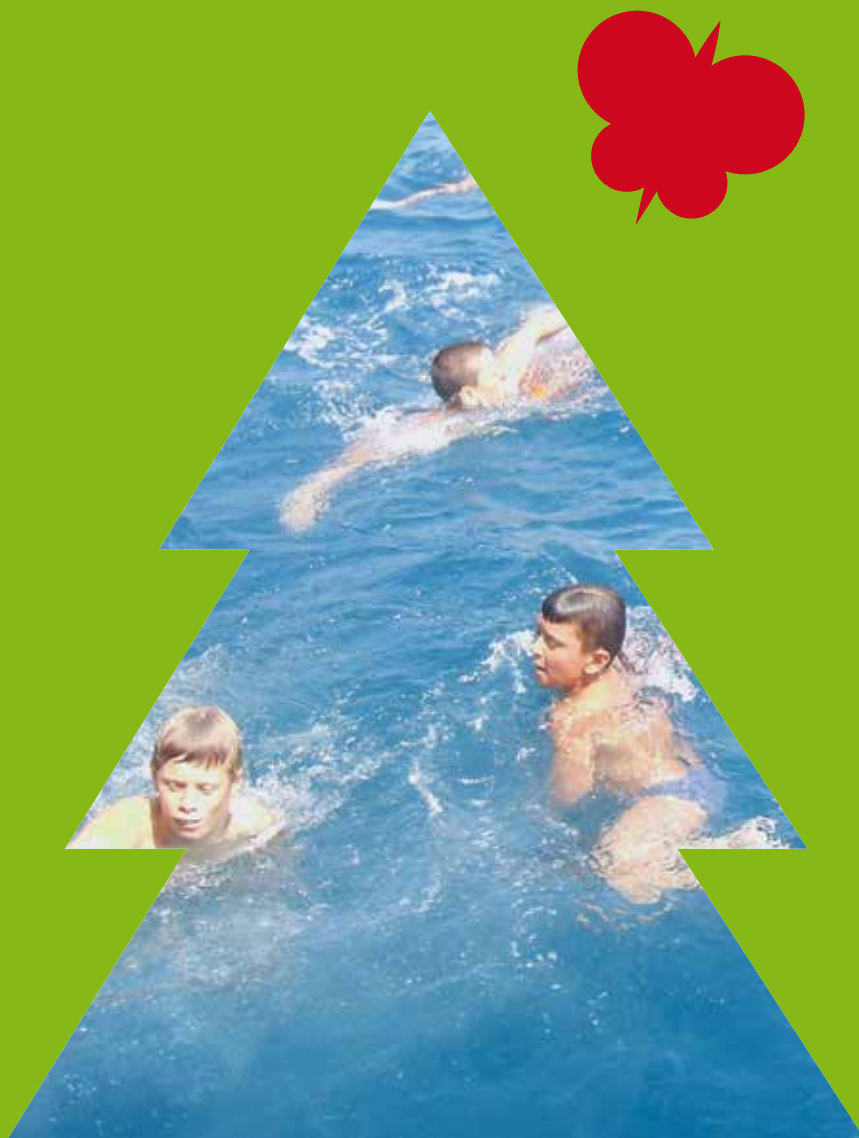

Navkljub finančnim in kadrovskim težavam v društvu, s programom letovanj nismo prekinili. Soglasno smo se v odločili nadaljevati vsebine, ki so še posebej otrokom in družinam iz socialnega roba nudile možnosti in priložnosti za socialno vključevanje v organiziranih počitniških kolonijah z drugimi otroci. Število otrok na letovanjih, ki se je v letu 2014 znižalo na 122, beleži v letu 2019 že spodbudno številko 203 in se približuje številu 220 – 240 otrok, ki smo jim nudili regresirana zdravstvena letovanja in brezplačne počitnice s pomočjo sredstev iz programa Pomežik soncu pred 2013.

V letu 2019 smo se priključili pubudi Otroci pričakujemo ukrepe. Na letovanjih in taborih znanja smo se z njimi pogovarjali o podnebni krizi. V sliki in besedi so povedali svoje mnenje:

Otroci na letovanjih o podnebnih spremembah pisali predsedniku vlade, 2019

O plavanju kot osrednji športni dejavnosti v kolonijah ob morju

Umberto Bizjak

Umberto Bizjak, profesor športne vzgoje. Iz zbranih podatkov v tabeli letovanja, kolonije, tabori in zimovanja za obdobje 1959-2019, je razvidno, da je učil plavanje skupaj 769 dni. Če ta podatek primerjamo z današnjim trajanjem letovanj (10) dni, pridemo do številke 76 kolonij. Njegovi začetki prostovoljstva segajo v julij leta 1955, ko je v Kranjski Gori učil plavanje otroke iz Goriškega okraja (vojne sirote druge svetovne vojne). V treh mandatih je bil član Upravnega odbora društva, v mandatu 2009 – 2010 predsednik društva, v zadnjih dveh mandatih član Nadzornega odbora društva. V letu 2019 prejemnik Listine častnega člana ZPM Slovenije. Za svoje izjemno delo na področju plavanja, atletike in aktivnosti na številnih drugih področjih, je prejel Nagrado Mestne občine Nova Gorica.

Plavanje je sredstvo športne vzgoje, je del kulture, je nuja, ki oblikuje kulturnega človeka. Je proces, ki ni nikoli zaključen. Znanja plavanja ni nikoli dovolj, je pa pomembno spoznanje, da smo varnejši v vodnem okolju.

PROGRAM PLAVANJA

Skice (kinograme) smo obesili na oglasno desko, vsak dan sproti pa označili, kaj bomo delali v vodi. Z vzgojitelji smo dnevno analizirali dosežek, uspeh in se pogovorili, kateri skupini posvečati večjo pozornost.

ELEMENTARNE IGRE OB VODI

Vsi smo upoštevali osnovno pravilo. Ko ena skupina vadi v vodi pod vodstvom učitelja plavanja, se druga skupina igra na mivki elementarne igre. V vodi pa smo motivirali učence tako, da smo hodili po plitki vodi, se lovili, se usedli, se ulegli, tako smo se privajali na vodo. Vadili smo tudi štafetne igre, pa tudi hoja in tek iz plitke v globoko vodo.

Pri delu z otroki v vodi smo upoštevali elemente učenja plavanja: prilagajanje na vodo, prilagajanje na odpor vode, prilagajanje na potapljanje glave, prilagajanje na gledanje pod vodo, izdihovanje pod vodo, prilagajanje na plovnost, učenje drsenja v vodi.

To je le del metodičnih postopkov, ki sem (smo) jih uporabil le za tiste neplavalce, ki so potrebovali daljšo pot do plavanja. Tiste, ki so hitreje napredovali, sem dal v drugo skupino in sem navedene vaje izpustil. S tem sem dosegel večjo stimulacijo, večjo motiviranost, ker je posameznik hitreje splaval.

TEKMOVANJE V PLAVANJU

Preden plavalni učitelj pristopi k učenju plavanja, se mora prepričati, kakšno znanje plavanja obvladajo učenci. Zato smo naredili vsakokrat preizkus znanja v plavanju. Naloga je bila, da učenec preplava 25 m v kakršnikoli tehniki in pokaže, da ga voda nosi, da ga voda ne moti, da lahko vdihuje zunaj in izdihuje pod vodo. Če je plavec preplaval določeno razdaljo z glavo zunaj in ga je voda motila, smo ga šteli med polplavalce. Če ni šel v vodo, smo ga šteli za neplavalca. Po razvrstitvi učencev na neplavalce, polplavalce in plavalce, smo formirali skupine. Učitelj plavanja je prevzel skupino neplavalcev in polplavalcev. Plavalce so prevzeli drugi vzgojitelji animatorji in upoštevali navodila učitelja plavanja.

Dnevno smo se pogovarjali kako motivirati učence, kaj bomo delali z določeno skupino, to pa ne pomeni, da smo smeli odstopati od začrtane poti.

privajanje na vodo s pripomočki

Na kopnem smo delali vaje kot dopolnilo za roke in noge. Kasneje tudi za dihanje. Dnevno smo objavili napredek in razglasili, če je kdo splaval četrti, peti ali šesti dan, ter ga napisali na oglasno desko.

To je bilo izredno doživetje. To je bila sreča za učenca. To ga je tako vznemirilo, da je le stežka zaspal. Plavalce pa smo vključili v jakostne skupine in že merili čas plavanja na določenih razdaljah.

Uporaba pripomočkov pri plavanju

Izhodišče mi je bilo, da noben pripomoček ni povsem varen. Uporabljali smo plavalne deske, plastične žoge, palice z žogami, plavalne valje, obroče in blazine. Pripomočki imajo namen, da olajšajo plovnost in s tem postopoma navajajo plavalca na lastno plovnost. Kljub uporabi pripomočkov moramo nad učenci bedeti, pa naj bo ob vodi ali v vodi. Slabši učenci ne smejo sami v vodo. Žvečilni gumi odpade. Po obroku dve uri ne gremo v vodo. Zavedati se moramo, da je za učenje plavanja najprimernejša mirujoča voda. Nevarni predmeti ne sodijo v vodo. Izogibati se moramo plavalnišč, kjer je veliko plavalcev. Veliko učencev pride v kolonijo z maskami, očali in dodatnimi pripomočki. Nikoli nisem imel nič proti temu, toda plavec se mora najprej naučiti gledati pod vodo. Nato damo možnost, da uporabi najbolj priljubljeni pripomoček.

Z upoštevanjem navedenega so vzgojitelji veliko pripomogli k uresničevanju ciljev dela na vodi.

V skladu s pravili ocenjevanja znanja plavanja in plavalnih sposobnosti s pomočjo uveljavljenih meril, smo v času petnajstletnega podeljevanja priznanj za dosežke v plavanju pod naslovom »Naučimo se plavati, ker življenje potrebuje varnost« izdajali naslednja potrdila in diplome: v prvih letih Delfinček, bronasti, srebrni in zlati delfin, skupaj s posebnimi značkami, kasneje, za večjo motivacijo neplavalcev ali polplavalcev so bila dodana priznanja bronasti, srebrni in zlati morski konjiček.

VARNOST V VODI IN OB VODI

Vedno sem največjo pozornost posvečal varnosti. Menim, da je to najtežja naloga pri učenju plavanja, ki terja stalen nazor nad skupino neplavalcev tako v vodi kot na obali.

Če sem učil v globoki vodi, si nisem mogel privoščiti skupine, ampak sem učil individualno. Pozoren sem bil nad znaki podhladitve. Prav tako sem spremljal napredek in sprotno popravljal napake pri učenju tehnike plavanja. Načelo mi je bilo, da je treba za usvojitev tehnike večkrat ponoviti. Če je bila skupina, sem skrbel za racionalizacijo, da so prišli vsi večkrat na vrsto. Izogibal sem se pogojev, ki povzročajo strah pred vodo. Zavedal sem se, da obstaja objektivni

strah pred utopitvijo, pred potopitvijo, pred hlastanjem vode, pred zastajanjem strahu, pred temo, globoko vodo, pred valovi in pred umazanijo.

Poleg tega sem upošteval strah pred neuspehom – socialni strah, zato sem formiral homogene skupine. Plavec ne sme dobiti občutka, da je nesposoben, zato nisem skoparil s spodbudo in pohvalo. Pri vseh primerih gre za pridobljeni strah pred globoko vodo, ki ga ustvarjajo starši, če večkrat opozarjajo pred nevarnostjo vode. V takih primerih se pojavi pri otroku zakrčenost, pospešeno dihanje, znoji se v dlaneh. Potrebno je biti pozoren pri motivaciji in izboru metod dela.

Kako preprečimo in odpravljamo strah pred globoko vodo

Izhodišče mi je bilo v igrich prilagajanja na vodo: polivanje z vodo, sam se poliva, spreminja položaje v vodi, skuša gledati pod vodo, pihati, se premikati po vodi. Strah smo odpravljali tudi tako, da smo delali v skupinah ali v dvojicah.

Velik prispevek k učenju plavanja so tudi skoki v vodo, ki jih vadimo sočasno z učenjem osnovne plavalne tehnike. Začenjali smo s skokom na noge z mesta, z enim korakom, sonožno, naprej, nazaj, z vrtenjem, bombico, skokom v daljino, smešni skoki.

Otrokom smo vedno posebej pozorno razložili, kaj je pomembno vedeti ali videti, preden skočimo v vodo:

preden skočim v vodo, dobro premislim, vedno pogledam, kako globoka je voda, ko skačem bo moj prvi skok na noge, skakanje v neznanu, temno ali kalno vodo je zelo tvegano, pri skoku na glavo vedno stegnem roke naprej, ko sem prepoten ne skačem v vodo. Koristno je, da skupaj z otroki ob prihodu na kopališče preberemo opozorila, kopališki red in druge informacije. Se predstavimo reševalcem iz vode. Kratek pogovor, kje smo lahko, kje je varno in kaj bomo delali.

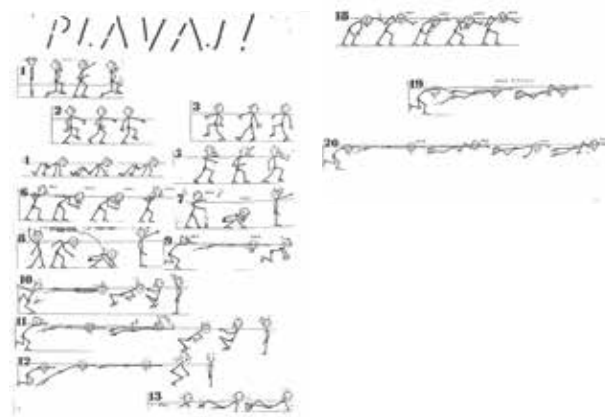
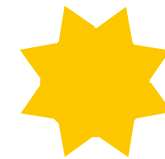
Sonce moramo spoštovati

Kožo zaščitimo s kremo. Najboljša zaščita je bela majica. Med 11. in 15. uro se ne zadržujemo na soncu. Pozorni moramo biti na vremensko napoved. Ozonskemu sevanju se izognemo. Vsi v pedagoškem timu smo dolžni spremljati morebitne spremembe na koži otrok: kožne alergije, herpes, dermatitis, luskavico ...

Naj bo sonce naš prijatelj

Zavedati se moramo koristnosti sončne svetlobe, ki krepi odpornost, imunost, izboljša metabolizem, razpoloženje, zdravi in lajša kožne bolezni, ugodno vpliva na akne, tvorbo vitamina D, toda ne preveč.

Moji uspehi pri učenju plavanja so bili od 65- do 95-odstotni, kar pomeni, da si ne lastim takega uspeha sam, ampak je to uspeh vseh kolegov, vzgojiteljev, ki so s svojim delom in požrtvovalnostjo prispevali k odpravljanju plavalne nepismenosti.

kinogram

Strokovna rast, pridobivanje novih znanj, izmenjava izkušenj članov kluba vzgojiteljev, športnih, likovnih in kulturnih animatorjev

Vlasta Purkart

Vlasta Purkart, po študiju domske vzgoje in specialne pedagogike se je zaposlila v Dijaškem domu Nova Gorica, njen delovni staž z mladostniki šteje 40 let. V vlogi vzgojiteljice se je na letovanjih prvič preizkusila v Zambratiji, sledila so številna pri ZPM Nova Gorica tudi v vlogi pedagoške vodje. Njena odlika je ustvarjalnost, vedoželjnost, v Klubu vzgojiteljev je pobudnica in organizatorka raznolikih izobraževanj. Prejela je Zlati znak, najvišje priznanje ZPMS.

Ladje so v pristanu varne, toda niso zgrajene v ta namen.

John Shedd

Kaj otroku, mladostniku povedati, kaj dati, kaj ga naučiti, kaj v njem prebuditi, da bo njegova plovba v življenju varna, ustvarjalna?

Spoznanje, da so vse največje stvari preproste, nas je usmerjalo na poteh iskanja, razumevanja, pridobivanja znanj, veščin, izmenjavi izkušenj. Prvi koraki segajo v sedemdeseta leta. Naslednji, sredi devetdesetih, so vodili v ustanovitev Kluba vzgojiteljev, športnih, likovnih, kulturnih animatorjev. Pri ZPM Nova Gorica je bila tako vzpostavljena formalna oblika za organizirano in usmerjeno delovanje prostovoljcev, ki smo spremljali otroke (v kolonijah) na letovanjih, zimovanjih. Klub sem »postavila« in vodila Vlasta Purkart, spec. pedagoginja, kasneje je vodenje prevzel Umberto Bizjak, prof. športne vzgoje.

Na letovanjih je velika odgovornost vzgojiteljev prav skrb za varnost otrok ob vodi in v vodi. Umberto Bizjak, lahko bi ga imenovali pionir plavalnih tečajev na Goriškem, je članom kluba posredoval teoretična in praktična znanja

o varnosti, igrah in aktivnostih ob vodi in v vodi. Ob njem se je kalil dr. Boro Štrumbelj, danes predavatelj na Fakulteti za šport v Ljubljani. Oba sta zaslužna za izvedbo tečaja za vaditelje plavanja, ki ga je uspešno zaključilo 18 naših prostovoljcev.

Iz arhiva usposabljanj, izobraževanj, izpopolnjevanj povzemamo le del vsebin:

Vzgojni tabori kot možnost dela z mladimi
mag. Žarko Trušnovec

Logoterapija – vzgoja za smisel življenja
doc. dr. Zdenka Zalokar Divjak

Vzgojitelj – ambasador svobode in moči?
Vodenje in motivacija otrok
dr. Aleksander Zadel

Psihodinamika skupinskega izleta
Bogdan Žorž, univ. dipl. psiholog

Pedagoško vodstvo mladih na letovanju
dr. Mira Cencič

Vloga vzgojitelja na letovanju, o delu z mlajšimi otroki
Alenka Velušček, univ. dipl. vzgojiteljica

Vloga vzgojitelja na letovanju o delu z mladostniki,
Marina Marinič, univ. dipl. psihologinja

Zdravstvena zaščita in nega otrok na letovanjih
Valter Boltar, dr. med.

Zdravje otrok na letovanju
Nadica Gortnar, dr. med., spec. pediatrije

Vloga vzgojitelja na letovanju
Mirjana Palčič, psihoterapevtka realitetne terapije

Vedenjske in čustvene posebnosti otrok in mladostnikov na letovanjih
mag. Robert Trunkl

Otroci s posebnimi potrebami
Anamarija Remiaš, dipl. defektologinja

Specifika dela s predšolskimi otroki in z učenci nižjih razredov OŠ na letovanjih
Alenka Velušček, dipl. vzgojiteljica

Vodne in obvodne dejavnosti
doc. dr. Boro Štrumbelj, prof. športne vzgoje

Varnost in igre ob vodi in v vodi
Umbert Bizjak, prof. športne vzgoje

Ustvarjamo skupaj počitniški dan
Vlasta Purkart, spec. pedagoginja

Prisluhniti sebi in razumeti druge
Olivera Petrovič, spec. pedagoginja

Pot v odraslost z alkoholom ali brez njega
rezultati raziskave Žarek

Ogled starega vaškega jedra in etnološke zbirke v Breginju

Živeti z naravo – živeti dlje
Tinki Rovšček, fotograf in lovec

Biološka delavnica
Magda Kravanja, prof. biologije

Pravljicarstvo in pripovedništvo
Gregor Hartman, socialni pedagog in grafolog

Poslikava kamenčkov, socialna igra
Vlasta Purkart, spec. pedagoginja

Likovno ustvarjanje otrok
Amadea Fjoreli, pedagoginja in oblikovalka tekstilij in oblačil, in Ivan Rob, slikar

Ustvarjalne likovne delavnice za animatorje
Vladka Gal, dipl. varn. ing.

Uporabimo odpadne materiale, ustvarjalna delavnica
Anka Skomina, dipl. vzgojiteljica

Družabne igre
Robert Lorencon, dipl. ing. elektronike

Medosebni odnosi znotraj pedagoškega tima in znotraj skupine, vključno z otroki,
Anamarija Remiaš, dipl. defektologinja
Danica Širec, dipl. psihologinja
Jelena Komel, dipl. defektologinja

izobraževanje vzgojiteljev

in mnenja nekaterih udeležencev seminarjev, predavanj, delavnic:

Z lahkoto sem prisluhnila dobrim predavateljem, zanimivim temam in načinu, kako so nam te prikazali. Njihovi nasveti mi bodo prišli prav pri delu z otroki v koloniji, kakšnega sem tudi zase pobrala.

Ponosno se ob šestdesetletni žetvi zazremo na številna letovanja in na njih dejanja opravljena z ljubeznijo, s podporo Kluba vzgojiteljev s strokovno rastjo. Storili smo nekaj, storiti želimo še več, ker imamo radi otroke, ker želimo skupaj z njim zgraditi še lepši jutrišnji dan.

*»Uspeh je odvisen od kakovosti medsebojnih odnosov udeležениh ljudi.«
W. Glasser*

Seminar je v meni pustil veliko lepih doživetij in novih spoznanj. Ker me delo z otroki posebno zanima, je bil zame zelo koristen. Spoznala sem načne dela z mladimi, kako pritegniti njihovo pozornost, jih zaposliti, zabavati, jim koristno zapolniti prosti čas – počitnice.

Vrednot se ne da naučiti, vrednote je potrebno živeti. Otrokom moramo posredovati osnovne življenjske vrednote, ki jih nudi narava, medčloveški odnosi. Ustvarjalnost je možna, ko otrok veliko stvari spozna, doživi. To so dragocena sporočila, ki sem jih s seminarja ponesla v mojo prakso.

Izvedel sem nekaj koristnih stvari, ki jih bom ponesel v okolje v katerem delujem.

logoterapija – vzgoja za smisel življenja,
doc. dr. Zdenka Zalokar Divjak

klub vzgojiteljev izpeljal humanitarne počitnice za otroke iz Posočja, po potresu, 1998

Vsa dosedanja srečanja, pogovori, predavanja, seminarji, delavnice, izmenjave dobrih praks so pri članih naletela na pozitiven odziv. Hotenje, želja po pridobivanju novih znanj, izmenjavi izkušenj, mnenj, krepitev in bogatitev medsebojnih vezi med nami so naš kažipot h kakovostnejšemu delu. Iz evalvacij vejejo potrebe po osvajanju novega, neznanega: kako vzpostaviti dobro klimo na letovanju, sodelovati s starši, njim in otrokom predstaviti program pred odhodom na letovanje, zagotoviti ustvarjalen prispevek vseh udeležениh pri snovanju in izvedbi programov, se usposobiti za vaditelja plavanja, otrokom vrniti pravljice, jim omogočiti doživljanje narave z neposrednim stikom ...

*Ta svet je lep, če nekemu nekaj daš,
ta svet je lep, če nekoga rad imaš,
če roko stisneš komu, ki ga kaj boli,
ta svet je lep, če si človek do ljudi.
Tone Pavček*

Druženje, neposredni stik, spodbujanje soodvisnosti in občutek skupnosti ...

dr. Boro Štrumbelj

P.S. Danes doc. dr. Boro Štrumbelj, prof. šp. vzg., profesor na Fakulteti za šport v Ljubljani, je na letovanjih kot vaditelj plavanja sodeloval v drugi polovici osemdesetih let kot študent in sredi devetdesetih kot profesor športne vzgoje prevzemal pedagoško vodenje na letovanjih na Debelem rtiču. Ob njegovi strokovni podpori in v sodelovanju s Fakulteto za šport, smo v letu 1998 v Novi Gorici prvič izpeljali program za pridobitev licence 'vaditelj plavanja', ki ga je uspešno opravilo 18 naših članov Kluba vzgojiteljev animatorjev.

Šestdeset let je častljiva doba. V tem obdobju smo bili priča številnim zgodovinskim dogodkom. Na naših tleh smo v tem času postali samostojna država, prešli smo iz enega v drugi družbeni sistem, neprestane spremembe pa naj si bodo tehnološke ali družbene, so postale del našega vsakdana.

Kljub naštetemu pa so določene stvari ostale nespremenjene in postale stalnica skozi to celotno obdobje. Ena od njih so vsakoletna organizirana letovanja v organizaciji Zveze prijateljev mladine.

Postavlja se vprašanje zakaj? Morda zato, ker se v tem času nikoli ni spremenila družbena paradigma, da so otroci naša prihodnost in je treba vsakemu od njih zagotavljati pogoje za osebni razvoj in enake možnosti.

Morda zato, ker so bila letovanja namenjena največkrat tistim, ki teh možnosti niso imeli in so ravno preko letovanj številni od njih prvič videli morje, planine, gore.

Morda zato, ker je oblika in organizacija teh letovanj preprosta v smislu skromnosti, hkrati pa je nudila otrokom možnost druženja, sklepanja trajnih prijateljstev, ljubezni in različnih dogodivščin.

Morda zato, ker je temeljila na prostovoljstvu vzgojiteljev in številnih predanih delavcev v ZPM Nova Gorica, ki so se skozi tudi burna obdobja borili, da taka oblika letovanja ostane.

Morda zaradi predanih sekretarjev in sekretark ZPM, ki so vsako leto vztrajali v neprestanem vsakoletnem »boju« za pridobitev javnih sredstev, da so bila letovanja dostopna vsem bodisi brezplačno bodisi po subvencionirani ceni in nihče od socialno deprivilegiranih otrok ni ostal doma.

Morda zato, ker smo imeli v kolonijah tudi otroke s posebnimi potrebami, otroke z zdravstvenimi težavami in čeprav bi specifične slednjih otrok lahko predstavljale strokovne probleme za nas takrat mlade, nadobudne vzgojitelje, smo imeli vselej v takih primerih zagotovljeno tudi ustrezno strokovno podporo, tako da je bilo tudi za nas vaditelje neke vrste šola za življenje in smo si pridobili številne izkušnje, ki smo jih uporabili tudi kasneje v našem pedagoškem in strokovnem delu.

Morda zato, ker nikoli nismo bili izključujoči in smo imeli na letovanjih tako otroke iz nižjega socialnega sloja, kakor tudi tiste iz višjih socialnih slojev, dosledno pa smo zagotavljali, da so bili v koloniji vsi enaki, brez izjem.

Morda zato, ker smo vsaj v letnih kolonijah številne otroke naučili plavati.

Morda pa preprosto zato, ker smo se vsi vzgojitelji trudili, da je bil program atraktiven, ponujene dejavnosti nekaj novega, zabavnega, nekaj, kar lahko doživijo le v družbi sovrstnikov. Preprosto imeli smo se fajn.

Morda pa tudi zato, ker smo bili vseskozi v trendu s časom in smo se uspešno prilagajali spremembam v družbi.

Kolonije so tako postopno postajale vse manj toge, vseskozi smo iskali ravnotežje med potrebno disciplino, ki mora biti prisotna v skupini in ustrezno sproščenostjo otrok, ki so potrebovali, da za trenutek pozabijo na sivi vsakdan, šolske obveznosti, socialno izključenost. Pri tem so nas včasih gledali tudi nekoliko postrani, denimo na Debelem rtiču, saj smo denimo prav Novogoričani ukinili jutranjo telovadbo, hkrati pa zagotovili še več možnosti in spodbujali otroke k telesni dejavnosti, v skladu z njihovimi interesi. Tudi zvečer smo po družabnih aktivnostih včasih podaljšali za kakšno minuto naše aktivnosti, beri druženje in nismo bili tako strogi pri pošiljanju otrok na večerno spanje. Velikokrat je bilo vse to tudi nekoliko bolj naporno za nas vzgojitelje, vendar smo večinoma dobili nagrado v obliki zadovoljnih nasmehov otrok, pa tudi solz ob zaključku kolonije, ko smo otroke varno pripeljali domov. Nagrada je bila tudi to, da smo se z nekaterimi otroki srečevali skupaj več let zaporedoma.

Verjetno je prav skupek teh »morda« tista celota, ki je omogočila, da je letos minilo šestdeset let kontinuiranega izvajanja letovanj v okviru ZPM Nova Gorica.

Pogled v prihodnost? S spremembo družbenega sistema na žalost tudi slovenska družba postaja vse bolj razslojena in številnim otrokom so letovanja vse bolj nedosegljiva. Zato moramo bolj kot kadarkoli zagotavljati otrokom čim bolj

enake možnosti za njihov bio-psiho-socialni razvoj. To se morajo zavedati vsi odločevalci tako na lokalnem kot tudi državnem nivoju. Živimo tudi v času naglega razvoja tehnologije, ki vse bolj posega v razvoj medčloveških odnosov, kjer se izgublja smisel za skupnost in poudarja individualnost.

In čeprav se zdi, da postaja sistem letovanj zastarela oblika druženja, to zagotovo ni tako. Ravno obratno. Letovanja omogočajo v tem primeru pozitiven korak nazaj, saj omogočajo druženje, neposredni stik med otroki, spodbujajo soodvisnost in občutek skupnosti. Letovanja predstavljajo velikokrat tudi odmik od vse bolj zaščitniškega odnosa staršev do svojih otrok in vzgojo otrok v samostojne osebnosti. Seveda pa vsem, ki organizirajo letovanja in vzgojiteljem vse to predstavlja tudi svojevrsten izziv v obliki nujenja primernih vsebin, s katerimi bodo otroci doživeli stvari in naravo, ki jih sicer ne bi na prijazen in varen način. Sem tudi proti dvigovanju standarda na letovanjih. Vse bolj prisotna težnja po skoraj hotelskem zagotavljanju uslug otrokom z majhnim številom otrok v sobah je v nasprotju z glavnim ciljem letovanja – krepitvi medsebojne soodvisnosti in druženja otrok. Še več, čas bi bil, da se prepovedo tudi razni mobiteli, tablice in druga elektronska sredstva na letovanjih in da spoznajo, da se da živeti aktivno tudi brez njih.

Ne morem, da ne bi zaključil s priznanjem ga. Ivi Devetak in njenim predhodnikom za njihovo predano delo v ZPM Nova Gorica, saj se zavedam, da so se včasih bojevali tudi z mlino na veter, da so številnim otrokom omogočili, da letovanja otrok niso nikoli prenehala, pa čeprav so bile pred njimi velikokrat misije nemogoče. Vendar pa so na srečo moralna in prostovoljna vrednost letovanj in zadovoljni obrazi otrok po letovanjih zmeraj prevladovali nad nekaterimi drugimi, zlasti ekonomskimi interesi družbe. In tako naj tudi ostane – v korist otrok.

Predšolski otrok na letovanju

Alenka Velušček

Alenka Velušček, dipl. vzgojiteljica, vrsto let vzgojiteljica in pedagoška vodja v Vrtcu Deskle ter kasneje ravnateljica Vrtca v Tolminu. Je predana in aktivna članica prostovoljka v Zvezi prijateljev mladine Nova Gorica 30 in več let. Je članica Upravnega odbora društva. Kot članica Kluba vzgojiteljev animatorjev vodi dopolnilna izobraževanja za delo z mlajšimi otroki. Poleg številnih priznanj za delo tako na strokovnem kot prostovoljskem delu je tudi dobitnica Zlatega znaka, najvišjega priznanja Zveze prijateljev mladine Slovenije.

Dobrih 30 let sem otroke različnih starosti spremljala na letovanjih. V prispevku se bom osredotočila na letovanje predšolskih otrok, s katerimi imam največ izkušenj.

Za dobro izvedeno letovanje, kar pomeni, da se otroci in vzgojitelji dobro počutijo in da se bodo na letovanja še radi vračali, je zelo **pomembna priprava na letovanje**. Otrok se mora za letovanje odločiti sam, seveda ob ponudbi in podpori staršev, vzgojiteljev ali prijateljev iz vrtca. Najbolje je, da se z otroki na letovanje odpravi vzgojiteljica iz oddelka vrtca, kamor so vključeni otroci, kajti to omogoča otrokom lažjo adaptacijo v novo okolje in otrokom zagotavlja občutek varnosti in sprejetosti, vzgojitelj pa lažje organizira delo tako, da omogoča zadovoljevanje otrokovih potreb. Zelo pomembno je, da dajemo otrokom jasne in realne oziroma resnične odgovore na vprašanja ali njihove pomisleke. Predšolski otrok bo vsako našo potezo, mimiko obraza ali odgovor sprejel dobesedno in si zapomnil ter nas ob naslednji priložnosti preizkušal. Na odhod otrok na letovanje je treba pripraviti tudi starše. Vedeti moramo, da je v večini primerov letovanje za družino prva izkušnja ločevanja otrok od staršev. Vsi si želimo, da bi bila ta izkušnja za vse čim manj stresna. Ob odhodu na letovanje otroci starše pozorno

opazujejo in tam, kjer opazijo stisko staršev, imajo tudi sami težave ločevanja od staršev. Pomembna je tudi sestava skupine otrok. Pri tem je treba upoštevati prijateljstva iz vrtca ali iz soseščine, kajti otroci bodo tako lažje sodelovali in se lažje soočili z manj prijetnimi situacijami na letovanjih, ki se jim ne moremo vedno izogniti. Pred odhodom na letovanje staršem na roditeljskem sestanku podrobno predstavimo osebje, ki bo spremljalo otroke, letovišče, kjer bodo letovali, program, potrebno garderobo in potreščine in jih seznanimo z vsemi podrobnostmi organizacije letovanja. Zagotovimo jim, da jih bomo obvestili v primeru težav ali boleznih otrok in jih prosimo, da v primeru bolezni prevzamejo otroka.

Potek letovanja. Predšolski otrok se mora počutiti varno, zato je pomembno, da je vzgojitelj z njim vseh 24 ur. Velikokrat je za otroke najbolj težaven del dneva prav trenutek pred spanjem. Skoraj vedno so me otroci pred spanjem prosili, naj se oblečem v pižamo in povem, kje bom spala. To pomeni, da so potrebovali zagotovilo, da bom res spala z njimi v sobi in zjutraj so to tudi preverili. Pomembno je, da poteka postopek umirjanja čim bolj podoben domačemu, zato je treba te informacije pridobiti od staršev. Prav tako pa mora biti vzgojitelj seznanjen z

predšolski otroci na Debelem rtiču v osemdesetih letih

zdravstvenimi in drugimi posebnostmi otroka. Vse to so informacije, ki pomagajo vzgojitelju, da se še dodatno posveti otroku in mu pomaga prebroditi čustveno situacijo. Otrok mora vedeti in imeti zagotovila, da lahko vzgojitelj ponoči kadar koli pokliče in da mu je le-ta na voljo. Vzgojiteljeva naloga je, da ustrezno odreagira in otroku pomaga. Otrok mora aktivnosti, ki jih zmore, opraviti sam. Pri higieni in negi vzgojitelj otroku svetuje, če je potrebno pomaga, sicer pa te aktivnosti opravi otrok sam. Navaja jih na urejanje in ločevanje umazane garderobe, primernost oblačenja za različne aktivnosti in s tem prispeva k njihovi čim večji samostojnosti otrok. Vedeti moramo, da predšolski otrok potrebuje pomoč in kontrolo pri ustreznem oblačenju za aktivnosti ob vodi ali na snegu.

Ker otrok v predšolskem obdobju še nima ustrezne orientacije, je zelo pomembno, da ima vzgojitelj vzpostavljen red in pregled nad vsemi otroki. Vedno mora skupina delovati enotno in vse aktivnosti morajo potekati na istem prostoru, da je zagotovljena varnost in da se kateri od otrok v množici preostalih ne izgubi. Otroci so nepredvidljivi, ne predvidijo preteče nevarnosti, zato je prisotnost vzgojitelja še kako pomembna. Tudi pri prehranjevanju je treba spremljati način in količino zaužite hrane

ter primerno posredovati v primeru neješčosti. Vzgojitelj na letovanju prevzame tudi vlogo staršev in tega se mora zavedati vsak, ki spremlja otroke v kolonijah. Spremljati mora počutje, zdravstveno stanje otrok, prehranjevanje, se v primeru sprememb posvetovati z drugimi vzgojitelji in se pri odločanju o ukrepih posvetovati s starši otroka. Predšolskemu otroku je treba pomagati tudi pri ravnanju z denarjem.

Otrok pa mora jasno vedeti, kaj se od njega pričakuje, kakšna pravila veljajo v kolonijah, kako bomo preživljali dneve, kje se lahko sam giblje, kdaj in kako obveščati vzgojitelja, vedeti mora, kaj sme in česa ne in podobno. Tu gre za preproste zadeve, ki pa mu morajo biti razumljive in jasne.

Zaključek. Od vsega tega je odvisno, kako se bomo na morju ali na snegu počutili. Cilj je, da se počutimo varni, sprejeti, ponosni, da nam je nekaj uspelo, da so otroci zmogli brez staršev preživeti teden dni ob morju ali na snegu. Vse to prispeva k samozavesti in samostojnosti otrok. Le dovoliti mu moramo, da odide.

Srečno vsem, ki vam je v veselje delati z otroki in ki ob tem doživljate prijetna čustva in zadovoljstvo, da ste naredili nekaj dobrega za naše otroke in njihove družine.

IZKUŠNJA S TIMSKIM DELOM

Od 19. do 26. julija, na Debelem rtiču. Število otrok 76, vzgojiteljev animatorjev 7, 2 plavalna učitelja, moja vloga – pedagoško vodenje. Teden je minil, za otroke in za nas, kot bi trenil. Rdeča nit naj je bila vsebina: igre v vodi in učenje plavanja, zanimive štafetne igre in maraton v plavanju, vaterpolo, košarka, nogomet, odbojka, jutranji tek do Ankarana, namizni tenis, plesne in likovne delavnice,

petje ob zvokih kitar, glasbeno plesni nastop Primorci za vas, ustvarjanje glasila Rtiška scena, izlet z ladjico do Kopra, ogled luke z morja Naš tim je deloval usklajeno, urejeno, s poslušom in spoštljivim odnosom do otrok, sodelavcev, vsak je svojo zadolžitev izvedel odgovorno. Naj poudarim, da smo bili vsi, otroci in pedagoški tim, vpeti v ustvarjalno dogajanje naše kolonije. Razšli smo se žarom v očeh, nadvse zadovoljni.

Vlasta Purkart

OBJEM KOT SPOROČILO

V kolonije hodim že 40 let kot vzgojiteljica, pedagoška vodja, vaditeljica plavanja. Že sam moj poklic poda odgovor na vprašanje, zakaj takšna vnema, veselje ali volja do dela z otroki. Otroci so mi motivacija, otroci so mi vsakokrat posebej UNIKATEN izziv, bogastvo izkušenj, kreativno otroško početje, veselo vzdušje. Skratka večer sončen nasmeh na njihovih nedolžnih obrazkih.

Z vsako kolonijo pridobiš veliko 'otroškega bogastva', novih idej, izkušenj, hotenj Skratka, skupno se učimo in bogatimo.

Družba je danes le navidezno odprta. Podtalno se vse bolj zapira in s tem nastajajo zmeraj bolj velike razlike med otroki in družinami. Pomen in vlogo letovanj vidim danes v tem, da vključimo v letovanja čim širšo mešano populacijo otrok,

mladostnikov, pa tudi staršev. Zato omogočimo otrokom na raznovrstnih letovanjih: druženja, potovanja, srečanja, ogledovanja, obiskovanja, saj še vedno velika večina njih izhaja iz najranljivejših skupin.

Na letovanjih doživiš vse mogoče. Veliko lepih, pa tudi manj lepih doživetij. Veliko dogodkov, ki se te resnično dotaknejo. Eni bolj drugi manj. Ostanje ti za vedno, se ukoreninijo v nas in nas ne zapustijo.

Najlepše pa je, ko se vrneš domov in te otroci pohvalijo, te objamejo, se ti zahvalijo za ves tvoj vložen trud. Ko ti skočijo v objem, ti sporočijo, da so se imeli nepopisno lepo. Krasno je tudi, da se ti starši pohvalijo in se ti zahvalijo za skrb, predanost, odgovornost, zavzetost. Človek si ne more želeti lepših besed, lepših trenutkov, lepšega darila.

Nadja Čebihin

NEPREDVIDLJIVOST PREDŠOLSKIH OTROK

Na letovanjih, bodisi kot vzgojiteljica ali pedagoška vodja, sem bila zlasti pozorna na dobro počutje otrok. Letovanje v mojem otroštvu je bila namreč zame neprijetna izkušnja. Verjetno sem prav zato želela otrokom različnih starosti omogočiti lepo in brezskrbno letovanje ali zimovanje. Kot vzgojiteljica sem čutila odgovornost, da jih zadnje leto pred vstopom v šolo popeljem še na letovanje, prav tako sem kot vodja takratne mažoretne skupine čutila dolžnost, da jih spremljam na priprave ob morje, v hribe ali toplice. Zame so bila to lepa leta in dneve dopusta sem z lahkoto posvetila otrokom.

Velikokrat se sprašujem, kje je v današnjem času otrok, kako preživlja počitnice, ali ni morda na spletu preveč oropan druženja z vrstniki ...? Nič več ne slišim otroškega živžava med stanovanjskimi bloki. Kje so otroci, kam je izginilo druženje otrok in otroške »lumparije«?

UČILNICA NA PROSTEM

Lepo se je spomniti in se spominjati na vse prehojene potke. Kolonija je bila moja druga učilnica na prostem. Kot nepopisan list mi je ponudila veliko nepozabnih trenutkov, ko smo si podali roko in stopili novim izzivom naproti. Hvala ti, lva, ker si mi ponudila možnosti, da sem pridobila nove izkušnje in znanja za delo z otroki. **Lilijana Kavčič**

Med vzgojitelji animatorji sem še začetnica. Sodelovala sem na enem letovanju in na štirih taborih znanja za otroke in zatrdim, da se eden od drugega vedno nekaj novega naučimo. Če mi nekaj damo otrokom, nam oni to vrnejo. Mogoče tega ne pričakujemo a nas tudi nasmejijo, nam pokažejo kakšen nov ali drugačen način dela. Ko vidiš otroke, kako se zabavajo, igrajo in se smejejo, ti to zagotovo veliko pomeni. **Gaja Rodman**

Prav zato se mi zdi letovanje ena izmed oblik druženja otrok in brezskrbnega aktivnega preživljanja prostega časa med počitnicami, morda brez telefona in interneta. Vsekakor otroci potrebujejo, da se osamosvojijo, da sebi dokažejo, da zmorejo tudi brez staršev in da se imajo »fajn«.

Letovanja so priložnost, da si tudi vzgojitelji razširimo krog poznanstev, se bolje spoznamo, da si izmenjamo izkušnje, ki so morda koristne tudi za vzgojno delo na delovnih mestih. Veliko je bilo prijetnih, pa tudi manj spodbudnih pripetljajev. Morda ena izmed predšolskih letovanj. Prva leta smo staršem svetovali, naj v vrečko pripravijo oblačilo za vrnitev domov. Zadnji dan so bili vsi otroci preoblečeni v lepa oblačila in kovčki spakirani v avtobusu nas je čakal le še zajtrk. Eden izmed otrok si je med zajtrkom polil obleko s kakavom. Seveda smo rešili problem in se iz dogodka tudi nekaj naučili. Ja, predšolski otroci so res nepredvidljivi. **Alenka Velušček**

Počitnikovanje otrok ob morju in v Trenti z otroki, mladostniki in družinami, me še vedno izpolnjuje, uči in tudi zabava. Opažam pa tudi bistveno spremembo v odnosih. Pred leti smo organizacijsko, socialno in čustveno strmeli k temu, da so skupine z veseljem in sproščeno sprejemale pobude, interese, potrebe vseh posameznikov, ki so empatično in ob zavedanju skupnega bivanja bili pripravljeni drug drugemu pomagati, se podpirati in razumeti različnost interesov ter odzivov; vsi smo se imeli lepo. Danes pa opažam, da so vedno večja pričakovanja, da se skupina prilagaja, sprejema in podpira izstopajoče posameznike, ki imajo seveda potrjene svoje izjemnosti, osebne potrebe, specifične lastnosti, interese ter čustveno vedenjske vzorce. Sprašujem se, ali bomo še sposobni funkcionirati kot skupnost.

Marina Marinič

IZLETI, POHODI, OGLEDI V KOLONIJI

Izlete v koloniji smo organizirali takrat, ko vreme ni bilo primerno za plavanje ali dejavnosti na vodi. Prav tako je čas za ogleda, pohode, ko nastopi kriza v procesu učenja plavanja. To je normalno tretji, četrti dan učenja. Kraj, ki si ga bomo ogledali, moramo poznati. Ves pedagoški tim se mora seznaniti s traso pohoda in biti opozorjen na morebitna nevarna mesta. Vzgojitelji imajo pri sebi spisek otrok, vodja izleta ima celotni seznam udeležencev. Otroke smo seznanili z namenom izleta da bi jih čim bolj motivirali in navdušili za nova doživetja. Manj sposobnih nismo izločili, ampak smo izlet prilagodili njihovim sposobnostim. Poleg te psihične priprave smo posvetili pozornost tudi telesni pripravi, tako da bodo vsi učenci zmogli izlet – pregledali smo obuvalo, obleko itd. Formirali smo število skupin, vrstni red, kdo je spredaj, kdo je na začetju kolone, pregledali smo, da so imeli vodo, malico, svinčnik, papir itd. Določili čas odhoda. Tehnična priprava je vsebovala osebno opremo, nahrbtnik, krema, očala, pokrivalo, torbica prve pomoči. Program izleta je visel tudi na oglasni deski.

Nepozabni so mi ostali izleti v Bazo 20, čolnarjenje na Krki, pohod na Cvinger, pohod na Osankarico ko smo letovali na Pohorju, izlet v dolino Jasne in do izvira Save Dolinke v Kranjski gori, sončni vzhod na vrhu Televrina na Lošinju, z ladjicami iz Ankarana v Koper, pa obisk Brionov, ko smo letovali v Puntizeli. Podrobneje opisujem izlet s kolesi ko smo letovali v Taboru MLADIH v Dolenjskih Toplicah.

Izlet s kolesi z ogledom konjev na paši – kobilarne

Ker je tabor razpolagal z večjim številom koles, smo sprejeli tudi ta izziv. V pripravi smo organizirali vadbo na igrišču Osnovne šole Dolenjske Toplice. Postavili smo preprost poligon z namenom, da smo preizkusili spretnost na kolesih, ki je obsegala: vožnjo z eno roko, nakazovanje smeri, pogled v stran in nazaj. Z našimi učenci ni bilo težav. Vsa ta pravila so poznali, natrenirali smo samo nekaj spretnosti. Pozorni smo bili tudi na obuvalo, ki je bilo navadno dobro – telovadni copati. Prilagodili smo tudi čelade, ki smo jih dali skoraj vsem. Tehnična priprava je obsegala pregled kolesa, zlasti trdnost pedal, višino sedala, kakor tudi zavore oz. preizkus zavor. Naša trasa je segala iz tabora, mimo osnovne šole, Dolenjskih Toplic, Meniške vasi, Suhorja, Podturna, Osnovne šole Tabor. V vsakem naselju smo se ustavili, umaknili s cestišča ter se pogovarjali z domačini, ki so nas lepo sprejeli in so nam brezplačno dovolili tudi nekaj konjev oz. ponijev za jahanje. Med potjo je šlo vse odlično, na kolesih ni bilo okvar. Veselili smo se 12 kilometrov dolge, varno prevožene razdalje s kolesi.

Umbert Bizjak

izlet s kolesi

POVEZANOST

Štirideset let sem bila zaposlena kot vzgojiteljica predšolskih otrok. Svoje poslanstvo sem opravljala z ljubeznijo in velikim veseljem. Moja motivacija je bilo raznoliko delo z otroki. Letovanje je omogočalo otroku nekajdnevno bivanje zunaj domačega kraja, brez prisotnosti staršev. Otroci so z navdušenjem odhajali z nami v zdravilišče na Debelem rtiču, kjer je bil vedno pester program. Počutili smo se sprejete in varne. Veselje, nasmeh in objem otroka, je bilo zame največje plačilo. Prav zaradi navedenega sem se rada vedno znova vračala.

Letovanje je za otroka velika preizkušnja njegove samostojnosti in sposobnosti prilagajanja ter njegova socializacijska vloga. Na posameznika ugodno in zdravilno vpliva tudi morska klima. Otrokom se na letovanju pogosto poveča apetit in se telesno okrepijo. Sprememba okolja in drugačen življenjski ritem, od vsakodnevnega, zagotovo pozitivno vpliva na njegovo zdravje. V preteklosti so bile zdravstvene težave primaren razlog za vključitev otroka na letovanje. Kasneje pa so se letovanj udeležili tudi otroci iz socialno ogroženih družin.

NAJ GOVORIJO ŠTEVILKE

30 letovanj: Ankaran, Puntizela, Poreč, Pacug, Debeli rtič, Savudrija, Kranjska Gora, Mali Lošinj.

150 vzgojiteljev – nekaterih ne pozabiš nikoli.
1500 otrok, ki so se zapisali v moje srce.

Čeprav je bilo delo naporno, velikokrat sploh nisem imela občutka, da delam, saj sem delala nekaj, kar me je veselilo.

Hvala naši goriški ZPM, ker mi je omogočila, da so bili otroci, ki so letovali z menoj, bližje soncu.

Zvonka Nose

Po mojem mnenju je letovanje ena izmed oblik, ki imajo pomembno vlogo na celostni otrokov razvoj.

Na letovanja ohranjam samo lepe in prijetne spomine. Teško bi opisala le enega. Spomnim se povezanosti s skupino otrok, igre v morju, bazenu, sproščenih uric in obveznega branja pravljice pred počitkom.

Nekoč smo bili v sobi skupaj s šoloobveznimi otroki. Preden smo se odpravili k počitku, je k meni pristopil eden izmed starejših dečkov in me prosil: »Učiteljica, prosim vas počakajte z branjem pravljice, dokler ne pridem.« Tako smo vsi skupaj dan za dnem prisluhnili zanimivemu nadaljevanju branega.

Spomnim se tudi izjemnega sodelovanja med vzgojitelji. Bolnega dečka sem morala odpeljati na pregled v Ortopedsko bolnišnico Valdoltra. Pri nošnji dečka mi je samoiniciativno priskočil na pomoč prijazen in ustrežljiv vzgojitelj. Mnogo je še spominov, ki so se me dotaknili in jih bom za vedno ohranila v svojem srcu.

Davorina Šuligoj Prinčič

OTROŠKO VESELJE

Na letovanja sem hodila kot študentka. Motiviralo me je delo z otroki, druženje z vzgojitelji, aktivno preživljanje časa. Letovanja so bila in so še sedaj posebej pomembna za otroke tistih staršev, ki si ne morejo privoščiti, da bi otroke peljali na morje. Posebej se me je dotaknilo nepopisno veselje ob pogledu na morje, ki so ga nekateri otroci videli prvič v življenju.

Urška Purkart

Morje mirno in čisto,
nebo plavo in toplo.
Z ladjo se odpeljemo
in se v Lošinj pripeljemo.
Tam ni šlo brez težav,
saj mladi so kot živžav.
Ker ure ne poznajo,
na ladjo z zamudo pricaplajo
Božo Lovišček

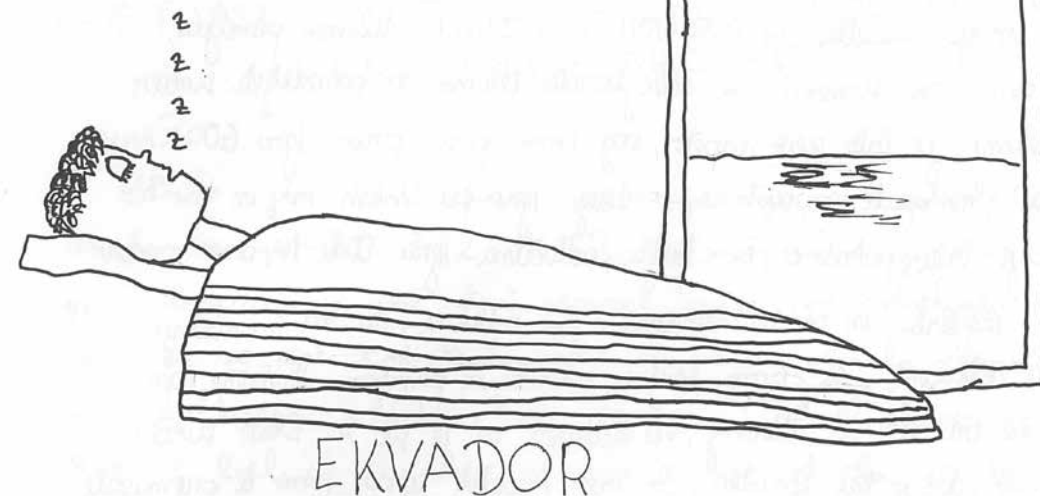

brezskrbno tudi na izletu iz Nerezin do Malega Lošinja, 2008

UMBERT BIL JE NAŠ PEDAGOŠKI VODJA,
KI ZA DISCIPLINO NI UPORABLJAL ORODJA.
ČE SMO BILI PRIDNI JE BIL ZA ŠTOS,
DRUGAČE PA BOLJE, DA MU NISMO HODILI POD NOS.
V BAZENU JE NEPLAVALCE PLAVATI VČIL,
PLAVALCE PA RADE VOLJE PRIMOŽU PREPUSTIL.

Otroci o letovanjih

So sami frajerji.
Najboljši smo pa mi.
Morski frajerji

KRISTJAN JE ZGREŠIL ODLOČILNO ENAJSTMETROVKO!

Bilo je 0 : 0. Čas igranja je že potekel. Ostali so le še penali. 3, 2, 1! Rok je bil v голу. Ubrani je vse tri penale. Nato so streljali naši. Zgrešili so vse tri. Bila sta še dva penala zaradi neodločenega izida. Spet so prvi streljali nasprotniki. Rok je bil še vedno v голу. Oba strela je branil. Nato so ponovno streljali naši. Zgrešili so oba strela. Še zadnji podaljšek! Še en penal. Spet je prvi branil Rok. Zgodila se je ‚nesreča‘ in prijel je gol!!! Množica je vzklikala! Nato so penal streljali naši In ga zgrešili! Bila je zanimiva in lepa tekma !!!!!!!!!!!!!!!

Tu zabava se ne bo končala, sama prvenstva, nogomet, odbojka. Male sobe, vse zato hlo v njih, če je pa potrebno, naredimo še preprih.
Peter

EKVADOR

Že prvo noč na Debelem rtiču so me potegnili za nos! Bilo je polnoči in 25 °C, ko sem se zbudil, me je nekam kuhalo. Zunaj 35 °C, v sobi 45 °C. Kako sem se šele jaz počutil, ker sem bil pokrit z devetimi odejami ...

Rok

Mi je najbolj všeč zvečer,
ko nagajamo učiteljem.

Alen

Je lepo sončno vreme,
imamo se super,
hrana je slaba,
tovariši so HARD,
tovarišice pa SEKSI.

Pero

Taborniški zdravo

Taborniški odred Odporne želve Deskle, tabor v Puntizeli

Taborniki rodu Odporne želve iz Deskel že vrsto let sodelujemo z Medobčinskim društvom prijateljev mladine za Goriško in verjamemo, da smo v vseh teh letih marsikateremu otroku polepšali in popestrili poletne počitnice. Delček našega poslanstva, da mlade vzgajamo v samostojne, odgovorne, angažirane in solidarne odrasle, smo prenesli tudi na šolarje, ki so se v okviru zdravstvenih letovanj vključevali v poletna taborjenja v Puntizeli pri Puli na Hrvaškem.

Program taborjenj je bil pester, sestavljen iz športnih aktivnosti, ustvarjalno-oblikovalnih delavnic ter aktivnosti, pri katerih so posamezniki lahko pridobili temeljna taborniška znanja, veščine in spretnosti. Tudi tipične taborniške dejavnosti, kot so jutranji dvig in večerni spust zastave, petje taborniške himne ter nočna straža, niso izostale.

Večeri so bili namenjeni zabavnim družabnim in socialnim igram ter plesu.

Pri vseh taborjenjih pa ni bilo pomembno samo kakovostno preživljanje počitnic, predvsem pa tudi priložnost za navezovanje medsebojnih stikov ter sklepanje novih prijateljstev.

In zagotovo nam jih je uspelo stakiti veliko

Čestitamo vsem članom društva, podpornikom in zunanjim sodelavcem ob jubileju. Vaš trud, da se programu letovanj niste odrekli niti v »najtežjih« časih, dokazuje, da je v vašem poslanstvu otrok zares na prvem mestu

Demi Munih

članica roda Odporne želve Deskle

Prijatelji mladine in VIRC Poreč

VIRC Poreč je obmorski center Zveze prijateljev mladine Maribor zgrajen leta 1988. V treh desetletjih obstoja je gostil številne otroke in mladostnike. Predvsem je namenjen mladim Mariborčanom in otrokom okoliških občin, saj smo ga gradili s sredstvi samoprispevka.

Ker dom premore nad 300 postelj za otroke in blizu 40 za njihove spremljevalce, k nam prihajajo letovat tudi gostje iz primorske, osrednjeslovenske in koroške regije. Mariborčani smo bili zmeraj odprti ljudje, tako so se tudi mladi iz goriškega in mariborskega območja zmeraj dobro ujeli. Vzgojitelji in drugi spremljevalci letovanj so voljni sodelovati, pripraviti, organizirati in izvesti izjemne aktivnosti za otroke na počitnicah. Ob tem so se pripravljali tudi veliko učiti in naučiti. Modeli različnih praks, ki jih prinašajo v neko letovišče prijatelji mladine iz različnih koncev

Slovenije, so priložnost, da se učimo tudi eni od drugih. Kakšno zastarelo, vse manj zanimivo aktivnost opustimo, kakšna novejša pritegne bistveno več interesa. Nastajajo modeli dobrih praks, celo nekakšni cehovski standardi, ki jih potem spoštujemo v mreži ZPM.

Prav z organizacijsko mrežo ZPM v Sloveniji in mreženju idej vseh naših sodelavcev – tako prostovoljcev kot tistih nekaj zaposlenih – ostajamo prijatelji mladine odlični izvajalci letovanj. Sam menim, da smo resnično dobri. Da smo odlični, menijo otroci in starši. Ker pa otroška beseda v naših vrstah nekaj velja, verjamem v njihovo oceno.

Ob 60-letnici izvajanja letovanj goriškim prijateljem mladine čestitam za odličnost.

Božo Raušl, sekretar ZPM Maribor

Zveza prijateljev mladine Maribor, VIRC Poreč

Tudi goriški otroci v Nerezinah na otoku Lošinj

goriški otroci v Nerezinah

Spominjam se, da so otroci v organizaciji Zveze prijateljev mladine Nova Gorica letovali v Otroškem naselju ZPM Krško v letih od 1998 do leta 2013. V tistih letih sem kot sekretarka ZPM Krško in odgovorna za upravljanje Otroškega naselja veliko sodelovala tudi z Ivo Devetak, takratno sekretarko, sedaj predsednico Medobčinskega društva prijateljev mladine za Goriško s sedežem v Novi Gorici in s posameznimi pedagoškimi vodji, ki so vodili letovanja v našem letovišču v Nerezinah. Iz arhiva o letujočih organizatorjih v našem naselju na Lošinjju je razvidno, da je na otoku letovalo skupaj okoli 500 otrok in mladostnikov z novogoriškega območja. Zanje je skrbelo okoli 50 pedagoških vodij in vzgojiteljev. Na sodelovanje v tem času letovanj imam le lepe spomine, saj sem imela veliko stikov z vzgojitelji in tudi neposredno z otroki, ki so takrat letovali v naselju.

V kako urejenem naselju so letovali otroci. Otroško naselje ZPM Krško je umeščeno v sklop Počitniškega naselja Bučanje na otoku

Lošinjju, v neposredni bližini Nerezin. Otok Lošinj s svojim blagim sredozemskim podnebjem in čistim zrakom, obogatenim z eteričnimi hlapi iglavcev in zdravilnimi aerosoli ugodno vpliva na dihalne poti. V Otroškem naselju so zidane hišice, v katerih sta po dve spalnici ter sanitarije. Danes so vse hišice obnovljene in posodobljene s pokritimi terasami. Med hišicami v naselju so urejeni prostori za druženje. Naselje Bučanje krasijo bujne grmovnice in borovi nasadi, do plaže in ob plaži so urejene sprehajalne poti. Za športne aktivnosti so na voljo urejena igrišča (tenis, odbojka, košarka, odbojka na mivki, mini golf ...)

V letovišču ZPM sta skupna pokrita jedilnica in večnamenski prostor. Med hišicami v naselju so urejeni prostori za druženje.

Iskrene čestitke ob častitljivem jubileju s povabilom, da goriške otroke še pripeljete v naše Otroško letovišče. Dobrodošli!

Vida Ban, sekretarka ZPM Krško

Mladinsko zdravilišče in letovišče RKS Debeli rtič

MZL Debeli rtič je center zdravja za otroke, mladostnike, družine in seniorje. Z enkratno lego, blagodejno mikroklimo ter ustreznimi sodobnimi medicinskimi, terapevtskimi in športnimi kapacitetami že od leta 1956 uspešno pripomoremo h kurativi in preventivi zdravstvenih stanj otrok in mladostnikov. Kot del Rdečega križa Slovenije delujemo v skladu s temeljnimi načeli in spodbujamo ter širimo vrednote zdravja in zdravega življenja s praktičnimi programi varovanja in krepitve zdravja. Mladinsko zdravilišče in letovišče RKS Debeli rtič je danes sodoben zdraviliški, športni in izobraževalno-pedagoški center, kjer rastejo sanje že 63 let. Zdravilišče s skupno kapaciteto 700 ležišč, leži tik ob obali sredi skrbno urejenega mediteranskega parka, na 15 ha površine. V zadnjih letih mladinsko zdravilišče obišče okrog 16.000 otrok. Vsi otroci so deležni naravnih zdravilnih sredstev mikroklimе in morske vode.

MZL zdravi otroke z obolenji dihal, kože in stanj po poškodbah, že vrsto let pa izvajamo zdravstvena letovanja otrok različnih organizatorjev. Zdravstvena letovanja šolskih in predšolskih otrok so zelo pomembna za otrokovo rast in razvoj, zato se stalno trudimo, da bi ZZZS in drugi donatorji še naprej podpirali ta program. Zveza prijateljev mladine Nova Gorica je v 30 (tridesetih) letih v Mladinsko zdravilišče pripeljala kar nekaj tisoč otrok na zdravstvene kolonije, še posebej veseli pa smo bili vrčevskih otrok, ki so vedno popestrili naše dogajanje. Upamo, da imajo vsi otroci

lepe spomine na ta letovanja in brezskrbne počitnice.

Zvezi prijateljev mladine Nova Gorica pošljamo naše iskrene čestitke ob 60-letnici letovanj in želimo veliko veselja ter uspehov pri delu z otroki še naprej.

mag. **Ana Žerjal**, vodja MZL RKS Debeli rtič

goriški otroci na Debelem rtiču

V **Medobčinskem društvu prijateljev mladine za Goriško** smo v letu 2015 z velikim veseljem in odgovornostjo sprejeli zaupanje **Zavarovalnice Triglav** in prevzeli v upravljanje njihov **Dom Triglavska roža** v Trenti.

Na letaku, ki smo ga izdali za promocijo Doma Triglavska roža, smo med drugim zapisali: *Dom Triglavska roža je namenjen vsem ljubiteljem narave in tudi tistim, ki to še niste, a z upanjem, da to postanete.*

Prednost imajo otroci, mladi in družine z otroki. A ko otrok ni, vam pomagamo v domu organizirati tudi seminarje, poslovna srečanja, delavnice in družabne dogodke.

Dom se nahaja v Trenti, v Triglavskem narodnem parku, le nekaj korakov od doline smaragdne Soče. V okolici se nam ponujajo številne možnosti za rekreacijo: krajši in daljši sprehodi po mistični naravi, kolesarske poti, lažje ali zahtevne planinske in alpinistične ture. Obiskovalci našega doma boste lahko uživali v čistem, urejenem in mirnem okolju. Dom Triglavska roža je namenjen vsem ljubiteljem narave in tudi tistim, ki to še niste, a z upanjem, da to postanete.

Naša prostovoljka je še dodala: *Pobegnimo iz sivih mest v zeleno Trento, naučimo se čistoče in svežine v dolini reke Soče, naberimo si novih moči in navdiha, sprostimo misli in telo, da nam bo delo in učenje lažje ...*

V domu razpolagamo s 35 ležišči v 15 sobah s TWC-ji. Velik večnamenski prostor v pritličju, opremljen z mizami in stoli, je namenjen jedilnici kot tudi izobraževalnim in drugim

aktivnostim. Z veliko mero občutka za lepo in naravno, je opremljen z lesenim pohištvom, ki daje še poseben pridih domačnosti in poklon naravnemu okolju, v katerem dom stoji.

Tudi o tem smo razmišljali, ko smo iskali model za doseganja ciljev pri izvajanju vsebin v domu. Povzemanje po projektu SLOW TURIZEM, katerega temeljna ideja „počasnosti“ je, da si vzamemo čas za to, kar počnemo, da nam je na poti do cilja pomembna tudi pot, ne samo končni cilj ali izdelek, da se zavemo, da je drugačnost lahko prednost, da vsak kraj ali vsako početje vzbudi v nas čustva, ki postanejo del celotne izkušnje, in da je pomembno, da s svojim ravnanjem ne delujemo negativno na okolje, naravo in tudi na soljudi. ...“ je bila naša pravilna odločitev.

Vsebine in/ali bivanje v Triglavski roži ponujamo vsem generacijam. **Prednost imajo seveda otroci in mladi.** Skupine predšolskih otrok se radi odločajo za vsebino Od ovce do izdelka, osnovnošolci že tretje leto zapored prihajajo na tematski tabor o otroški participaciji in na jezikovne počitnice, srednješolci so tu na naravoslovnih dneh, na planinskih dneh. Lesarji na delovni praksi. Mladi glasbeniki na intenzivnih vajah. Otroci s posebnimi potrebami na kuharskem tečaju. Podaljšane vikende si znajo organizirati številne skupine študentov. Z nami so že bili študentje Fakultete za matematiko, študentje naravoslovja Univerze na Primorskem, študentje medicine, združeni v projektu **Imuno**, študentje Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, združeni v skupini Management Group prihajajo k nam že tretje leto zapored. Med njimi je vedno veliko tujih

Triglavska roža, zimske počitnice 2018

študentov, ki se navdušujejo nad našo lepo deželo. V podaljšanih vikendih med šolskim letom gostimo tudi druge nevladne organizacije na t. i. izobraževanjih. V Triglavski roži so se dobro počutili udeleženci likovne kolonije za slepe in slabovidne. Veliko je odraslih skupin na t. i. dneh za osebno rast. *„Ta vaš dom in njegova okolica tu vlada posebna energija“*, pravijo številni in se vračajo.

V času šolskih počitnic gostimo šolarje na zdravstvenih letovanjih, na tematskih taborih in brezplačnih počitnicah za otroke z manj priložnostmi. Strokovno so vodene tudi brezplačne počitnice za enostarševske družine, ki jih izvajamo v Triglavski roži že peto leto zapored. Za zimske radosti otrok so rezervirane zimske in del novoletnih počitnic. V novoletnem času že leta tu praznuje skupina družin z nepolnoletnimi otroki.

Ko pa v domu nimamo organiziranih dejavnosti, z veseljem sprejmemo tudi večje skupine planincev za enodnevno prenočevanje z zajtrkom. Ta oblika storitev je za nas dodaten prihodek, ki ga namenjamo za vlaganje v opremo doma ali za kritje obratovalnih stroškov v domu. Za to obliko se odločajo večje skupine tujih turistov, ki so nad našim gostoljubjem in nad Triglavsko rožo preprosto navdušeni.

V letošnjem letu smo gostili tri skupine ‚enodnevnih‘ turistov iz Avstrije in Nemčije. Skupaj 54.

V vseh teh letih smo člani društva skupaj z našimi družinskimi člani in prijatelji, za osnovno vzdrževanje in upravljanje doma, opravili na tisoče prostovoljnih ur. Zavezo, ki smo jo soglasno sprejeli ob prevzemu Triglavske rože v upravljanje, izpolnjujemo in s tem potrjujemo integriteto nas posameznikov.

Še korak dlje moramo storiti za umestitev blagovne znamke **Kapljica Soče**, s pomočjo katere zagotavljamo dodatna sredstva za financiranje ali sofinanciranje tematskih taborov znanja za otroke in mlade v Triglavski roži. **Kapljica Soče** je priponka v obliki steklene smaragdne kapljice, katere izkupiček od prodaje ali prostovoljnih prispevkov ter donacij, namenjamo v poseben sklad Kapljica Soče.

T. predšolski otroci iz Vrtca Tolmin, 2019.

Izvajalci vsebin v domu Triglavska roža

tabor znanja o otroški participaciji, Trenta 2018

JEZIKOVNE POČITNICE

Med poletjem 2019 sem vodila dva termina jezikovnih počitnic v angleščini. V veliko veselje mi je bilo otrokom predstaviti svet narave, Zlatoroga in trajnosti skozi objektiv angleščine. Skupaj smo spoznali rastline in živali, ki jih najdemo po Trentarski dolini, nekatere smo celo zasadili ob skalnjaku pred Triglavsko rožo. Skozi igro in različne aktivnosti sem otrokom približala svet angleške slovnice in kulture, saj smo z otroci celo spekli tradicionalno angleško torto »Victoria sponge cake«. Izkoristili smo čudovito neokrnjeno okolje s pohodi v naravo in kopanjem v malih tolmunih. Obiskali smo tudi bližnjo ekološko turistično kmetijo Pri Plajerju, kjer so otroci prišli v stik z živalmi in videli pristno alpsko domačijo. Bivanje v Triglavski roži je bilo prijetno, delo z otroci pa zabavno. Z veseljem ponovim.

Melanie Vuga

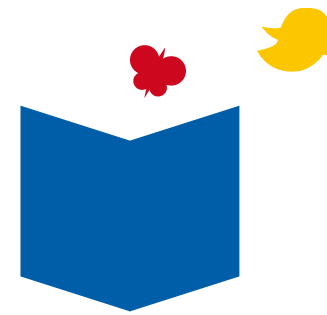
otroško veselje na družinskih počitnicah

DRUŽINSKE POČITNICE

V letih 2004, 05, 06 smo se kot družina udeleževali Družinskih letovanj v Strunjanu in Portorožu, kjer sva z možem Ivanom Robom vodila ustvarjalne aktivnosti. Spoznavali smo glino, iz katere smo izdelovali posodice in kipce, barvali smo mivko in jo spreminjali v pečene slike, izdelovali smo okvirje za svoje umetnine, barvali blago in svilo, izdelali smo si nakit ... Spomnim se, da so se udeleženci letovanj v tistih daljnih časih zelo radi zabavali z risanjem tatujev na kožo ... Posebej starši – mame so bile v začetku zadržane, ustvarjanje in risanje se jim ni zdelo najbolj primerno za njihovo starost. Na koncu so bili vsi zraven – vsak je našel nekaj, kar je rad delal.

Od leta 2015 potekajo dalje družinske počitnice za enostarševske družine v Domu Triglavsko roža v Trenti. Poleg preživljanja počitnic v objemu čudovite narave ob Soči, daljših ali krajših izletov, ustvarjalnic, druženja, je staršem na voljo tudi strokovna sodelavka (psiholog, pedagog) za individualno delo s starši in/ali otroki ter za delavnice skupinske dinamike.

Amadeja Fjoreli

*»Od lepote ves prevzet
Trento občudujem spet,
po zelenih teh bregeh n
ajdem svoj skrivnostni svet.«
Lojze Slak*

PREDŠOLSKI OTROCI NA NARAVOSLOVNIH DNEVIH

Tudi mi, otroci in vzgojiteljice iz vrtca Tolmin radi odkrivamo skrivnostni svet v sklopu naravoslovnih dni v Trenti, ki ga organizira Društvo prijateljev mladine za Goriško.

Poleg spoznavanja narave v vsej svoji lepoti smo odkrivali tudi nove dogodivščine, ki so nas popeljale po Soški poti ... skozi mahovit škratovski gozd ... do Kočarjevega slapa ... čez most po modrost do muzeja TNP. Udeležili smo se delavnice polstenja ovčje volne, si ogledali ekološko kmetijo Plajer, kjer smo nahranili ovce, božali zajce in pobirali kokošja jajca. Občudovali smo lepote doline Zadnjice ...

Po treh dneh raziskovanja prečudovitega gorskega raja smo se podali v objem staršev, ki pa je bogatejši od vseh lepot narave.

Bernarda Likar

dijaki Lesarske šole iz Nove Gorice na delovni praksi

GIMNAZIJCJI NA PLANINSKIH DNEH V TRENTI

Po tridnevnem bivanju v Domu Triglavsko roža smo se z dijaki drugega letnika tehniške gimnazije vrnili domov hvaležni za izkušnjo. V Triglavski roži smo se imeli zelo lepo. Nedvomno je narava naredila pri tem vtisu svoje, vendar bi radi poudarili, da je bilo bivanje odlično organizirano, da je so prostovoljci v domu bdeli nad nami s svojo človeško toplino in prijaznostjo in da nas je planinski vodnik mirno in zanesljivo spremljal po gorskih poteh ter nam pokazal koticke, do katerih sami najverjetneje nikdar ne bi prišli.

Tina Stanič in Adrijana Špacapan

Mladostniki z vodičem po Tehniški dediščine v Trenti

TABOR V TRENTI Z MLADOSTNIKI S POSEBNIMI POTREBAMI

Med 5. in 9. avgustom 2019 smo z mladimi, vključenimi v projekt Prehod mladih s posebnimi potrebami na trg dela, preživljali nepozabne dneve sredi neokrnjene narave Triglavskega narodnega parka.

Tabor je bil namenjen druženju in razvijanju socialnih veščin ter poglobljenemu spoznavanju mladih udeležencev, kar strokovnim delavcem omogoča učinkovitejše svetovanje na poti nadaljnega šolanja oz. vstopu na trg dela.

LEO KLUB NOVA GORICA - VOGRSKO

Mladi v LEO klubu Nova Gorica - Vogrsko smo konec leta 2016 začeli razmišljati o organizaciji počitnic za otroke iz socialno šibkejših družin Goriške. Ideja se je razvijala hitro in tako smo že julija 2017 s prvo skupino "na polno" uživali na pet dnevnem oddihu v domu Triglavsko roža. Čas preživljamo aktivno, odpravimo se na lov za zakladom, sprehodimo se do naravnega tolmana Belopotoškega potoka, igramo vodne igre, vsak dan pa imamo tudi ustvarjalne delavnice.

Udeležilo se ga je 13 mladih iz vse Slovenije, starih od 13 do 23 let. Spremljalo jih je šest strokovnih delavcev.

Rdeča nit tabora sta bili multimedijška delavnica in hoja po Soški poti ter ob tem spoznavanje prvinskosti neokrnjene narave Triglavskega narodnega parka in lastne vzdržljivosti. Prva dva dni so dogajanje popestrili bovški katoliški skavti s skavtskimi veščinami: od spoznavnih iger in vodenega sprehoda po Soški poti od Berebice do Malih korit reke Soče, demonstracije gradnje enostavnega bivaka do kurjenja tabornega ognja in priprave čokoladnih banan. Slikovit prikaz sirarske dejavnosti na turistični kmetiji Jelincič smo zaključili s pastirsko malico čomp in skute ter golaža s polento. Naslednji dan smo Soško pot od izvira do doma Triglavsko rože prehodili z vodnikom in z njegovo pomočjo ob poti spoznavali bogato rastlinstvo, živalstvo, geološke značilnosti in zgodovino tega območja. Na pot proti domu smo se odpravili polni lepih vtisov neokrnjene narave Triglavskega narodnega parka in ljudi, ki tam živijo. Hvaležni smo, da smo imeli možnost bivati v Triglavski roži, ki nam je z odlično lokacijo in opremljenostjo dala možnost izvedbe pestrega programa.

Strokovni delavci Racio, d. o. o.

Projekt je rezultat sodelovanja MDPM za Goriško in LEO kluba Nova Gorica – Vogrsko v okviru programa Kapljica Soče. Dodana vrednost sodelovanja so že tri leta lepih spominov. Aktivne počitnice se bomo trudili izvajati tudi v prihodnjih letih in verjamem, da nam bo s skupnimi močmi to tudi uspelo.

Aljaž Pajntar

Prostovoljci na prvi delovni akciji v Trenti, 2015

DRUŽENJE Z DRUŽINO IN PRIJATELJI

Nekateri prijatelji iz otroštva, osnovne ali srednje šole, sosesčine ali vasi ostajajo nepogrešljivi del življenja posameznika. Z njimi na vsakokratnem srečanju deliš skupne spomine in se že stotič smejiš ničkolikokrat ponovljeni skupni zgodbi. Tako je tudi z našo družino sosedov in prijateljev iz Fužin v Ljubljani. Spoznali smo se še v času, ko so sosesko gradili, pod našimi balkoni so ropotali gradbeni stroji in rasle so nove stolpnice.

Razselili smo se po Ljubljani in okolici. Pa nas to ni oviralo, da se ne bi najmanj enkrat na leto, po navadi prvi vikend po novem letu, dobili na kateri od domačij s kmečkim turizmom v okolici Ljubljane. Največkrat na Obolnem nad Litijo.

KOT DRUGI DOM

Počitnikovanje v Trenti ima vedno poseben čar. Mogočnost gora in pristnost narave te nikakor ne pustijo indiferentnega. Dom Triglavsko roža pa nudi varno zavetje in enkratno izhodišče za gorske pustolovščine. **To ni samo koča, to je koča, kjer se otroci počutijo kot doma.** Bilo je super!

Martina Golob

Vsako leto nas je bilo več. Naši otroci so dobili partnerice ali partnerje in na svet so privekale vnukinje. Da, kar dvanajst vnukinj imamo in na poti je prvi vnuk.

Sklenili smo, da se junija 2018 skupaj odpravimo na družinske kratke počitnice. Kam? V Trento, v Triglavsko rožo, prijazen dom, ki ga nadvse dobro upravlja Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško (MDPM).

Upraviteljica doma, sicer predsednica društva, Iva Devetak, nam je vse prijazno razkazala, nam svetovala in nas potem prepustila trentarski dolini s pogledom na prelepe vršace, s ponosnim Triglavom med njimi.

V domu smo se udobno namestili, skupaj pripravljali hrano, se zabavali, prepevali, imeli likovno in glasbeno delavnico, se sprehajali po bližnjih potokih in stezah, spoznavali rastlinje in živali našega gorstva in poslušali žuborenje Soče. Ogledali smo si Trentarski muzej s predstavitevijo etnološke dediščine ter kulturnega in zgodovinskega izročila Trente.

Vsaki dve leti se bomo dobili v Trenti, smo si ob slovesu obljubili. In vsi komaj čakamo na junij 2020, da obnovimo številne skupne spomine, spoznamo nove člane te nenavadne in vsako leto večje skupnosti, razširjene družine prijateljev iz mladosti.

Veseli smo, da smo lahko s pomočjo ZPM NG v Triglavski roži izpeljali družinske počitnice nekoliko drugače. Cilj nam je bil druženje, utrjevanje prijateljskih vezi in spoznavanje tega prelepega dela naše domovine.

Liana Kalčina

Otroci o taborih znanja

Bilo mi je neverjetno lepo. Z učitelji in učenci, ki sem jih na novo spoznal, smo bili kot družina. Zahvaljujem se vsem, ki so mi to ‚šolo‘ omogočili. Hvalaa! Ti tabori so nekaj dobrega, postaneš samostojen in se vedno kaj novega naučiš. Prelepi štirje dnevi!! **Jurij**

Jurij

Najbolj mi je bilo všeč na kmetiji, še posebej medved in osla. Ko bom prišla domov, bom vse povedala staršem, bratu in sestri. Ko se vrnem v šolo, pa bom vse poročala sošolcem in prijateljem. **Andrejka**

V ponedeljek smo šli v muzej, kjer smo videli veliko živali. Videli smo še Sočo, gozd in frače. Sadili smo rože. Jaz sem posadila vreso. V torek smo odšli k tolmunu, kjer smo plavali. Igrali smo se pantomimo. Učimo se angleščino in imamo se super. Veliko smo se naučili. Hrana je dobra. **Megi**

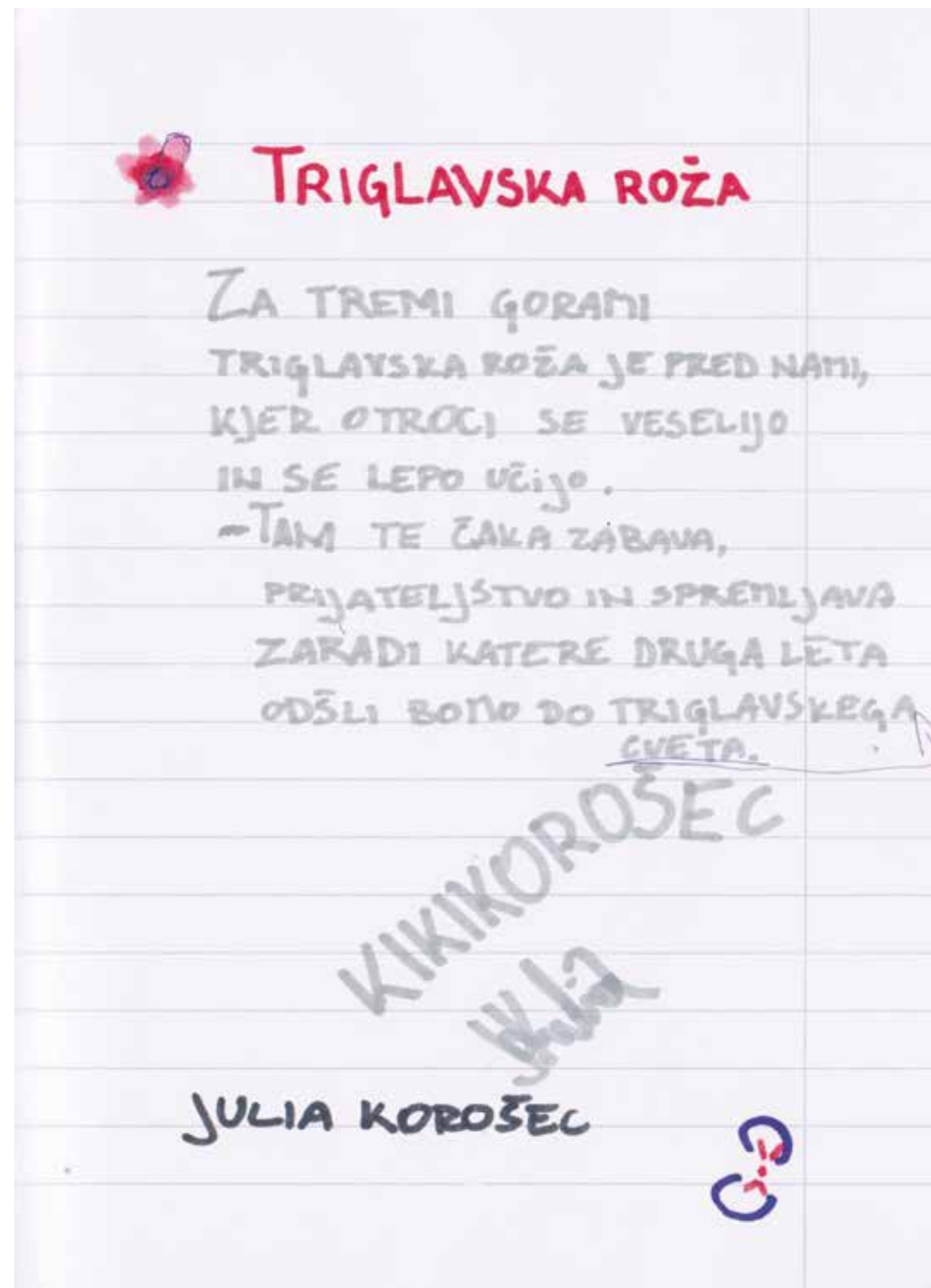
V taboru so dnevi zelo barviti. Učimo se, kako in zakaj sprejemati različnost. Imamo veliko zanimivih delavnic, ki dajejo samozavest, učijo spoštovanja in dajejo dobro počutje. Vedno bom povedala svoje mnenje, vendar ne bom vsiljiva. Lepo je vedeti mnenja drugih ljudi, ampak ne na ‚grd‘ način. Od tabora me je najbolj pritegnil program in to, da, kar nočeš, da ti drugi delajo, ne delaj ti njim. **Kaja**

Želimo si, da bi bili naši predlogi, naše pripombe, naše želje, ki jih v zvezi s šolskim sistemom izražamo na razrednih urah, v oddelčnih skupnostih, na otroških parlamentih, bolj slišani in upoštevani. **Udeleženci ‚otroška participacija‘ 2018**

Lepo je. Angleščine je preveč. Hrana je v redu. Šli smo se kopat (namakat). Imeli smo party v pižamah. Sobe so lepe. **Martin**

Duh solidarnosti in medsebojne pomoči

Da bi dostojno počastili 60-letnico neprekinjenega izvajanja letovanj za otroke in mladostnike, smo se odločili, da ga s starši in otroki ter z vrtci in šolami praznujemo 5. oktobra 2019 v Novi Gorici, v okviru Tedna otroka ter v Domu Triglavsko roža v Trenti praznujemo naš jubilej 7. septembra, skupaj s podporniki programa, donatorji, sponzorji, lokalnimi oblastmi, vodstvu osnovnih šol in vrtcev ter v prvi vrsti nekdanjimi sodelavkami in sodelavci, ki so ali smo leta, nekateri desetletja, prostovoljno vodili številne priprave in izpeljali preko 350 kolonij, tako doma, v Sloveniji in tudi v tujini. Častni pokrovitelj slovesnosti v Trenti je Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Zgodovino in skrb za dobro počutje in zdravje najmlajših v naši regiji smo želeli ohraniti tudi v pisni obliki. Pričevalkam in pričevalcem zgodovine letovanj v društvu, ki so se odzvali k sodelovanju z arhivskim gradivom, z osebni zapisi ali s pripovedovanjem spominov, se iskreno zahvaljujemo. Duh solidarnosti in medsebojne pomoči, ki veje iz dokumentov in pričevanj, bo morda mlajšim generacijam spodbuda za delo z otroki in mladostniki v njihovem prostem času.

Prepričani smo, da sta prav volja in pozitivna naravnost vseh nas v društvu in naših številnih zunanjih sodelavcev, staršev in prijateljev pripeljali do cilja, ko v šestdesetem letu neprekinjenega izvajanja letovanj v naši organizaciji, navkljub pogostim finančnim turbulencam, toliko bolj ponosno praznujemo ta jubilej.

Praznujemo tudi z razlogom, ker nam v letu 2013 korak čez ni uspel in smo znali z razmislekom stopiti korak nazaj zato, da danes, po dobrih petih letih ugotovljamo rast. Na zdravstvenih letovanjih se približujemo polnemu številu, na programih brezplačnih počitnic za zagotavljanje enakih možnosti socialno ranljivih skupin nas podpirajo donatorji, tu so tabori znanja in program **Kapljica Soče** kot dodana vrednost domu Triglavsko roža. Na naša vrata trkajo mlade skupine izvajalcev novih vsebin.

Ko nam uspe še korak do redne zaposlitve strokovnega sodelavca v društvu, **smo zmagali. Za otroke!**

Iva Devetak, urednica pričujoče publikacije in avtorica besedil (razen avtorskih zapisov)

Praznovanja v letu 2019 sofinancirajo:

Mestna občina
Nova Gorica

Dežela opojnih trenutkov

Občina
KANAL OB SOČI

Občina
Miren-Kobilje

OBČINA RENCE-VOGRSKO

Občina
Šempeter-Vrtojba

Tabor Dolenjske toplice

Interpretacija tabelarničnega pregleda letovanj za obdobje 1959 - 2019

Umbert Bizjak

1. Izmed 24 destinacij, na katerih smo letovali, smo največkrat letovali na Debelem Rtiču, 29-krat, sledi Savudrija, 17-krat, nato Počitniški dom Ankaran, 16-krat, Nerezine in Puntizela, 15-krat itd.
2. Število izmen letovanja: Skupno smo letovali v 358 izmenah. Trajanje izmen je zelo različno.

V Počitniškem domu Ankaran od 1964 do 1970 je trajala izmena po 21 dni, od 1970 do 1975 po 14 dni, od 1975 do 1979 pa po 13 dni. Ostala leta so naše izmene trajale zelo različno, toda ustalile so se pri 7-10 dni.
3. Število dni: Skupno število dni naših letovanj znaša 3820 dni.
4. Število otrok: Skupno je letovalo 21.165 otrok, največ v letih 1964-79 in sicer kar 8.410. To je obdobje, ko smo upravljali Počitniški dom Ankaran. Od takrat število pada. Vzroki so različni.
5. Število skupin: Na vseh letovanjih so bili učenci razdeljeni v 1657 skupin.
6. Število vzgojiteljev: Število vseh vzgojiteljev vključno s pedagoškimi vodji je bilo 1954. Razlika med številom skupin in številom vzgojiteljev pomeni, da so vse številčnejše izmene imele pedagoškega vodjo brez skupine, prav tako vaditelja ali učitelja plavanja brez skupine. Posebnost naših kolonij so tudi otroci s posebnimi potrebami, za katere nismo imeli posebnih izmen, smo pa za njihovo varnost imeli v skupini toliko več spremljevalcev, predvsem defektologov.

Statistični pregled letovanj 1959-2019

leto	kraj letovanja	število izmen	trajanje dni	število dni	število otrok	število skupin	število vzgojiteljev	število otrok
1959	Visoko pri Poljanah	1	21	21	16	1	2	16
1960	Novigrad, Dajla	1	21	21	28	1	3	28
1961	Novigrad, Dajla	3	21	63	149	12	14	149
1961	Savudrija	1	21	21	24	2	3	24
1962	Novi Grad Karigador	3	21	63	196	16	18	196
1962	Tabor Sutjeska	1	20	20	14	2	2	14
1962	Savudrija	1	21	21	18	1	2	18
1963	Savudrija/Karigador	2	21	42	48	3	5	48
1964 - 1970	Počitniški dom Ankaran	28	21	588	3920	224	252	3920
1971		5	14	70	568	32	40	568
1972		5	14	70	570	32	40	570
1973		5	14	70	460	28	38	460
1974		4	14	70	500	30	40	500
1975		4	13	52	440	26	36	440
1976		4	13	52	475	28	39	475
1977		4	13	52	477	28	39	477
1978		5	13	65	500	27	37	500
1979		5	13	65	500	27	35	500
1980	Puntížela	4	10	40	396	32	36	396
1981		4	10	40	208	14	15	208
1982		3	10	30	299	18	20	299
1983		3	10	30	310	18	20	310
1984	Pacug	1	13	13	65	4	4	436
	Ankaran/hotel Adria	2	10	20	268	15	18	
	Umag	2	10	20	103	5	6	
1985	Pacug	2	13	26	125	9	10	480
	Ankaran/hotel Adria	4	10	40	275	16	18	
	Savudrija	1	10	10	40	4	4	
	Nadiža	1	10	10	40	4	4	
1986	Debeli rtič	1	10	10	59	9	9	471
	Pacug	2	13	26	127	10	12	
	Debeli rtič	1	10	10	85	6	6	
	Puntížela	2	10	20	200	18	19	

leto	kraj letovanja	število izmen	trajanje dni	število dni	število otrok	število skupin	število vzgojiteljev	število otrok
1987	Debeli rtič	3	10	30	383	24	28	409
	Debeli rtič	1	10	10	26	3	3	
1988	Debeli rtič	3	10	30	328	26	28	532
	Poreč	4	10	40	204	15	18	
1989	Poreč	2	10	20	154	13	15	406
	Debeli rtič	5	10	50	196	21	24	
	Pacug	1	13	13	56	5	5	
1990	Debeli rtič	5	10	50	351	27	37	351
1991	Dolenjske Toplice	1	7	7	43	4	4	334
	Debeli Rtič	3	10	30	291	24	27	
1992	Pohorje	1	10	10	19	2	2	494
	Debeli rtič	5	8	40	433	38	43	
	Dolenjske Toplice	1	10	10	42	4	4	
1993	Dolenjske Toplice	1	10	10	40	4	4	439
	Savudrija	1	7	7	56	5	6	
	Debeli rtič	5	10	50	307	29	30	
	Kranjska Gora	1	10	10	36	3	3	
1994	Vogel/smučanje	1	5	5	39	3	3	509
	Dolenjske Toplice	1	10	10	38	4	4	
	Debeli rtič	4	10	40	304	25	34	
	Poreč	2	10	10	81	8	10	
	Kranjska Gora	1	10	10	47	3	5	
1995	Debeli rtič	5	8	40	274	27	34	329
	Dolenjske Toplice	1	7	7	38	4	4	
	Kranjska Gora	1	10	10	17	2	2	
1996	Vogel/smučanje	1	6	6	47	3	6	367
	Debeli rtič	6	8	48	311	30	37	
	Kranjska Gora	1	10	10	9	1	1	
1997	Nerezine/Lošinj	1	10	10	68	5	6	393
	Debeli rtič	6	8	48	240	22	28	
	Dolenjske Toplice	1	10	10	54	5	7	
	Dolenjske Toplice	1	7	7	31	3	4	

leto	kraj letovanja	število izmen	trajanje dni	število dni	število otrok	število skupin	število vzgojiteljev	število otrok
1998	Debeli rtič	6	8	48	370	33	37	431
	Debeli rtič	1	7	7	14	2	2	
	Nerezine/Lošinj	1	10	10	21	4	4	
	Dolenjske Toplice	1	7	7	26	3	3	
1999	Dolenjske Toplice	1	7	7	31	3	4	191
	Piran	2	7	14	60	8	9	
	Debeli rtič	1	9	9	37	5	5	
	Savudrija	1	9	9	21	3	3	
	Nerezine / Lošinj	1	10	10	20	3	3	
	Puntizela	1	9	9	22	3	4	
2000	Dolenjske Toplice	1	7	7	32	3	4	177
	Savudrija	2	10	20	84	3	4	
	Piran	2	8	16	61	7	7	
2001	Poreč	1	10	10	55	4	4	327
	Dolenjske Toplice	1	7	7	33	3	4	
	Puntizela	1	8	8	23	3	3	
	Debeli rtič	3	8	24	178	17	17	
	Nerezine	1	10	10	10	2	2	
	Savudrija	1	10	10	28	3	3	
2002	Ankaran/hoteli Adria	1	8	8	57	5	6	80
	Dolenjske Toplice	1	8	8	23	3	3	
2003	Dolenjske Toplice	1	8	8	24	3	3	247
	Debeli rtič	3	8	24	108	10	11	
	Strunjan	2	8	16	40	4	4	
	Savudrija	2	10	20	35	3	3	
	Poreč	1	10	10	10	1	1	
	Nerezine/Lošinj	1	10	10	30	3	3	
2004	Dolenjske Toplice	1	8	8	15	3	3	378
	Debeli rtič	6	8	48	136	12	12	
	Nerezine/Lošinj	1	10	10	44	4	4	
	Strunjan	1	8	8	55	5	5	
	Savudrija	2	10	20	59	5	5	
	Puntizela	1	8	8	21	2	2	
	Zgornje Gorje	1	8	8	16	2	2	
	Poreč	1	8	8	14	2	2	
	Portorož	1	8	8	8	1	1	
	Zambratija	1	8	8	10	1	1	

leto	kraj letovanja	število izmen	trajanje dni	število dni	število otrok	število skupin	število vzgojiteljev	število otrok
2005	Debeli rtič	3	5	15	125	4	24	391
	Kranjska Gora zim	1	5	5	23	6	6	
	Nerezine/Lošinj	1	10	10	243	20	25	
	Strunjan	1	10	10				
	Savudrija	1	10	10				
	Savudrija	1	7	7				
	Debeli rtič	2	10	20	391			
2006	Debeli rtič	4	5	20	133	16	16	344
	Debeli rtič	2	10	20	211	17	30	
	Portorož	1		10				
	Puntizela	1	10	10				
	Nerezine/Lošinj	1	10	10				
	Poreč	1	10	7				
2007	Debeli rtič pr.	3	5	15	370	58	58	370
	Pacug pr.	1	5	5				
	Debeli rtič	2	10	20				
	Savudrija	1	7	7				
	Kranjska Gora ang.j.	1	5	5				
	Portorož	1	10	10				
	Puntizela	1	10	10				
	Nerezine	1	10	10				
	Kranjska Gora zim	1	5	5				
2008	Debeli rtič, pr	4	4	16	30	10	10	213
	Pacug pr.	1	4	4		5	5	
	Debeli rtič	3	10	30	143	21	21	
	Savudrija	1	10	10	30	4	4	
	Puntizela	1	10	10	35	4	4	
	Poreč	1	7	7	5	5	5	
	Kranjska Gora zim	1	5	5		10	10	
2009	Nerezine/Lošinj	1	10	10	26	4	4	222
	Debeli rtič	1	10	10	50	7	7	
	Poreč	1	10	10	35	8	9	
	Puntizela	1	10	10	44	6	6	
	Savudrija	1	10	10	55	7	7	
	Kranjska gora, jes.	1	4	4	12	1	1	

leto	kraj letovanja	število izmen	trajanje dni	število dni	število otrok	število skupin	število vzgojiteljev	število otrok
2010	Bašanija	1	10	10	11	1	1	290
	Debeli rtič	1	5	5	29	5	7	
	Debeli rtič	2	10	20	82	8	9	
	Nerezine	1	10	10	30	3	4	
	Poreč	1	11	11	47	1	1	
	Puntižela	1	10	10	45	4	4	
	Savudrija	1	10	10	46	4	4	
	2011	Debeli rtič	3	7	7	22	4	4
Debeli rtič	2	10	20	78	11	11		
Debeli rtič pr.	1	5	5	14	2	2		
Nerezine/Lošinj	1	10	10	19	3	3		
Piran	1	10	10	10	1	1		
Poreč	1	10	10	25	2	2		
Puntižela	1	10	10	48	6	6		
2012	Debeli rtič	3	10	30	238	24	28	238
	Puntižela	1	10	10				
	Nerezine	1	12	12				
	Piran	1	10	10				
2013	Puntižela	1	10	10	188	18	20	188
	Poreč	1	11	11				
	Piran	1	10	10				
	Debeli rtič	2	10	10				
	Savudrija	1	10	10				
2014	Zambratija	1	10	10	122	12	14	122
	Debeli rtič	3	10	10				
	Nerezine	1	12	12				
	Kranjska Gora	1	8	8				
	Puntižela	1	10	10				
2015	Zambratija	1	10	10	77	8	10	77
	Savudrija	1	10	10				
	Piran	1	10	10				
	Trenta	1	10	10				
2016	Savudrija	1	10	10	61	6	9	61
	Piran	1	10	10				
	Trenta	1	8	8				
2017	Savudrija	1	10	10	44	4	5	94
	Piran	1	10	10	20	2	3	
	Trenta	2	7	14	29	5	5	
	Nerezine	1	8	8	1	0	0	

leto	kraj letovanja	število izmen	trajanje dni	število dni	število otrok	število skupin	število vzgojiteljev	število otrok
2018	Savudrija	1	10	10	120	12	14	120
	Piran	1	10	10				
	Trenta	1	7	7				
	Pacug	1	10	10				
2019	Savudrija	1	10	10	44	5	5	203
	Piran	1	10	10	37	5	5	
	Trenta	1	7	7	16	2	3	
	Trenta	4	5	20	80	8	14	
	Trenta	1	4	4	26	4	4	
SKUPAJ		358		3820		1657	1954	21165

Izrekamo spoštovanje in zahvalo donatorjem in podpornikom našega jubileja:

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.o.o.

A blue background featuring a stylized night sky. In the top right corner, a large yellow sun is partially visible. Scattered across the sky are several light blue stars of varying sizes. In the bottom left, there are three yellow stars of different sizes, some appearing to be in motion or part of a constellation.

V imenu prihodnosti 2

